

Provincie Noord-Holland

Evaluatie Uitvoeringsregelingen Woonvisie

Definitief eindrapport

Amsterdam, 23 maart 2020

TITEL

Evaluatie uitvoeringsregelingen Woonvisie

DATUM

23 maart 2020

STATUS RAPPORT

Definitief eindrapport

OPDRACHTGEVER

Provincie Noord-Holland

PROJECTTEAM DECISIO

Jaap Broer
Daan van Gent
Suzanne Steegman
Bastiaan Swart

PROJECTTEAM ATRIVÉ

Hanjo Lagas
Koen Laarman

CONTACTGEGEVENS DECISIO | ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Valkenburgerstraat 212
1011 ND Amsterdam
T 020 – 67 00 562
E info@decisio.nl
I www.decisio.nl

Inhoud

Samenvatting, conclusies en aanbevelingen	i
1. Inleiding	1
1.1 Achtergrond	1
1.2 Doel- en vraagstelling evaluatieonderzoek	1
1.3 Aanpak en leeswijzer	2
2. Beleidsreconstructie	3
2.1 Provinciale beleidscontext	3
2.2 Woonvisie Noord-Holland 2010 2020	4
2.3 Uitvoeringsregelingen Woonvisie 2011 en 2016	6
2.4 Methode van onderzoek en aanpak	8
3. Analyse van beschikte middelen	12
3.1 Overzicht uitgevoerde projecten	12
3.2 Analyse naar type project	14
3.3 Regionale spreiding van de projecten	14
3.4 Analyse speerpunten	17
3.5 Conclusie analyse van beschikte middelen	19
4. Regionale actieprogramma's	20
4.1 Kop van Noord-Holland	20
4.2 West-Friesland	22
4.3 Regio Alkmaar	24
4.4 Amstelland-Meerlanden, Amsterdam, Zaanstreek-Waterland	27
4.5 Zuid-Kennemerland/IJmond	29
4.6 Gooi en Vechtstreek	32
4.7 Conclusies analyse RAP's	34

5.	Langjarige effecten Uvr Woonvisie	36
5.1	Regio Kop van Noord-Holland	36
5.2	West-Friesland	41
5.3	Regio Alkmaar	46
5.4	Regio Zuid-Kennemerland/IJmond	52
5.5	Regio Amstelland-Meerlanden, Amsterdam, Zaanstreek-Waterland	56
5.6	Gooi en Vechtstreek	63
5.7	Conclusies werking, doelbereik en doeltreffendheid Uvr Woonvisie	68
	Bijlage 1. Begeleiding en bronnen	72
	Bijlage 2. Gespreksleidraad	74
	Bijlage 3. Aanvullende informatie RAP's	76
	Bijlage 4. Overzicht projecten	82

Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

Opdracht

De provincie Noord-Holland verstrekt via de Uitvoeringsregeling Woonvisie Noord-Holland 2016 (voorheen 2011) subsidie aan gemeenten voor het opstellen en het uitvoeren van Regionale Actieprogramma's Wonen (RAP's). De RAP's zijn één van de instrumenten om uitvoering te geven aan de provinciale doelstellingen en speerpunten geformuleerd in de provinciale Woonvisie 'Goed wonen in Noord-Holland' 2010-2020. Een RAP bevat uitgangspunten, acties en afspraken over nieuwbouw en bestaande bouw. In de periode 2011-2019 zijn in totaal 74 projecten gesubsidieerd voor iets meer dan 6,6 miljoen euro.

In dit rapport zijn de Uitvoeringsregelingen Woonvisie Noord-Holland in de periode 2011-2019 geëvalueerd. De Uitvoeringsregeling Woonvisie Noord-Holland 2016 vervalt per 1 januari 2021. Deze evaluatie is uitgevoerd in het kader van het Evaluatiekader Subsidies van de provincie Noord-Holland. Volgens dit Evaluatiekader moet de provincie jaarlijks (conform art. 4:24 van de Algemene wet bestuursrecht) de doeltreffendheid van een aantal provinciale subsidies evalueren. Daarnaast is de provincie Noord-Holland bezig met het opstellen van de nieuwe Woonagenda en het daarbij behorende (financiële) instrumentarium. Ook met het oog hierop wil de provincie Noord-Holland inzicht in de effectiviteit van de uitvoeringsregelingen (Uvr's) van de *Woonvisie 2010-2020*.

Decisio heeft de evaluatie in samenwerking met Atrivé uitgevoerd in de periode januari tot maart 2020. Daartoe is een beleidsreconstructie uitgevoerd, zijn de beschikte middelen geanalyseerd, 19 cases onderzocht en 14 gesprekken gevoerd met beleidsmedewerkers vanuit de provincie, de regio's en de gemeenten. Ook heeft de provinciale begeleidingsgroep inhoudelijk een bijdrage geleverd.

Centraal in deze evaluatie stond de vraag of de activiteiten die in het kader van het programma zijn uitgevoerd met behulp van de verstrekte subsidie bij hebben gedragen aan de beleidsdoelen/speerpunten van de provincie.

Kernuitkomst evaluatie

Uit deze evaluatie blijkt dat de Uitvoeringsregelingen aansluiten op de ambities en doelen als geformuleerd in de provinciale Woonvisie 2010-2020. De RAP's zijn tot stand gekomen op initiatief van de provincie en voor een deel met behulp van de subsidiemiddelen uit de Uitvoeringsregelingen. Vervolgens zijn subsidiemiddelen

verstrekt voor projecten die in lijn zijn met de uitgangspunten, acties en afspraken uit de RAP's, de projecten zijn daarmee ook in lijn met de doelen van de provincie. De Uitvoeringsregelingen hebben bijgedragen aan het voeren van regie op de uitvoering van de RAP's. Op basis daarvan stellen we dat de Uitvoeringsregelingen in ieder geval deels doeltreffend zijn uitgevoerd. Verder hebben de regelingen (en de voorwaarde van het hebben van een RAP om in aanmerking te komen voor subsidie) de samenwerking tussen gemeenten in regio's gestimuleerd. Meerwaarde daarvan was vooral de – meer structurele – afstemming over kwantitatieve woningbouwprogrammering in de regio. Daarnaast maakte de Uitvoeringsregeling het mogelijk om projecten regionaal uit te voeren die gemeenten individueel anders niet hadden opgepakt. De mate waarin de uitvoeringsregelingen uiteindelijk hebben bijgedragen aan de in de RAP's geformuleerde doelen wisselt per regio en is niet altijd even goed in beeld te brengen doordat niet in alle RAP's de doelen even 'smart' zijn geformuleerd. Daarnaast zijn de mogelijke effecten van verschillende projecten (nog) niet vast te stellen. Dat houdt onder meer verband met de soms korte doorlooptijd van projecten of met het feit dat de resultaten en effecten (op outcome) onvoldoende worden gemonitord.

Aanvullend kan worden geconstateerd dat een veelheid aan activiteiten vanuit de gesubsidieerde projecten is uitgevoerd waarvan aannemelijk is dat zij bijdragen aan de gestelde doelen/speerpunten van de regio's en provincie. Zo zijn bewonersavonden, werksessies en kennissessies met ambtenaren georganiseerd, is onderzoek gedaan naar bijvoorbeeld de kwalitatieve woningbehoefte, is procesmatig regie gehouden op uitvoering van de RAP's, zijn pilots gedraaid om concrete fysieke ingrepen in woningen mogelijk te maken, is geëxperimenteerd met de doorstroming van doelgroepen en is op allerlei manieren informatie verspreid en communicatie georganiseerd op de verschillende thema's die de provincie en de RAP-regio's belangrijk vinden.

Uitkomsten en conclusies

We bespreken de verdere uitkomsten en conclusies van het onderzoek aan de hand van de onderzoeksvragen.

Bijdrage Uvr's doelen Woonvisie

Hoofdvraag 1. In welke mate heeft de (inzet van) de Uvr's Woonvisie 2011 en 2016 in de periode 2011-2019 bijgedragen aan de gestelde doelen in de RAP's?

De bijdrage aan de gestelde doelen verschilt per RAP-regio. De vorm van de RAP's is per regio anders, waarbij de mate van koppeling van projecten aan de doelstellingen varieert. Zo zijn er doelstellingen waaraan geen project is gekoppeld

of projecten die niet zijn verbonden aan een specifieke doelstelling. Daarnaast verschilt het aantal projecten per regio. In een aantal regio's, en met name Zuid-Kennemerland/IJmond zijn relatief veel projecten (30) ondersteund vanuit de Uvr's, in andere regio's zoals Westfriesland (3) en de Kop van Noord-Holland (5) was het aantal projecten beperkt. De meeste projecten hadden betrekking op de aansluiting vraag-aanbod. Het opstellen van RAP's en regionale woningbouwprogramma's, en de thema's 'wonen en zorg' en 'levensloopbestendig maken van de voorraad' waren de belangrijkste onderwerpen van de met provinciale subsidie ondersteunde projecten.

De RAP's stimuleerden samenwerking tussen gemeenten in regio's. Meerwaarde daarvan was vooral de – meer structurele – afstemming over kwantitatieve woningbouwprogrammering in de regio. Over dit specifieke onderwerp zijn beleidsmatig in enkele regio's afspraken gemaakt. De RAP's speelden op de andere provinciale speerpunten echter een beperkte rol in de daarop volgende beleidspraktijk. De 'eigen' regionale woningbouwprogramma's en de reguliere overleggen met de provincie waren daarin eerder leidend. De RAP's zijn in veel gevallen ook en vooral opgesteld omdat de provincie dat vroeg en het een voorwaarde was om subsidie te krijgen uit het Woonfonds. De meerwaarde van de Uvr's (lees: de subsidie) en de voorwaarde om een RAP te maken, was om projecten regionaal uit te voeren die gemeenten individueel niet oppakken en om de regionale samenwerking te stimuleren.

Onderzoeksvraag 1a. Wat werd beoogd met de Woonvisie en met de inzet van de RAP's en de Uvr's Woonvisie 2011 en 2016?

Speerpunten van de provinciale Woonvisie waren bij aanvang 1) verbeteren afstemming vraag-aanbod, 2) verbeteren mate waarin voorzieningen in de woonomgeving aansluiten bij de vraag en 3) verbeteren van de duurzaamheid van het woningaanbod en de woonomgeving.

In de tweede periode (vanaf 2016) waren dat 1) afstemmen en regionaal programmeren woningbouw, 2) toekomstbestendig maken woningvoorraad (bestaand en nieuw) en 3) binnenstedelijk bouwen. De speerpunten en doelen van de RAP's waren primair gericht op het zorgen voor een regionaal evenwichtig woningbouwprogramma (kwalitatief en kwantitatief) en op het toekomstbestendig maken van de woningvoorraad. Voorzieningen in de woonomgeving, wonen boven winkels, binnenstedelijk bouwen en ook verduurzaming in termen van energiebesparing e.d. hadden minder prioriteit in de RAP's en de subsidieaanvragen. Het stimuleren om RAP's op te stellen is verder onderdeel van

de provinciale rol als verbinder en aanjager. De verbindende rol heeft gewerkt, de rol als aanjager zien de regio's minder.

Onderzoeksvraag 1b. Hoeveel subsidie is er verleend in de periode 2011 tot nu? Hoeveel aanvragen zijn toegekend en hoeveel zijn afgewezen? Hoeveel subsidies zijn vastgesteld?

Sinds 2011 zijn 74 projecten¹ met subsidie uit de uitvoeringsregelingen Woonvisie ondersteund. Met deze projecten is in totaal een subsidiebedrag van 6,6 miljoen euro gemoeid. Negen projecten zijn nog niet definitief vastgesteld met een waarde van bijna 900.000 euro. De provincie heeft formeel geen projecten afgewezen, wel is in de aanloop van subsidieaanvragen overleg geweest met regio's over projecten. Op basis daarvan hebben regio's soms besloten toch geen subsidieaanvraag te doen of zijn de aanvragen zodanig aangepast dat zij passend waren binnen de uitvoeringsregeling. Verder is 35 procent van de subsidiemiddelen tot op heden onbenut gebleven. Hier is geen eenduidige oorzaak voor aan te wijzen, op basis van diverse gesprekken constateren we dat in sommige regio's beperkte capaciteit is op het domein Wonen om dit type projecten regionaal op te pakken, waarbij meespeelt dat het regionaal aanvragen van een subsidie relatief veel tijd kost, in andere gevallen organiseren gemeenten projecten bij voorkeur meer lokaal, verder heeft de economische crisis in de beginjaren van de Uitvoeringsregeling een rol gespeeld in het feit dat minder projecten zijn opgepakt.

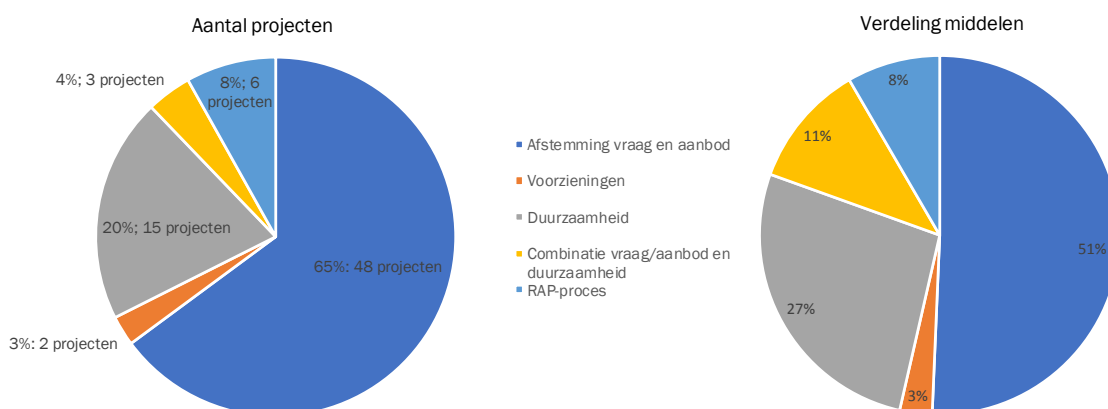
Onderzoeksvraag 1c. Welke activiteiten zijn uitgevoerd en met welke resultaten? Welke typen projecten zijn er uitgevoerd? (onderzoeks-, proces-, uitvoeringsgerichte etc.)

Een veelheid aan activiteiten is vanuit de projecten en met ondersteuning vanuit de Uvr Woonvisie uitgevoerd. Zo zijn bewonersavonden, werksessies en kennissessies met ambtenaren georganiseerd, is onderzoek gedaan, is procesmatig regie gehouden op uitvoering van de RAP's, zijn pilots gedraaid om concrete fysieke ingrepen in woningen mogelijk te maken en is op allerlei manieren informatie verspreid en communicatie georganiseerd op de verschillende thema's die de provincie en de RAP-regio's belangrijk vinden. De 74 projecten hebben met hun diversiteit aan activiteiten ook een veelheid aan resultaten opgeleverd. Zo zijn woningeigenaren en woningcorporaties geïnformeerd over duurzaamheidsmaatregelen die zij kunnen treffen en over maatregelen om hun woningen levensloopbestendiger te maken. Andere resultaten zijn de onderzoeksrapporten

¹ Het gaat om projectaanvragen die tot en met december 2019 bij de provincie binnen zijn gekomen.

die zijn opgeleverd (o.a. naar de regionale woningbouwbehoefte) en de vertaling van inzichten daaruit die hebben geleid tot beleidsafspraken over de (vooral de kwantitatieve) woningbouwopgave in regio's. Deze resultaten zijn echter niet scherp en eenduidig gemeten. Zo is niet precies bekend hoeveel mensen zijn geïnformeerd en hoeveel woningen vervolgens duurzaamheidsmaatregelen getroffen hebben. Enkele gemeenten hebben dit naar aanleiding van de uitvoering van projecten wel in beeld gebracht, andere niet.

Het grootste deel van de projecten viel onder het speerpunt 'afstemming vraag- en aanbod' (65 procent van het totaal aantal projecten). Ook op het thema duurzaamheid (toekomstbestendigheid) zijn door de regio's projecten uitgevoerd (20 procent van het totaal). In het kader van het thema voorzieningen zijn slechts 2 projecten uitgevoerd. Verder zijn vanuit de uitvoeringsregeling 3 projecten ondersteund die een combinatie maakten van vraag/aanbod en duurzaamheid en zijn zes projecten ondersteund rondom het proces van opstellen en uitvoeren van RAP's. In onderstaande diagrammen is de verdeling naar het aantal projecten per speerpunt en de verdeling van de middelen naar speerpunt opgenomen.

Het grootste deel van de projecten is uitvoeringsgericht, naar dat type projecten is ook het grootste deel van het budget gegaan (57 procent). Daarnaast is een derde van de projecten onderzoeksgericht en is 18 procent van de projecten procesgericht.

Onderzoeksvraag 1d. In welke mate zijn met de uitgevoerde projecten en activiteiten de doelen uit de RAP's bereikt?

Zie ook de beantwoording van de eerste onderzoeksvraag. Daarbij moet worden aangetekend dat de doelen van de RAP's niet altijd SMART zijn gemaakt (evenals die van de Woonvisie) en dat het buiten de scope van de evaluatie viel om de RAP's

zelf te evalueren. De projecten sluiten - uiteraard - wel aan bij de RAP-ambities en - speerpunten en zouden zonder de subsidie niet, later of in meer beperkte vorm en alleen lokaal (en dus niet in samenwerking met de andere gemeenten) zijn uitgevoerd.

Onderzoeksvraag 2. In hoeverre is het aannemelijk dat de Uvr's Woonvisie hebben bijgedragen aan de doelen van de Woonvisie?

Wat duidelijk uit de evaluatie naar voren komt is dat de sturingsfilosofie om de regio's aan zet te laten zijn en de voorwaarde dat er een RAP moet zijn gemaakt, in een aantal regio's heeft bijgedragen aan regionale afstemming, zowel in de RAP-fase als later bij de projecten. Hoe groot de bijdrage van de Uvr's is aan de Woonvisie-doelen is moeilijk 'hard' aannemelijk te maken. In de eerste plaats omdat er geen SMART-doelen zijn gesteld, in de tweede plaats omdat de effecten van de projecten niet zijn gemeten of (nog) niet zijn vast te stellen. Het gaat hier om de bredere maatschappelijke effecten die de provincie in haar ambities heeft verwoord.

Uit de gesprekken komt verder het beeld dat de projecten wel leiden tot bruikbare inzichten, voornamelijk voortkomend uit de onderzoeksgerichte projecten en daarbinnen op de kwalitatieve invulling van woningbouwprogramma's (wat voor type woningen is waar nodig? En op de thema's verduurzaming en levensloopbestendig maken), en tot regionale dialoog, vooral voortkomend uit de procesgerichte projecten. We constateren dat op elementen deze resultaten leiden tot regionaal beleid, vooral gericht op kwantitatieve woningbouwprogrammering, maar dat op diverse andere speerpunten de follow-up van (onderzoeks)projecten achterblijft en dat de *outcome* van projecten niet in beeld is. Het gaat bijvoorbeeld om de daadwerkelijke implementatie van onderzoeksresultaten of het in beeld brengen van de maatregelen (op het gebied van duurzaamheid of levensloopbestendig maken van woningen) die als gevolg van proces- of onderzoeksmatige projecten zijn getroffen. Deels heeft dat te maken met het feit dat deze resultaten niet onderzocht worden of dat doelstellingen op *outcome* niveau niet SMART zijn. In andere gevallen heeft het te maken met politieke prioriteit, die is er voor bepaalde thema's weinig (zoals het levensloopbestendig maken van woningen). In andere gevallen komt dat doordat te weinig ambtelijke capaciteit beschikbaar is om met de uitkomsten aan de slag te gaan.

Ervaringen gemeenten en regio's

Onderzoeksvraag 3a. Wat zijn de ervaringen van gemeenten/regio's met het gebruik van de Uvr's Woonvisie 2011 en 2016? Welke aanknopingspunten biedt dit voor het verbeteren van de regeling?

In het algemeen zijn de ervaringen van de regio's en gemeenten positief. Met de aanvragen is wel administratieve last gemoeid, maar als er eenmaal ervaring mee is opgedaan gaat het soepel, mede doordat de provincie zowel vanuit beleid als subsidieverlening meedenkt om tot een goede aanvraag te komen. Ook het feit dat ambtelijke inzet als cofinanciering kan worden opgevoerd ervaart men als positief, omdat projecten daarmee eerder financieel en politiek rond komen. Een aantal regio's heeft kritiek op de urenverantwoordingslast achteraf. Ook is door een regio aangegeven dat een beperkt aantal keren de termijn is overschreden. Verder zou men qua schaal naar meer maatwerk willen. Op bepaalde thema's kan bij wijze van spreken op de schaal van Noord-Holland Noord of MRA worden samengewerkt, het kan bijvoorbeeld gaan om projecten die over kennisuitwisseling gaan op het gebied van duurzaamheid en bouwen rondom OV-knooppunten. Andere thema's vragen juist om een lagere regionale schaal, bijvoorbeeld om het uitwerken van specifieke kwalitatieve woningbouwprogrammering op thema's als welzijn, zorg en zelfbouw en de vertaling van de aantallen uit de kwantitatieve prognoses van de provincie naar type woning per gemeente (ook voor starters en senioren).

Onderzoeksvraag 3b. In het onderzoek van de Randstedelijke Rekenkamer geven gemeenten/regio's aan dat het proces van aanvraag en afhandeling van subsidie bureaucratisch en stroperig is. Dit vergt veel ambtelijke capaciteit. Waar zit dit dan concreet in? In welke stap van het proces? Welke belemmeringen zijn er?

Zie ook de beantwoording van de vraag hiervoor. Wij constateren geen algemene rode draad dat bepaalde aspecten grote knelpunten vormen. In het algemeen is men positief over de positieve en constructieve samenwerking met de provincie en de ondersteuning bij de aanvragen en de uitvoering. In een aantal gevallen was de reactietermijn overschreden, de urenverantwoording bleek soms veel moeite te kosten. Ook wordt door sommigen kritiek geleverd op de hoeveelheid informatie die moet worden aangeleverd bij de aanvraag en dat alle gemeenten de aanvraag formeel moesten ondersteunen. Op deze aspecten is het al met al vooral van belang om aan regio's en gemeenten helderheid te verschaffen. Bijvoorbeeld over het nog beschikbare subsidiebedrag voor de regio, maar ook over de administratieve aspecten: wat wordt precies van aanvragers verwacht?

Het aanvraagproces en de daarbij geldende termijnen zorgen verder soms voor een spanningsveld: in een aantal gevallen is er druk om snel met een onderzoek te

starten en werd vast goedkeuring gegeven, terwijl er nog geen beslissing was genomen vanuit de provincie. Dat wordt gezien als een risico. Uiteraard zou daarnaast een aantal regio's graag weer naar 80 procent cofinanciering door de provincie willen gaan (in plaats van de huidige 50 procent), maar zien de meesten dat niet als een zwaarwegend punt. Tot slot zou een aantal geïnterviewden graag willen dat de provincie meehelpt om de gemeentelijke capaciteitsproblemen op te lossen, zoals in de versnellingsregeling.

Aanbevelingen

Onderzoeksvraag 4. Welke concrete aanbevelingen kunnen worden gedaan om de doeltreffendheid en de uitvoeringsaspecten van de uitvoeringsregelingen te verbeteren?

Op basis van de analyses en conclusies ten aanzien van de werking van de uitvoeringsregeling, het doelbereik van de RAP's en de Woonvisie zijn we tot de volgende aanbevelingen gekomen. Deze aanbevelingen volgen uit documentanalyse, gesprekken met betrokkenen en onze eigen analyses:

- Wanneer de provincie meer sturing wil geven aan het woonbeleid van provincie, regio's en gemeenten is het aan te bevelen om **doelen (meer) concreet uit te werken**, zowel de eigen doelen als die van de regio's. Het wordt op die manier ook eenvoudiger om te 'meten' wat het beleid heeft opgeleverd.
- In het verlengde bevelen we aan om **scherper te meten wat de daadwerkelijke outcome** is van met name grote projecten en provinciale vertegenwoordigers hierbij te betrekken: wat leveren projecten daadwerkelijk op, wat leren we hiervan? Dus meer dan alleen via de vaststellingen en de eindrapportages. Op die manier kan de doeltreffendheid van het beleid van de provincie helderder in beeld worden gebracht.
- Blijf de **ervaringen** die vanuit de projecten worden opgedaan **bovenregionaal met elkaar delen**. Er is veel kennis en ervaring opgedaan in de periode 2010-2020. Wat zijn *best practices* die in andere regio's ook kunnen worden toegepast?
- Maak **regionaal maatwerk** mogelijk. Een belangrijke meerwaarde van de huidige aanpak is dat regionale samenwerking wordt gestimuleerd, dat moet worden behouden. Wel blijkt uit documentanalyse en gesprekken met de regio's dat verschillende vraagstukken verschillende schaalniveaus vragen. Meer flexibiliteit in het toepassen van het schaalniveau hierin kan de effectiviteit van het beleid vergroten.

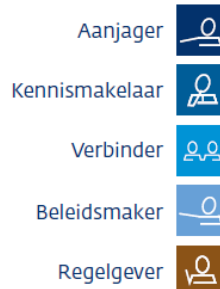
- Zorg voor heldere en voldoende **communicatie over de gevraagde informatie**, zoals het vooraf informeren over de urenverantwoording achteraf, en over de **voortgang van het aanvraagproces**.
- Houd vast aan **50 procent cofinanciering**, denk na over **maximumbedragen** per project (maak daarin mogelijk onderscheid naar speerpunten, al naar gelang de ambities en doelstellingen vanuit het beleid), wees **kritisch in omvang en opzet van projecten**. Houd daarnaast wel aandacht voor kleinere gemeenten met beperkte budgetten en capaciteit.
- **Wees bij langjarige projectaanvragen flexibeler**. Met name bij grotere uitvoeringsprojecten treden tussentijds veranderingen op in de projectuitvoering. Als er bestuurlijk wat bijsturing plaats vindt en de opzet van het project verandert (deel wordt niet uitgevoerd, of juist opschaling), waarvoor een nieuwe projectaanvraag moet worden ingediend, zorgt dat voor vertraging in een lopend project.

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

De provincie heeft in haar Woonvisie 2010-2020 *Goed wonen in Noord-Holland* haar visie, ambities en doelstellingen voor de woningmarkt beschreven.

Hoofdambitie is dat “in 2020 de inwoners van Noord-Holland over voldoende woningen met een passende kwaliteit en in een aantrekkelijk woonmilieu beschikken”. Om dit doel te bereiken zet de provincie verschillende rollen en instrumenten in. Een voornaam financieel instrument zijn de Uitvoeringsregelingen *Woonvisie Noord-Holland* ter uitvoering van de gestelde beleidsdoelen in de Regionale Actieprogramma's (RAP's) voor de periodes 2011-2015 en 2016-2020.

1.2 Doel- en vraagstelling evaluatieonderzoek

De *Woonvisie 2010-2020* wordt in 2020 opgevolgd door de *Woonagenda*. Daarin komen de belangrijkste actuele thema's van het provinciaal woonbeleid te staan. Met het oog op de nieuwe agenda en de eventuele inzet van financiële instrumenten in het kader van uitvoering hiervan, wil de provincie inzicht in de doeltreffendheid van de uitvoeringsregeling *Woonvisie* uit 2016 en haar voorganger uit 2011. Om dat inzicht te krijgen heeft de provincie Noord-Holland aan Decisio opdracht verstrekt de uitvoeringsregelingen (Uvr's) te evalueren. In de evaluatie, die is uitgevoerd in samenwerking met Atrivé, staan de volgende onderzoeksvragen centraal:

1. In welke mate heeft de (inzet van) de Uvr *Woonvisie 2011* en 2016 in de periode 2011-2019 bijgedragen aan de gestelde doelen in de RAP's?
 - a. Wat werd beoogd met de *Woonvisie* en met de inzet van de RAP's en de Uvr *Woonvisie 2011* en 2016?
 - b. Hoeveel subsidie is er verleend in de periode 2011 tot nu? Hoeveel aanvragen zijn toegekend en hoeveel zijn afgewezen? Hoeveel subsidies zijn vastgesteld?
 - c. Welke activiteiten zijn uitgevoerd en met welke resultaten? Welke typen projecten zijn er uitgevoerd? (onderzoeks-, proces-, uitvoeringsgerichte etc.)
 - d. In welke mate zijn met de uitgevoerde projecten en activiteiten de doelen uit de RAP's bereikt?

2. In hoeverre is het aannemelijk dat de Uvr Woonvisie heeft bijgedragen aan de doelen van de Woonvisie?
3. Wat zijn de ervaringen van gemeenten/regio's met het gebruik van de Uvr's Woonvisie 2011 en 2016? Welke aanknopingspunten biedt dit voor het verbeteren van de regeling? In het onderzoek van de Randstedelijke Rekenkamer (zie toelichting hierna) geven gemeenten/regio's aan dat het proces van aanvraag en afhandeling van subsidie bureaucratisch en stroperig is. Dit vergt veel ambtelijke capaciteit. Waar zit dit dan concreet in? In welke stap van het proces? Welke belemmeringen zijn er?
4. Welke concrete aanbevelingen kunnen worden geformuleerd om de doeltreffendheid van de uitvoeringsregelingen te verbeteren? Hierbij gaat het om zo wel effectiviteit (prestaties die bijdragen aan gestelde doelen) als efficiëntie (zoals proces van aanvraag, drempel om aan te vragen etc.)

1.3 Aanpak en leeswijzer

De aanpak van de evaluatie en de rapportage bestaat uit de volgende onderdelen:

- In de eerste stap hebben we **het beleid gereconstrueerd**: hoe is het beleid tot stand gekomen, wat waren de doelen, welke instrumenten zijn gekozen om deze doelen te realiseren? Op basis daarvan en in samenspraak met de begeleidingscommissie hebben we het **analysekader** vastgesteld. Hoofdstuk twee gaat in op de beleidsreconstructie en het analysekader.
- Hoofdstuk drie bevat de **analyse van beschikte middelen**: naar wat voor soort projecten en welke regio's zijn de middelen gegaan?
- In hoofdstuk vier doen we verslag van de verkenning **hoe de RAP's aansluiten op de provinciale speerpunten en hoe de speerpunten zijn vertaald naar projecten**.
- Vervolgens hebben we een **casestudie gedaan om de langjarige effecten** in beeld te brengen. Door studie van de projectdocumenten (met name de vaststelling en verantwoordingen) en gesprekken met aanvragers, regiocoördinatoren en beleidsmedewerkers hebben we ons een beeld gevormd van de werking van de RAP's voor de regionale beleidsafstemming en -uitvoering, de effecten van de projecten en betekenis van de provinciale subsidies. Deze aspecten komen aan de orde in hoofdstuk vijf.
- De bijlagen bevatten een overzicht van de bronnen en de gesproken organisaties, de gespreksleidraad en een meer gedetailleerde beschrijving van de RAP's.

2. Beleidsreconstructie

Dit hoofdstuk bevat een beleidsreconstructie van de uitvoeringsregelingen Woonvisie 2011 en 2016. Daarvoor is gebruik gemaakt van diverse beleidsstukken, zoals de Structuurvisie en Woonvisie, een rapportage van de Randstedelijke Rekenkamer² en gesprekken met betrokken medewerkers van de provincie Noord-Holland.

2.1 Provinciale beleidscontext

De uitvoeringsregelingen Woonvisie 2011 en 2016 komen voort uit de Provinciale Woonvisie 2010-2020 ‘Goed Wonen in Noord-Holland’ (2010). Het provinciale woonbeleid dat in de Woonvisie wordt beschreven is een uitwerking van de ‘Structuurvisie Noord-Holland 2040’ (tot november 2018) en ‘Omgevingsvisie NH2050’ (vanaf november 2018).

Structuurvisie Noord-Holland 2040 en Omgevingsvisie NH2050

In de *Structuurvisie 2040* (tot november 2018) en *Omgevingsvisie 2050* zijn de belangrijkste ruimtelijk kaders van de provincie beschreven. In deze visies worden bredere trends en ontwikkelingen geschetst die invloed hebben op de ruimtelijke vraagstukken in de provincie, zoals globalisering, klimaatverandering en demografische veranderingen. Ruimtelijke vraagstukken hebben niet alleen betrekking op wonen, maar ook op economie, water en landschap. In de *Structuurvisie* formuleerde de provincie als ambitie om “Kwaliteit door veelzijdigheid” te leveren.

Op het domein wonen was in de *Structuurvisie* het voornaamste beoogde doel en uitgangspunt de woningvraag in Noord-Holland zoveel als mogelijk binnen bestaand bebouwd gebied te realiseren. De provincie houdt op dit aspect een vinger aan de pols, maar geeft aan dat ruimte is voor regionaal maatwerk. Dat uitte zich ook in het feit dat in 2010 een provinciale woonvisie werd vastgesteld en dat het doel daarvan was “te komen tot een kwalitatieve afstemming van het woningbouwaanbod op regionaal niveau”. De provinciale woonvisie moest daarnaast het kader bieden “om op het niveau van de regio bestuurlijke afspraken te maken over de kwalitatieve woningbouwopgave”. Verder werd aangegeven dat ook regionale uitwerkingen van

² Randstedelijke Rekenkamer, *Bouwen aan regie – Onderzoek naar de provinciale rol op het gebied van wonen*, december 2019.

de provinciale woonvisie moesten worden opgesteld, die hebben uitgemondd in Regionale Actieprogramma's (RAP's).

De *Omgevingsvisie NH 2050* is in juni 2018 vastgesteld door Provinciale Staten. Sindsdien vervangt de *Omgevingsvisie* de *Structuurvisie*. Doelstellingen die betrekking hebben op het domein wonen zijn echter niet fundamenteel gewijzigd. Aandachtspunt voor de Woonagenda en eventuele uitvoeringsregelingen die hieronder komen te vallen is dat deze goed aansluiten bij de ambities en doelstellingen van de *Omgevingsvisie*.

2.2 Woonvisie Noord-Holland 2010 2020

De Woonvisie *Goed wonen in Noord-Holland* stamt uit 2010. Daarin zijn de provinciale doelstellingen, speerpunten en de uitvoeringsstrategie ten aanzien van wonen nader uitgewerkt. Het doel van de provincie is als volgt: "In 2020 beschikken de inwoners van Noord-Holland over voldoende woningen met een passende kwaliteit en in een aantrekkelijk woonmilieu". Om deze doelstelling te bereiken, heeft de provincie drie speerpunten die zijn geconcretiseerd in opgaven voor de periode 2010-2020:

- Speerpunt 1. Verbeteren van de afstemming tussen **vraag en aanbod** voor alle consumenten, en specifiek voor doelgroepen die minder kansen hebben op het vinden van een geschikte woning. Met de volgende opgaven:
 - Gevarieerd en kwalitatief goed aanbod voor senioren, en zorgvragers.
 - Gevarieerd en betaalbaar aanbod voor starters en jongeren.
 - Stimuleren ouderen langer in hun huidige woning te blijven wonen.
 - Ruimte wordt geboden voor (specifieke) woonwensen.
 - Wonen boven winkels is gestimuleerd.
 - Flexibel omgaan met woningbouwopgaven, de consument staat centraal.
- Speerpunt 2. Verbeteren van de mate waarin **voorzieningen** in de woonomgeving aansluiten bij de vraag van bewoners.
 - Leefbaarheid in kleine(re) kernen wordt geborgd.
 - Zorgvoorzieningen zijn bereikbaar voor zorgvragers.
- Speerpunt 3. Verbeteren van de **duurzaamheid** van het woningaanbod en de woonomgeving.
 - Stimuleren energiemaatregelen in bestaande bouw en nieuwbouw.
 - Duurzaamheid in herstructurering en transformatie wordt gestimuleerd.

Tussentijds vond, onder andere naar aanleiding van de evaluatie van de RAP's (uit 2014), een herijking van de speerpunten uit de Woonvisie plaats. Uit een voor intern gebruik opgestelde *Nieuwe doelenboom Wonen* (2015) komen de volgende *strategische doelen* naar voren:

- Afstemmen en regionaal programmeren woningbouw. Met programmering wordt een goede balans tussen vraag en aanbod bedoeld.
- (Stimuleren van) toekomstbestendig maken woningvoorraad (bestaand en nieuw).
- Stimuleren binnenstedelijke woningbouwontwikkeling.

Hieraan zijn ook enkele tactische doelen gekoppeld:

- Betaalbaarheid bevorderen.
- Doorstroming bevorderen (starter profiteert dan ook mee).
- De kwalitatieve woonbehoefte laten aansluiten op de vraag.
- (Collectieve) zelfbouw stimuleren.
- Energetisch duurzaam maken woningen.
- Levensloopbestendig maken bestaande voorraad.
- Bijdrage leveren aan uitvoeren ambitie programma OV-knooppunten.
- Bijdragen aan uitvoering afspraken uit Samen Werkingsagenda (SWA).

Regionale actieprogramma's

Met het opstellen van de RAP's is een van de belangrijkste instrumenten voor uitvoering van het woonbeleid genoemd. Met de RAP's geeft de provincie invulling aan twee van haar beoogde rollen, namelijk die van *verbinder* en *aanjager*. Een nadere toelichting op de beoogde rollen en daarbij ingezette instrumenten van de provincie (afgeleid uit het onderzoek van de Randstedelijke Rekenkamer):

- **Beleidsmaker.** Het maken van beleid om een goede woningbouwprogrammering tot stand te kunnen brengen. Vanuit deze rol heeft de provincie de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) waarin o.a. regels zijn opgenomen over het bouwen van woningen buiten bestaand bebouwd gebied.
- **Verbinder.** Het bij elkaar brengen van partijen om te komen tot afstemming van vraag en aanbod. Vraaggestuurd bouwen staat voorop. Vanuit de rol als verbinder stimuleert en faciliteert de provincie afstemming en samenwerking tussen gemeenten, woningcorporaties en andere partijen op de woningmarkt.
- **Kennismakelaar.** Kennis en ervaring halen en delen, nieuwe initiatieven ontplooiën en verbindingen leggen met gerelateerde thema's. Als kennismakelaar informeert de provincie partijen op de woningmarkt over relevante ontwikkelingen, voert ze onderzoek uit en monitort ze de woningmarkt en demografische ontwikkelingen.

- **Aanjager.** Aanjagen van woningbouwprojecten in nieuwbouw en herstructurering / transformatie projecten in de bestaande bouw. Als aanjager stimuleert en faciliteert de provincie woningbouw, voornamelijk door middel van financiering, bijvoorbeeld door het verstrekken van subsidies. Hier valt ook de *Uitvoeringsregeling Woonvisie* onder.

2.3 Uitvoeringsregelingen Woonvisie 2011 en 2016

De *Uitvoeringsregeling Woonvisie 2011* en *2016* geven, zoals de naam al suggereert, uitvoering aan de aanjagende rol van de Provinciale Woonvisie door middel van een financieel instrument (subsidie). De activiteiten die vanuit de uitvoeringsregeling gesubsidieerd worden zijn het opstellen van een RAP³ en het uitvoeren / realiseren van afspraken die zijn opgenomen in een RAP. In de toelichting bij de Uvr Woonvisie 2011 worden enkele voorbeelden van activiteiten genoemd:

- **onderzoek** naar manieren waarop het best omgegaan kan worden met regionale thema's/knelpunten, zoals vergrijzing of stagnerende doorstroming;
- **onderzoek** naar mogelijkheden voor transformatie van de bestaande voorraad, ontwikkeling rondom OV-knooppunten, duurzaam bouwen, wonen boven winkels;
- het opzetten of organiseren van **procesmanagement**, zoals het opzetten van een communicatiesysteem, het opzetten van een duurzaamheidsloket of het begeleiden van een nieuwe werkwijze;
- **fysieke ingrepen** (uitvoeringsgericht), zoals het verbouwen of opplussen van woningen voor een in de Provinciale Woonvisie onderscheiden doelgroep (starters, senioren of zorgvragers), bijvoorbeeld met als doel de woningen levensloopbestendig, duurzaam of toegankelijk voor rolstoelgebruikers te maken.

De provincie toetst de activiteiten aan het RAP. De UVR 2011 noemt als expliciete voorwaarde dat de activiteiten moeten aansluiten bij de afspraken die in regionaal verband zijn gemaakt (vastgesteld in het RAP) en dat alle gemeenten in de regio moeten instemmen met de activiteit. Ook mag de aanvraag geen betrekking hebben op grondaankoop, de activiteit geen kosten in zich hebben die bijdragen aan het opstellen van een onderbouwing om te bouwen buiten het Bestaand

³ Het gaat om programma's in de volgende regio's: Gooi en Vechtstreek, Stadsregio Amsterdam (bestaande uit Amstelland-Meerlanden, Amsterdam en Zaanstreek-Waterland), Zuid-Kennemerland / IJmond, Regio Alkmaar, Kop van Noord-Holland en West-Friesland.

Bebouwd Gebied dienen en mag de subsidie niet ten bate komen van het actualiseren van regulier beleid.

De UVR Woonvisie 2016 is grotendeels gelijk aan de UVR Woonvisie 2011. Toegevoegd is dat ook het opstellen van een RAP subsidiabel is gemaakt binnen de uitvoeringsregeling. Daarnaast is voor projecten die toezien op onderzoek een maximum bedrag van 75.000 euro per project gesteld.

In totaal was vanuit het Woonfonds voor de periode 2010-2020 een budget van 6 miljoen euro beschikbaar voor de UVR Woonvisie, in aanvulling daarop zijn enkele overgebleven BLS middelen in de regio's Gooi en Vechtstreek, Zuid-Kennemerland/IJmond en Alkmaar ingezet voor de uitvoeringsregeling Woonvisie. Per regio gold voor de periode 2011-2015 een subsidieplafond. Het resterende deel uit deze periode dat niet door de regio's is benut, is meegenomen in de tweede RAP-periode (2016-2019). In die tweede periode is per regio 500.000 euro extra subsidie beschikbaar gesteld. In totaal is door de provincie bijna 10 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de periode 2010-2020. Het overzicht van de subsidieplafonds per regio en per RAP-periode is opgenomen in Tabel 2.1. In hoofdstuk 3 gaan we verder in op de analyse van beschikte middelen en onder uitputting van de uitvoeringsregeling.

Tabel 2.1: Subsidieplafonds per regio tot juni 2019

Regio	Subsidieplafond 2011-2015	Subsidieplafond 2016-2019
Gooi en Vechtstreek	€ 1.781.286	€ 1.016.000
Zuid-Kennemerland / IJmond	€ 1.781.286	€ 1.506.000
Regio Alkmaar	€ 1.781.286	€ 1.454.000
Kop van Noord-Holland	€ 500.000	€ 593.000
West-Friesland	€ 500.000	€ 567.000
Stadsregio Amsterdam	€ 500.000	€ 520.000
Totaal	€ 6.843.860	€ 5.656.000

Om het resterende beschikbare budget zo effectief mogelijk te kunnen verdelen over de projecten die nog in de pijplijn zitten, is eind mei 2019 besloten het resterende bedrag in het fonds samen te voegen. De subsidie bedraagt per project maximaal 50 procent van de subsidiabele kosten. Daarop is in de periode 2012-2015 een uitzondering gemaakt, tijdelijk is toen het subsidieplafond opgehoogd naar 80 procent van de subsidiabele kosten. Reden hiervan was het

achterblijvende aantal aanvragen in de tijd dat er een economische crisis was en crisis op de woningmarkt.

2.4 Methode van onderzoek en aanpak

Analysekader: getrapte evaluatie

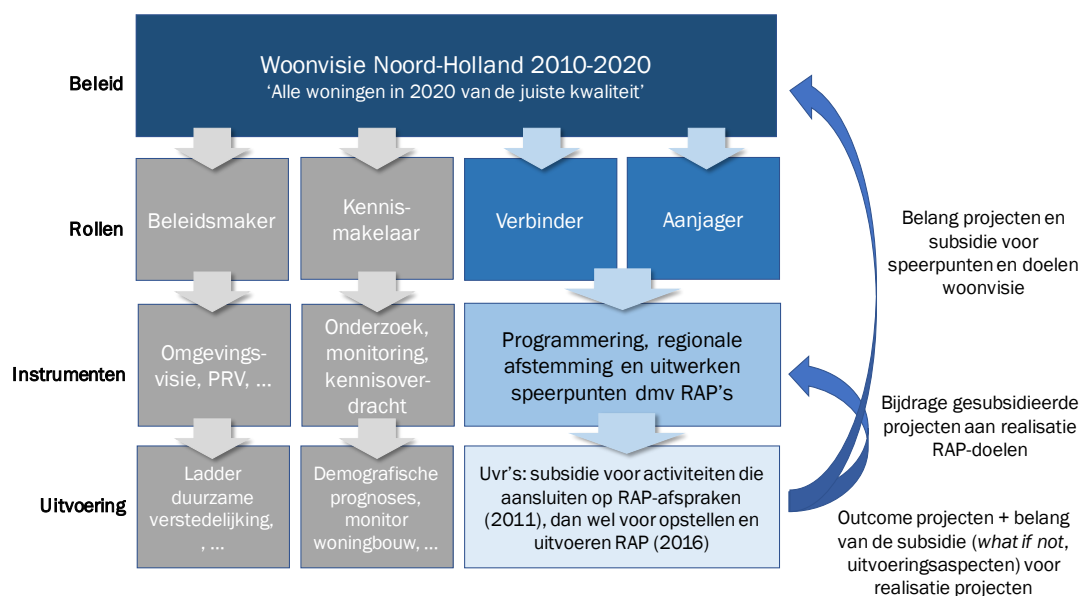
De evaluatie betreft de uitvoeringsregelingen, maar die kunnen niet los worden gezien van de keuze om met Regionale Actieprogramma's te werken om de gestelde doelen uit de *Woonvisie* en de latere *Doelenboom* te realiseren. De provincie heeft ervoor gekozen om de regio's aan zet te laten zijn (zie onderstaand kader). In de *Woonvisie* heeft ze speerpunten benoemd en vervolgens aan de regio's gevraagd om deze speerpunten gezamenlijk uit te werken in de RAP's.

Sturingsfilosofie

De provincie heeft een bewuste keuze gemaakt om de regio's aan zet te laten zijn. Het voeren van regionaal woningmarktbeleid is maatwerk en de gemeenten moeten zelf primair (met elkaar) bepalen wat er nodig is en daar uitvoering aan geven. Dit betekent ook dat de provincie aan de regio's vrijheid geeft, zowel in de *Woonvisie* als in de Uvr's, om projecten op te zetten die recht doen aan de regionale eigenheid. Het provinciale beleid en het instrumentarium is als gevolg daarvan niet, en zeker niet op provinciale schaal, tot achter de komma te operationaliseren. Waarmee het lastig is om hard en kwantitatief te meten of de doelen zijn bereikt en wat de instrumenten daaraan hebben bijgedragen. Ook de regio's hebben in verschillende mate hun voornemens concreet gemaakt.

Met de Uitvoeringsregelingen stelde de provincie middelen beschikbaar waarmee de RAP's opgesteld en uitgevoerd kunnen worden. Zonder RAP was geen subsidie mogelijk uit de Uvr's. Gemeenten werden daarmee gestimuleerd om met elkaar na te denken over het gezamenlijke, regionale woonbeleid. De rol van de provincie met de RAP's en Uvr's is derhalve verbinder en aanjager. Voor de vraagstelling van de evaluatie betekent deze beleidsinzet dat de effectiviteit van de Uvr's 'getrapt' moet worden vastgesteld door twee vragen te beantwoorden, te weten: 1) wat was de bijdrage van de RAP's aan wat de provincie wilde en 2) hoe hebben de Uvr's geholpen om de RAP's op te stellen en in de praktijk te brengen en wat zijn de resultaten? Figuur 2.1 - het analysekader voor de evaluatie - geeft deze getraptheid schematisch weer.

Figuur 2.1 Analyse kader evaluatie Uvr's Woonvisie

Bron: Decisio

Toetsingskader: aansluiting projecten op speerpunten en belang/werking Uvr's

Op basis van dit analysekader en de beleidsreconstructie, en in samenspraak met de begeleidingscommissie is het toetsingskader ontwikkeld. Dit kader geeft op een overzichtelijke manier inzicht in welke provinciale speerpunten door de regio's zijn uitgewerkt en tot welke projectaanvragen dat heeft geleid (tellen en vertellen).

Schema 2.1 Toetsingskader

PERIODE 1: 2010-2015			
AMBITIE	In 2020 beschikken inwoners van Noord-Holland over voldoende woningen met passende kwaliteit en in een aantrekkelijk woonmilieu		
SPEERPUNT	Verbeteren afstemming vraag-aanbod voor alle consumenten en specifiek doelgroepen met minder kans op vinden geschikte woning'	Verbeteren mate waarin voorzieningen in de woonomgeving aansluiten bij de vraag	Verbeteren van de duurzaamheid van het woningaanbod en de woonomgeving
SPEERPUNT/ AMBITIE REGIO	▪ Speerpunt 1 ▪ Speerpunt ...	▪ Speerpunt 1 ▪ Speerpunt ...	▪ Speerpunt 1 ▪ Speerpunt ...
PROJECTEN	▪ Project 1	▪ Project 1	▪ Project 1

Uvr	▪ Project ...	▪ Project ...	▪ Project ...
PERIODE 2: 2016 – 2020			
AMBITIE	In 2020 beschikken inwoners van Noord-Holland over voldoende woningen met passende kwaliteit en in een aantrekkelijk woonmilieu		
SPEERPUNT	Afstemmen en regionaal programmeren woningbouw	(Stimuleren) toekomst-bestendig maken woning-voorraad (bestaand en nieuw)	Stimuleren binnenstedelijke woningbouw-ontwikkeling
SPEERPUNT/AMBITIE REGIO	▪ Speerpunt 1 ▪ Speerpunt ...	▪ Speerpunt 1 ▪ Speerpunt ...	▪ Speerpunt 1 ▪ Speerpunt ...
PROJECTEN Uvr	▪ Project 1 ▪ Project ...	▪ Project 1 ▪ Project ...	▪ Project 1 ▪ Project ...

Dit toetsingskader is per RAP-regio verder uitgewerkt in hoofdstuk 4.

Kwalitatieve focus

Deze toetsing is voornamelijk kwalitatief van aard. Zowel in de *Woonvisie* als in een deel van de RAP's zijn de doelen niet zo SMART⁴ geformuleerd dat er een een-op-een-vertaling kan worden gemaakt naar concrete output of outcome. Dat heeft enerzijds te maken met het hiervoor besproken gegeven dat de provincie in de *Woonvisie* aangeeft dat de accenten en nadere invulling van opgaven naar afspraken door provincie en regio's in regionale actieprogramma's (RAP's) moeten worden gedaan. Anderzijds geldt dat veel doelstellingen kwalitatief van aard zijn en lastig operationeel en 'meetbaar' zijn te maken.

De doeltreffendheidsanalyse is met het oog hierop gericht op een kwalitatieve beschrijving van de werking van de Uvr's:

- In de beleidsreconstructie en de analyse van RAP's (hoofdstuk 2 en 4) en uitgevoerde projecten geven we aan hoe de doelen van de RAP's aansluiten op die van de provincie zoals aangegeven in de *Woonvisie* en de doelenboom. Vervolgens beschrijven we welke projecten in de verschillende speerpunten vallen en hoeveel middelen daarmee waren gemoeid.
- In de cases en de regionale analyses 'vertellen we het verhaal': wat was het belang van de Uvr's voor de inhoud van de RAP's en de regionale samenwerking, wat is het belang van de Uvr's voor uitvoering van de projecten, wat is er door/in de projecten in gang gezet en zou dat zonder de subsidie van de provincie ook zijn gebeurd (of zou dat later of op een andere

⁴ Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden.

manier zijn gebeurd)? En hoe verhoudt zich dat tot de speerpunten/doelen uit de woonvisie?

Hier is uitgewerkt hoe de provinciale ambities en speerpunten zijn vertaald en uitgewerkt in de RAP's. Dit biedt inzicht hoe de regio's voornemens waren om uitvoering te geven aan de speerpunten van de provincie passend bij de regionale situatie. Daar zijn de projecten bij gevoegd die met de Uvr's Woonvisie zijn uitgevoerd, om te bezien hoe met de projecten is aangesloten bij de speerpunten. In hoofdstuk 5 wordt uitgewerkt welke effecten de gesubsidieerde projecten hadden en wat de werking en het belang van de Uvr's was voor deze projecten.

3. Analyse van beschikte middelen

Dit hoofdstuk bevat de analyse van de beschikte middelen. Op basis van de beschikbare projectdocumentatie is inzicht gegeven in het aantal projecten dat onder de Uvr's Woonvisie 2011 en 2016 is uitgevoerd en aan wat voor type projecten subsidie is verstrekt.

De analyses in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op een tweetal overzichten van projectaanvragen die ons door de provincie Noord-Holland op 6 januari 2020 zijn verstrekt. Subsidieaanvragen die tot die tijd zijn ingediend zijn in de analyses meegenomen. In deze overzichten zijn de bedragen per project opgenomen die zijn aangevraagd, niet bekend is of dit ook de exact vastgestelde bedragen zijn voor projecten die zijn afgerond. In bijlage 4 is het overzicht van alle aangevraagde projecten opgenomen, per regio en per RAP-fase.

3.1 Overzicht uitgevoerde projecten

In de periode 2011-2019 zijn in totaal 74 projecten onder de Uvr's Woonvisie 2011 en 2016 uitgevoerd. Door de provincie zijn deze projecten met iets meer dan 6,6 miljoen euro subsidie ondersteund. In fase 1 van het RAP (2011-2015) zijn 46 projecten aangevraagd met een totale waarde van 4,4 miljoen euro. Het subsidieplafond in die periode was 6,8 miljoen euro. Het resterende budget per regio (in totaal circa 2,4 miljoen euro) is voor de tweede periode weer beschikbaar gesteld en met 500.000 euro per regio verhoogd. In de tweede RAP-periode (2016-2019) zijn 28 projecten gesubsidieerd, met een totale waarde van 2,1 miljoen euro. Het subsidieplafond in die periode was 5,6 miljoen euro, meer dan de helft van het beschikbare budget is dus niet gebruikt.

Over de gehele periode gezien is (tot 6 januari 2020) 35 procent van de beschikbare subsidiemiddelen onbenut gebleven. Het overzicht van verleende bedragen, subsidieplafonds en resterende budgetten per periode is opgenomen in tabel 3.1.

Projecten en subsidieaanvragen komen in samenspraak met de provincie tot stand. Om die reden zijn door de provincie formeel geen subsidieaanvragen afgewezen. Wel zijn subsidieaanvragen aangepast of aangehouden en later opnieuw ingediend.

Tabel 3.1 Overzicht beschikte middelen, subsidieplafonds en resterende budgetten per periode

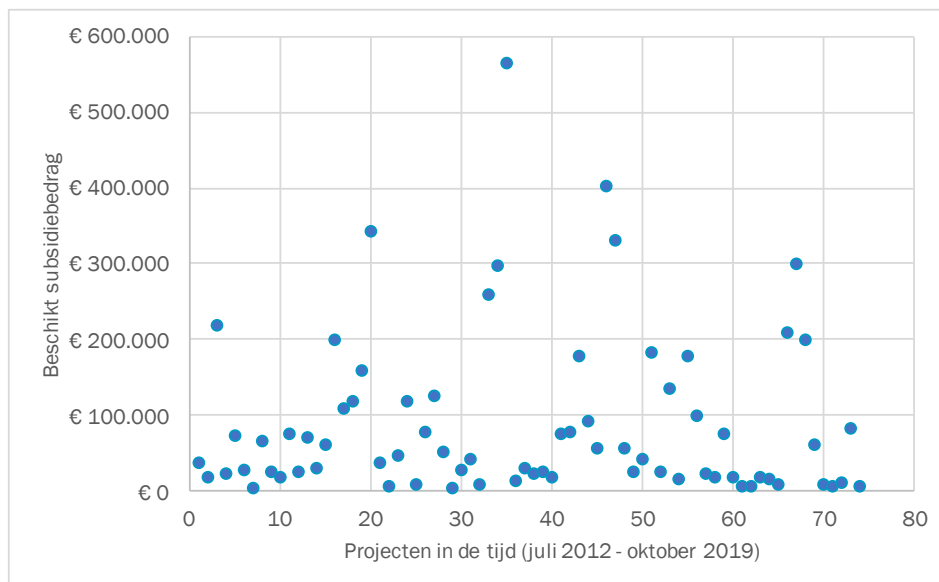
	RAP 2011-2015	RAP 2016-2019	Totaal
Totaal verleend	€ 4.445.211	€ 2.163.688	€ 6.608.899
Subsidieplafond	€ 6.843.860	€ 5.656.000	€ 9.843.858*
Resterende budget	€ 2.398.649	€ 3.492.312	€ 3.492.312*
Resterend in %	35%	62%	35%
Gemiddelde omvang project	€ 96.635	€ 92.471	€ 94.959

* Het totale subsidieplafond en resterende budget voor de periode 2011-2019 is niet een optelsom van de twee individuele RAP-periodes, reden is dat het overgebleven budget uit de eerste periode is gebruikt in het totaal beschikbare budget voor de tweede periode.

Spreiding en gemiddelde grootte van de projecten

In figuur 3.1 is de spreiding van de subsidiebedragen door de tijd heen (periode 2012 tot en met 2019 waarin subsidies zijn verstrekt) weergegeven. Daaruit is geen duidelijk patroon in de omvang van projecten door de tijd heen waar te nemen. De beschikte subsidiebedragen variëren van 5.000 euro per project tot en met 566.400 euro. Het gemiddeld verleende subsidiebedrag voor de hele periode is ongeveer 95.000 euro, zie ook tabel 3.1.

Figuur 3.1 Spreiding subsidies per project

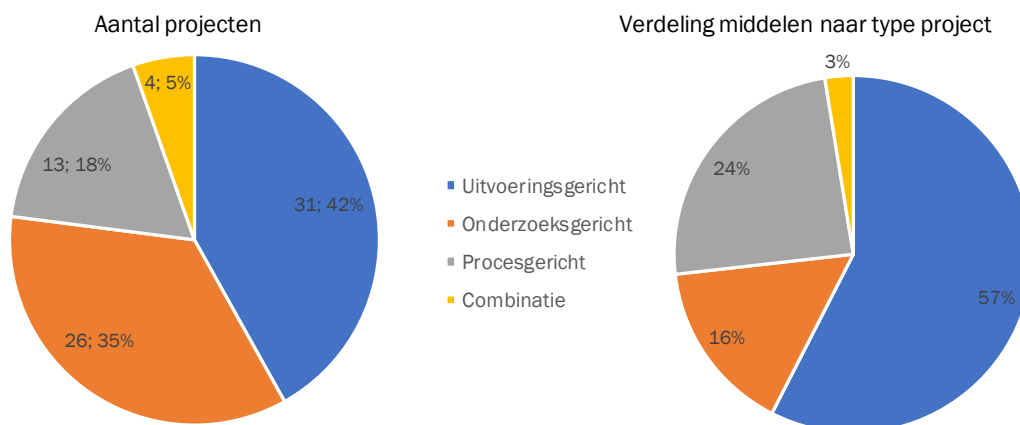

3.2 Analyse naar type project

Er is sprake van een redelijk evenredige verdeling over het type projecten (in paragraaf 2.2 is een toelichting gegeven op het type projecten dat aangevraagd kan worden). De uitvoeringsgerichte (42 procent) en onderzoeksgerichte (35 procent) projecten steken er wat betreft aantal projecten wel iets bovenuit. In aantal zijn de procesgerichte projecten (18 procent van het totaal) wat minder, maar deze vertegenwoordigen relatief gezien wel een grote waarde (24 procent van het totale budget), gemiddelde omvang van dat type projecten is 123.000 euro. De verdeling van het aantal projecten is links weergegeven in figuur 3.2.

De onderzoeks- en uitvoeringsgerichte zullen deels onder regie van de procesgerichte projecten tot stand zijn gekomen. De uitvoeringsgerichte projecten nemen relatief gezien ook de grootste waarde in, 57 procent van de beschikte middelen, met een gemiddelde omvang van 122.000 euro per project. Relatief gezien zijn de onderzoeksgerichte projecten een stuk kleiner dan de andere typen projecten (gemiddelde omvang van 40.000 euro), dat vertaalt zich ook naar de bescheiden bijdrage in het totaal aan beschikte middelen van 16 procent. De verdeling van beschikte middelen naar type projecten is rechts weergegeven in figuur 3.2.

Figuur 3.2 Verdeling projecten naar type project

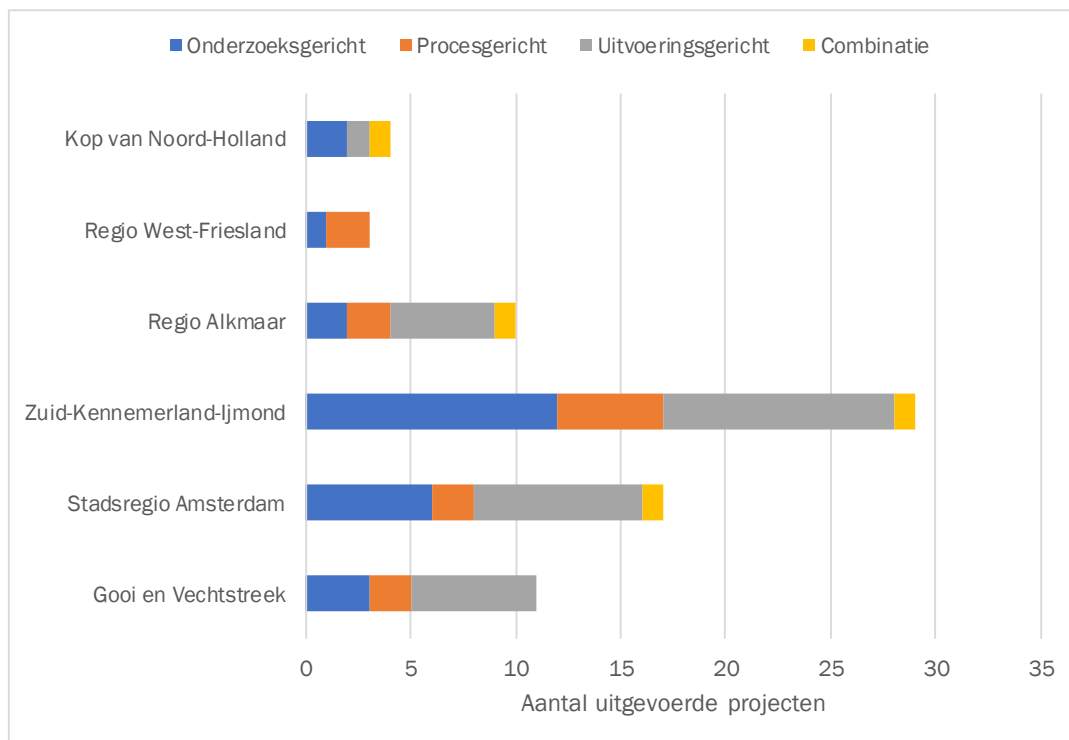

3.3 Regionale spreiding van de projecten

Door de regio Zuid-Kennemerland/IJmond zijn in de periode 2011-2019 de meeste projecten uitgevoerd, namelijk 29. In West-Friesland zijn de minste projecten

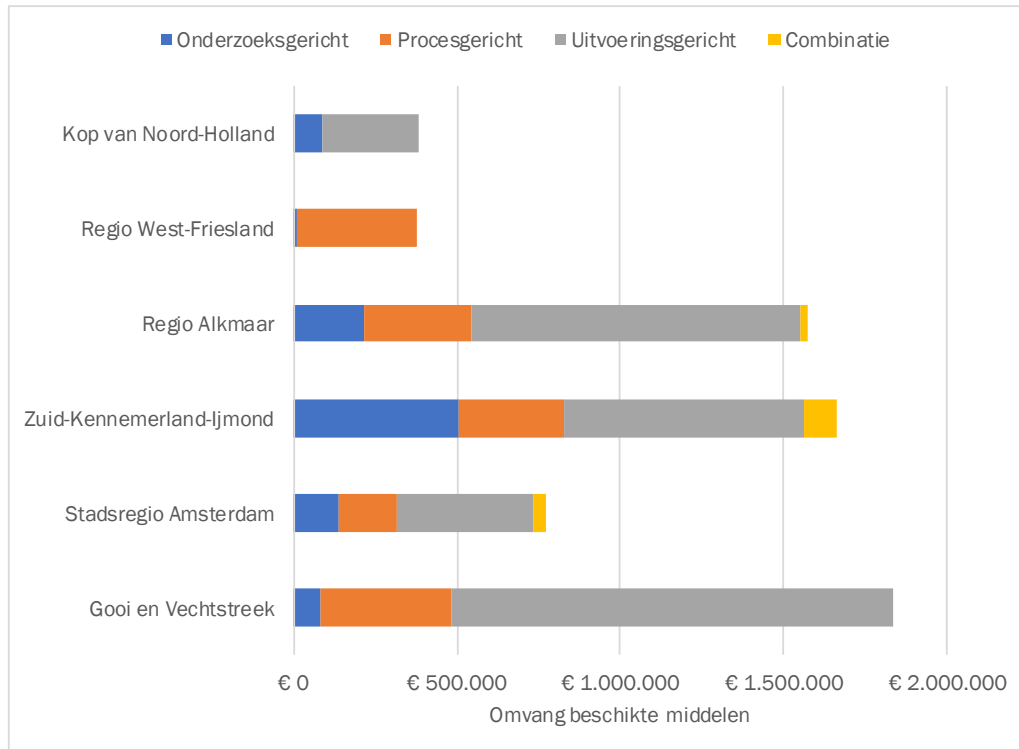
uitgevoerd (3). Figuur 3.3 geeft een uitsplitsing van de projecten naar type en naar regio.

Figuur 3.3 Verdeling aantal projecten naar regio en naar type

De meeste middelen zijn beschikbaar in de regio's Alkmaar, Zuid-Kennemerland/IJmond en Gooi en Vechtstreek. Deze regio's kenden ook het hoogste subsidieplafond vanwege het toevoegen van BLS-middelen aan de middelen uit het Woonfonds. Met deze extra middelen hebben deze regio's vooral meer projecten die uitvoeringsgericht waren uit kunnen voeren. Het overzicht en de uitsplitsing van middelen per regio naar type project is opgenomen in figuur 3.4.

Figuur 3.4 Verdeling middelen naar type en regio

De regio's Gooi en Vechtstreek, Zuid-Kennemerland/IJmond en Alkmaar hadden in de periode 2011-2015 dus de hoogste subsidieplafond, dat valt samen met de vrijgevalle middelen uit het Besluit locatiegebonden subsidies (BLS). Geen van de regio's heeft echter de volledig beschikbare subsidiebudget voor de periode 2011-2015 benut. Met name in de regio Kop van Noord-Holland is een groot deel van het beschikbare subsidiebudget in de eerste RAP-periode onbenut gebleven (82 procent). De Stadsregio Amsterdam heeft wel het grootste deel van haar beschikbare budget voor projecten ingezet. In tabel 3.2 is het overzicht van verleende subsidiebudgetten per regio voor de eerste RAP-periode (2011-2015) opgenomen.

Tabel 3.2 Overzicht beschikte middelen per regio en subsidieplafond RAP periode 2011-2015

	RAP 2011-2015			
	Totaal verleend	Subsidieplafond	Resterend	Percentage resterend
Gooi en Vechtstreek	€ 1.264.173	€ 1.781.286	€ 517.113	29%
Stadsregio Amsterdam	€ 484.249	€ 500.000	€ 15.751	3%
Zuid-Kennemerland-IJmond	€ 1.002.609	€ 1.781.287	€ 778.678	44%
Regio Alkmaar	€ 1.233.500	€ 1.781.287	€ 547.787	31%
Regio West-Friesland	€ 370.680	€ 500.000	€ 129.320	26%
Kop van Noord-Holland	€ 90.000	€ 500.000	€ 410.000	82%
Totalen	€ 4.445.211	€ 6.843.860	€ 2.398.649	35%

Voor de periode 2016-2019 zijn de overgebleven middelen uit de eerste RAP-periode per regio vrijgemaakt en aangevuld met 500.000 euro beschikbare subsidie per regio. Ook in deze tweede periode is door geen enkele regio het volledig beschikbare budget besteed. De regio West-Friesland heeft zelfs nog bijna het gehele budget beschikbaar. De regio's Gooi en Vechtstreek en Amsterdam hebben het grootste aandeel van hun budget benut in vergelijking tot de andere regio's (56 procent). Per juni 2019 is het subsidieplafond per regio opgeheven en zijn alle nog beschikbare middelen samengevoegd. Reden hiervoor was dat het aantal aanvragen in deze periode achterbleef bij de verwachtingen. In tabel 3.3 is het overzicht van verleende subsidiemiddelen per regio voor de tweede RAP-periode (2011-2015) opgenomen.

Tabel 3.3 Overzicht beschikte middelen per regio en subsidieplafond RAP periode 2016-2019

	RAP 2016-2019			
	Totaal verleend	Subsidieplafond	Resterend	Percentage resterend
Gooi en Vechtstreek	€ 570.198	€ 1.016.000	€ 445.802	44%
Stadsregio Amsterdam	€ 289.004	€ 520.000	€ 230.996	44%
Zuid-Kennemerland-IJmond	€ 660.107	€ 1.506.000	€ 845.893	56%
Regio Alkmaar	€ 337.125	€ 1.454.000	€ 1.116.875	77%
Regio West-Friesland	€ 7.574	€ 567.000	€ 559.426	99%
Kop van Noord-Holland	€ 299.680	€ 593.000	€ 293.320	49%
Totalen	€ 2.163.688	€ 5.656.000	€ 3.492.312	62%

3.4 Analyse speerpunten

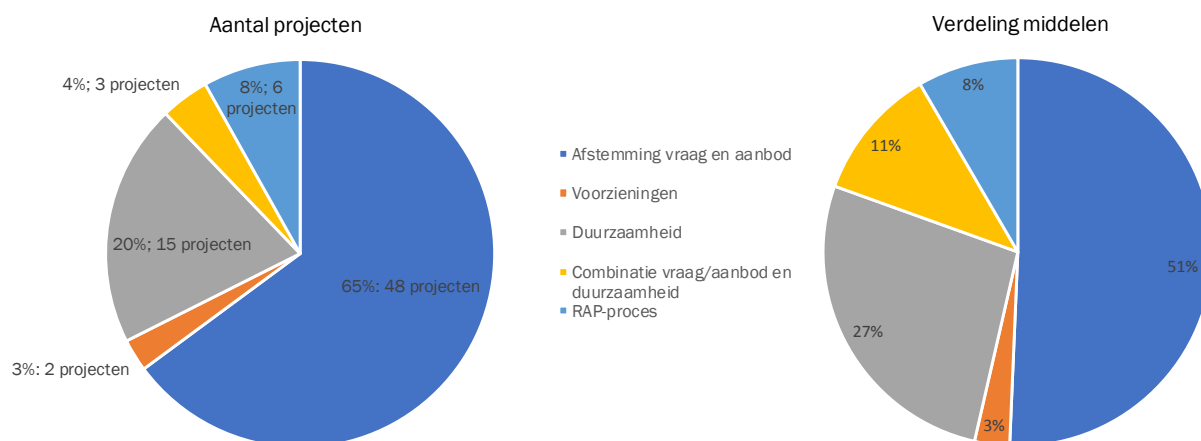
Het speerpunt 'afstemming vraag & aanbod' komt het vaakst terug in de door de regio's aangevraagde projecten, het gaat om 65 procent van het totaal aantal

project (48 van de 74). Naar dit speerpunt is ongeveer de helft van de beschikte middelen gegaan, met een gemiddelde projectomvang van 70.000 euro. Het valt op dat er relatief weinig projecten binnen het speerpunt 'voorzieningen' zijn aangevraagd (slechts 2) en naar dat speerpunt dus ook slechts 3 procent van de middelen is gegaan. Op het speerpunt duurzaamheid zijn 15 projecten aangevraagd (20 procent van het totaal), naar projecten op dit speerpunt is gemiddeld 120.000 euro gegaan. Dit speerpunt vertegenwoordigt daarmee ongeveer een kwart van het totaal van beschikte middelen.

De projecten waarin een combinatie is gemaakt van de thema's die vallen onder het speerpunt afstemming vraag en aanbod en duurzaamheid zijn gemiddeld genomen het grootst, met een gemiddelde subsidiewaarde van 245.000 euro. Naar deze combinatie is 11 procent van de totaal beschikte middelen gegaan, terwijl het aantal projecten een aandeel van 4 procent kent. Tot slot is 8 procent van de beschikte middelen gegaan naar het proces om een RAP op te stellen of de regio's gedurende de RAP-periodes te ondersteunen met het uitvoeren van de RAP. Het gaat om 6 projecten in totaal.

In figuur 3.5 is de verdeling van het aantal projecten (links) en de verdeling van middelen (rechts) naar speerpunten weergegeven.

Figuur 3.5 Verdeling speerpunten per project

Enkele grote projecten uitgelicht

Een groot project onder het speerpunt Vraag & Aanbod is het project: 'De Woningmakers' uit de regio Alkmaar met een subsidiebedrag van 300.000 euro. Bij het speerpunt Duurzaamheid is het project 'Energiebesparing particuliere

woningvoorraad' van de regio Gooi en Vechtstreek met een subsidiebedrag van 566.400 euro het grootste project. Bij de combinatie van speerpunten Vraag & Aanbod en Duurzaamheid is het project 'Verduurzamen en levensloopbestendig maken van bestaande particuliere koopwoningen' met een subsidiebedrag van 403.328 euro het grootste project. De vier grootste projecten in subsidiabele omvang zijn onderstaand opgenomen.

Regio	Projectnaam	Type project	Subsidiebedrag	Speerpunt
Gooi en Vechtstreek	Energiebesparing particuliere woningvoorraad	Uitvoeringsgericht	€ 566.400	Duurzaamheid
Alkmaar	Verduurzamen en levensloopbestendig maken bestaande particuliere koopwoningen	Uitvoeringsgericht	€ 403.328	Duurzaamheid
West Friesland	Bewonersbenadering particulier bestaande bouw gericht op verduurzaming en langer zelfstandig wonen	Proces	€ 343.080	Combinatie
Alkmaar	Publiek-private samenwerking in de regio Alkmaar (De Woningmakers)	Proces	€ 300.000	Vraag en aanbod

3.5 Conclusie analyse van beschikte middelen

Op basis van de analyse van beschikte middelen constateren we ten eerste dat geen van de regio's het volledig beschikbare subsidiebedrag heeft benut. Er is sprake van een vrij forse onderuitputting van middelen (35 procent van de beschikbare middelen is over de hele periode niet benut, in de tweede RAP-periode gaat het zelfs om twee derde van de beschikbare middelen). Ook een tijdelijke verhoging van het subsidiepercentage naar 80 procent heeft er niet voor gezorgd dat de aanspraak op middelen is vergroot. Het aantal projecten per regio loopt sterk uiteen, zo heeft de regio Zuid-Kennemerland/IJmond 29 projecten aangevraagd onder de Uvr, terwijl de regio West-Friesland slechts 3 projecten heeft aangevraagd.

De 74 uitgevoerde projecten laten zich redelijk evenredig verdelen over het type activiteiten dat is uitgevoerd (onderzoeks-, proces- of uitvoeringsgericht). Wel valt op dat het grootste deel van de projecten is uitgevoerd onder het speerpunt 'afstemmen vraag en aanbod' (65 procent van alle projecten).

4. Regionale actieprogramma's

Een van de belangrijkste instrumenten voor de provincie om haar beleid uit te dragen en uit te voeren is de regionale afstemming, programmering en uitwerking van speerpunten in de regionale actieprogramma's (RAP's). De regio's is gevraagd om een RAP voor de periode 2011-2015 op te stellen en in vervolg daarop voor de periode 2016-2020. In dit hoofdstuk lichten we per RAP-regio kort toe hoe invulling is gegeven aan de provinciale speerpunten, wat de afspraken en doelstellingen per regio zijn en welke projecten / activiteiten vanuit de RAP beoogd waren en ingezet zijn om in de uitvoeringsregeling Woonvisie in te brengen. Daartoe is per regio het analysekader uitgewerkt als beschreven in paragraaf 2.4 en is per regio in het begin een constatering / conclusie gedaan over de totstandkoming en meerwaarde van de RAP's (in cursieve tekst).

4.1 Kop van Noord-Holland

In hoofdlijnen sluiten de speerpunten in de twee RAP's van de Kop van Noord-Holland aan bij die van de provincie. De RAP 2017-2020 was summier en is vooral opgesteld omdat dat een voorwaarde was om subsidie te kunnen ontvangen. In totaal zijn in de periode 2010-2020 vijf projecten vanuit de Uvr's gesubsidieerd, waarvan drie om een nieuw regioprogramma op te zetten. Deze drie projecten sloten aan bij het speerpunt om regionale afstemming te krijgen over vraag en aanbod. Met name het project 'Verduurzamen en levensloopbestendig maken van bestaande particuliere koopwoningen' (dat vooraf werd gegaan door een onderzoek daarnaar) heeft gezorgd voor besteding van de middelen in deze regio. Dit project had een relatie met, zoals de naam zegt, het speerpunt om te zorgen dat de woningvoorraad verduurzaamt en aansluit op veranderende behoeften. In het speerpunt 'Voorzieningen in de woonomgeving' is geen project vanuit de Uvr's gesubsidieerd.

Aansluiting speerpunten RAP's op Woonvisie

In beide RAP's sluit de regio Kop van Noord-Holland aan bij de provinciale doelen en afspraken, zoals vraaggerichte uitwerking in woonproducten, doelgroepen en locatietypen, afstemming over uitwerking en programmering, betaalbaarheid en duurzaamheid. In het RAP van de Kop van Noord-Holland 2017-2020 worden de afspraken uit de eerste RAP bestendigd. Deze 'RAP 2.0' heeft zes hoofdthema's die zijn opgenomen in tabel 4.1.

Projecten Kop

In totaal zijn in de Kop in de periode 2010-2020 vijf projecten vanuit de uitvoeringsregelingen gesubsidieerd:

1. Kwalitatief Woningbouwprogramma Kop van Noord-Holland (KWK)(2013, onderzoek/opstellen document, subsidie 28 duizend euro).
2. Investeren in levensloopbestendige woningen in de kop van Noord-Holland (2014-2015, onderzoek, subsidie 62 duizend euro).
3. Verduurzamen en levensloopbestendig maken van bestaande particuliere koopwoningen regio Kop van Noord-Holland (2014-2018, proces/uitvoering, subsidie 292 duizend euro).
4. Opstellen RAP 2.0 (eerste helft 2017, onderzoek, subsidie 19 duizend euro, niet in tabel 4.1 opgenomen).
5. Nieuw KWK (2020-2030 Kop van Noord-Holland (2019, onderzoek, subsidie 8 duizend euro).

Tabel 4.1 Uitwerking projecten naar speerpunt Kop van Noord-Holland

PERIODE 1: 2010-2015			
AMBITIE	In 2020 beschikken inwoners van Noord-Holland over voldoende woningen met passende kwaliteit en in een aantrekkelijk woonmilieu		
SPEERPUNT	Verbeteren afstemming vraag-aanbod voor alle consumenten en specifiek doelgroepen met minder kans op vinden geschikte woning'	Verbeteren mate waarin voorzieningen in de woonomgeving aansluiten bij de vraag	Verbeteren van de duurzaamheid van het woningaanbod en de woonomgeving
SPEERPUNT/ AMBITIE REGIO	- Vraaggerichte uitwerking in woonproducten, doelgroepen en locatietypen - Afspraken tussen gemeenten over de uitwerking en programmering - Betaalbaarheid van woningen	Woningen nabij voorzieningen. Verder geen concrete uitspraken.	- Kwaliteiten van woongebieden om te zorgen voor een duurzame woondifferentiatie in de regio. - Duurzaamheid bevorderen
PROJECTEN Uvr	Opstellen Kwalitatief Woningbouwprogramma Kop van Noord-Holland	Geen projecten	- Onderzoek levensloopbestendige woningen in de kop van Noord-Holland - Uitvoeringsproject Verduurzamen en levensloopbestendig maken bestaande particuliere koopwoningen
PERIODE 2: 2016 – 2020			
AMBITIE	In 2020 beschikken inwoners van Noord-Holland over voldoende woningen met passende kwaliteit en in een aantrekkelijk woonmilieu		
SPEERPUNT	Afstemmen en regionaal	(Stimuleren van)	Stimuleren binnenstedelijke

	programmeren woningbouw	toekomstbestendig maken woningvoorraad (bestaand en nieuw)	woningbouwontwikkeling
SPEERPUNT/ AMBITIE REGIO	- Vraaggestuurd bouwen. - Betaalbaarheid en sociale woningbouw. - Wonen, zorg, welzijn voorzieningen. - Zelfbouw	Duurzaam bouwen	Binnenstedelijk bouwen en transformatie.
PROJECTEN Uvr	Nieuw KWK (kwalitatief woningbouwprogramma) 2020-2030 Kop van Noord-Holland	Geen projecten	Geen projecten

4.2 West-Friesland

Voor het RAP van West-Friesland is de Kadernota Regionale Woonvisie 2011-2020 het uitgangspunt. De speerpunten en ambities hierin sluiten aan op die van de provincie, het gaat om acht concrete acties die invulling geven aan de provinciale speerpunten. In het RAP voor de periode 2017-2021 is deze Kadernota nog steeds leidend. Een aantal projecten uit het RAP is gerealiseerd zonder subsidiegelden, omdat het lastig bleek om deze in regionaal verband op te pakken.

Beide RAP's zijn in West-Friesland wel duidelijk van toegevoegde waarde geweest op het gebied van regionale samenwerking. Ze zijn het begin geweest van een nieuwe vorm van samenwerking, waarbij de provincie een stapje terug doet en de regio aan de slag kan. De samenwerking tussen de verschillende kernen, met elk een sterke eigen identiteit, is daarin echt verbeterd. Wat in de RAP's nog wel ontbrak, was een duidelijke focus. Destijds zijn veel actiepunten geformuleerd. Dat beperkte soms de inzet die gedaan kon worden met de beschikbare middelen en capaciteit.

Ambities, doelen en speerpunten RAP's

Voor het RAP van West-Friesland is de Kadernota Regionale Woonvisie 2011-2020 het uitgangspunt. Ambitie uit de Woonvisie is om tot de top 10 woonregio's van Nederland te behoren en de woningmarkt (meer) toekomstbestendig te maken en te houden. Daarnaast is een van de centrale doelstellingen het beter op elkaar laten aansluiten van vraag en aanbod. In tabel 4.2 zijn de acties die vanuit West-Friesland ingezet worden gecategoriseerd per speerpunt van de provincie opgenomen (en eveneens in bijlage 3 opgenomen). Het RAP voor de periode 2017-2021 sluit in grote lijnen aan op het vorige RAP. Zo is nog steeds de Woonvisie leidend, met bijhorende uitgesproken ambitie. In aanvulling op de provinciale speerpunten uit de Woonvisie zet de regio zich in voor het optimaal benutten van

ontwikkelingskansen rond OV-knooppunten en worden verzoeken voor het bouwen buiten bestaand gebied regionaal afgestemd. Nut en noodzaak worden per locatie onderbouwd aan de hand van het provinciale toetsingskader.

Beoogde projecten in de regio

Vanuit deze acties was beoogd om de volgende projecten met behulp van de provinciale Uvr Woonvisie uit te voeren:

- Starterslening.
- Duurzaamheidsloket.
- Kwalitatief woningbehoefteonderzoek.
- Projectplan bewonersbenadering particuliere bestaande woningbouw.

Uiteindelijk zijn alleen de laatste twee projecten uitgevoerd (zie ook tabel 4.2).

Tabel 4.2 Uitwerking projecten naar speerpunt West-Friesland

PERIODE 1: 2010-2015			
AMBITIE	In 2020 beschikken inwoners van Noord-Holland over voldoende woningen met passende kwaliteit en in een aantrekkelijk woonmilieu		
SPEERPUNT	Verbeteren afstemming vraag-aanbod voor alle consumenten en specifiek doelgroepen met minder kans op vinden geschikte woning	Verbeteren mate waarin voorzieningen in de woonomgeving aansluiten bij de vraag	Verbeteren van de duurzaamheid van het woningaanbod en de woonomgeving
SPEERPUNT/ AMBITIE REGIO	▪ Opgave van 5.200 woningen, daarvan wordt 60% betaalbaar gerealiseerd en één derde als nultreden woning ▪ De regio brengt in 2011-2012 de vervangingsbehoefte nader in beeld ▪ De regio ontwikkelt in 2012 een systeem voor een jaarlijkse verdeling van de niet-benutte ruimte in de regionale bouwcapaciteit ▪ Door het stimuleren van (C)PO meer ruimte bieden voor (specifieke) woonwensen ▪ Marktpartijen stimuleren meer vraag- en consumentgericht te bouwen	Ten aanzien van de instandhouding of uitbreiding van voorzieningen neemt de regio in 2012 een besluit over de wenselijkheid van een onderzoek naar de situatie op het punt van spreiding van regionale voorzieningen	▪ In 2020 gemiddeld 30% aan energiebesparing in de bestaande voorraad realiseren t.o.v. 1990
PROJECTEN Uvr	▪ Bewonersbenadering particulier bestaande bouw gericht op verduurzaming en langer zelfstandig wonen	Geen projecten	▪ Bewonersbenadering particulier bestaande bouw gericht op verduurzaming en langer zelfstandig wonen
PERIODE 2: 2016 – 2020			

AMBITIE	In 2020 beschikken inwoners van Noord-Holland over voldoende woningen met passende kwaliteit en in een aantrekkelijk woonmilieu		
SPEERPUNT	Afstemmen en regionaal programmeren woningbouw	(Stimuleren van) toekomstbestendig maken woningvoorraad (bestaand en nieuw)	Stimuleren binnenstedelijke woningbouwontwikkeling
SPEERPUNT/ AMBITIE REGIO	- Bestaande voorraad: kwaliteit en aantrekkelijkheid op peil houden en uitbouwen. - Vitale kernen: leefbaar West-Friesland tot in de kern. - Nieuwbouw: vooral inzetten op onderscheidende en complementaire producten. Opgave van 3.700 woningen daarvan wordt 60% betaalbaar gerealiseerd en één derde als nultreden woning. - Scheiden van wonen en zorg: Langer Zelfstandig Wonen bevorderen. - Flexibel kader: houvast voor de regio en ruimte voor marktinitiatieven	Geen speerpunten	Geen speerpunten
PROJECTEN Uvr	Kwalitatief woningbehoefte-onderzoek West-Friesland	Geen projecten	Geen projecten

4.3 Regio Alkmaar

In de regio Alkmaar lag de focus op een flexibel en licht RAP, zowel in de eerste als tweede periode. Er is in speerpunten en projecten vooral sterk aangesloten bij het provinciale speerpunt van een goede aansluiting tussen vraag en aanbod op de regionale woningmarkt. Zonder RAP's was er waarschijnlijk ook een regionale samenwerking opgezet. Tegelijkertijd zijn de RAP's wel duidelijk de aanjager geweest voor de huidige inrichting van het regionale beleid en is er meer samenwerking tot stand gebracht dan wanneer de RAP's niet zouden zijn opgesteld.

Ambities, doelen en speerpunten RAP's

In het RAP 2011-2015 staat flexibel inspelen op de woningbehoefte centraal. Naast de *Provinciale Woonvisie 2010-2020* vormt het traject *Faseren & Dosereren* (vanaf 2010) de basis voor regionale afstemming van woningbouw. Het RAP geeft aan de hand van drie concrete acties invulling aan de speerpunten van de provincie. In het tweede RAP van de regio Alkmaar is in nauwe samenspraak met betrokken stakeholders (gemeenten, provincie, diverse marktpartijen) gekomen tot zeven afspraken. De acties en afspraken zijn in tabel 4.3 opgenomen.

Ten aanzien van andere thema's dan sec wonen, is afgesproken dat deze geen uitwerking krijgen in het RAP (2011-2015), maar dat daarover aan de hand van actuele vraagstukken op regionaal niveau (beleids)discussies worden gevoerd. Het belang van regionale actiepunten ten aanzien van duurzaamheid, woonserviceontwikkeling en voorzieningen wordt wel kort toegelicht in de bijlagen.

Projecten RAP

Vanuit deze acties was beoogd om de volgende projecten met behulp van de provinciale Uvr Woonvisie uit te voeren (periode 2011-2015):

- Regionaal fonds ter vergemakkelijking faseringsafspraken.
- Begeleiding bij het realiseren van 'wonen boven winkels'.
- Onderzoek senioren geschiktheid bestaande voorraad (verduurzamen en levensloopbestendig maken), zowel huur als koop.
- Opzet of verbeteren van een gezamenlijke monitor.
- Onderzoek consequenties van het provinciale beleid verdichting OV-knooppunten.

In het tweede RAP worden geen projecten aangekondigd voor de Uvr Woonvisie van de provincie. Deze zijn uiteindelijk wel aangevraagd en uitgevoerd, onder de speerpunten afstemmen vraag/aanbod en toekomstbestendigheid, in tabel 4.3 zijn deze opgenomen.

Tabel 4.3 Uitwerking projecten naar speerpunt regio Alkmaar

PERIODE 1: 2010-2015			
AMBITIE	In 2020 beschikken inwoners van Noord-Holland over voldoende woningen met passende kwaliteit en in een aantrekkelijk woonmilieu		
SPEERPUNT	Verbeteren afstemming vraag-aanbod voor alle consumenten en specifiek doelgroepen met minder kans op vinden geschikte woning'	Verbeteren mate waarin voorzieningen in de woonomgeving aansluiten bij de vraag	Verbeteren van de duurzaamheid van het woningaanbod en de woonomgeving
SPEERPUNT/ AMBITIE REGIO	▪ Woningbouwopgave van 14.260 woningen tot 2020. ▪ Daarvan moet circa 50% ingevuld worden als eengezinswoning, 40% als appartement. ▪ Doel is 35% van deze opgave in de prijscategorie betaalbaar te realiseren	Geen speerpunten / ambities	Geen speerpunten / ambities
PROJECTEN	▪ Naar een Regionaal Kwalitatief	Geen projecten	▪ Verduurzamen en

Uvr	- Woningbouw programma ▪ Digitaal Levensloop bestendig ▪ Investeren in levensloop bestendig wonen (2x) ▪ Regionaal Actieplan Domotica ▪ GeWoon Domotica, ▪ Verduurzamen en levensloopbestendig maken van bestaande particuliere koopwoningen		levensloopbestendig maken van bestaande particuliere koopwoningen
PERIODE 2: 2016 – 2020			
AMBITIE	In 2020 beschikken inwoners van Noord-Holland over voldoende woningen met passende kwaliteit en in een aantrekkelijk woonmilieu		
SPEERPUNT	Afstemmen en regionaal programmeren woningbouw	(Stimuleren van) toekomstbestendig maken woningvoorraad (bestaand en nieuw)	Stimuleren binnenstedelijke woningbouwontwikkeling
SPEERPUNT/ AMBITIE REGIO	▪ We zetten in op een woningaanbod dat aansluit bij de vraag. ▪ We kiezen voor plannen die een ruimtelijke versterking van onze regio betekenen. ▪ We kiezen voor versterking van woningmarktsegmenten waar we tekort van hebben. ▪ We bouwen zodanig dat we niet meer dan het gemeentelijke aandeel in de prognose benutten. ▪ We zitten als regio Alkmaar dicht op de markt en monitoren zelf de ontwikkelingen in nieuwbouw en bestaande voorraad en huishoudensontwikkeling.	We bouwen duurzaam in regio Alkmaar.	We werken in de geest van de Ladder voor duurzame verstedelijking.
PROJECTEN Uvr	▪ Investeren in levensloop bestendig wonen, fase 2 ▪ Onderzoek naar de leefbaarheid en woningbouw in Egmond-Binnen ▪ Project Kwalitatief woningmarktonderzoek & Procesbegeleiding regionale woningbouwafspraken en programmering ▪ Publiek-private samenwerking in de regio Alkmaar (De Woningmakers)	Verduurzamen en levensloopbestendig maken van bestaande particuliere koopwoningen	Geen projecten

4.4 Amstelland-Meerlanden, Amsterdam, Zaanstreek-Waterland

De RAP-regio Stadsregio Amsterdam bestaat in de praktijk uit drie regio's. Het proces om tot de RAP's te komen was aanleiding om regionaal beter samen op te gaan trekken, dat uitte zich met name in een toenemende kennisdeling over de woonruimteverdeling. Daarin zat duidelijk een toegevoegde waarde. Daarbuiten werkten gemeenten toch min of meer autonoom en verschilden de problematiek en ambities per gemeente. Niet alle genoemde thema's uit de provinciale Woonvisie waren voor de Stadsregio relevant, zoals het stimuleren van wonen boven winkels. Voor Amsterdam was verder al een regionale woonvisie opgesteld, waarin op onderdelen wel andere speerpunten golden. Ook is er op hoger schaalniveau een bestaande samenwerking binnen de Metropoolregio Amsterdam (waar ook andere Noord-Hollandse regio's en regio's uit Flevoland). Uiteindelijk is de toegevoegde waarde van de RAP's dus beperkt geweest door het schaalniveau.

Ambities, doelen en speerpunten RAP's

In het RAP van de Stadsregio Amsterdam 2011-2014 wordt geconstateerd dat 'de woningmarkt anno 2011 onvoldoende functioneert'. Gesteld wordt dat sprake is 'van een mismatch tussen vraag en aanbod (in nieuwbouw en bestaande bouw)'. Er is 'een forse woningbouwinspanning nodig', maar desondanks is 'de productie sterk afgenomen'. Mede om deze redenen is regionale samenwerking en zijn regionale afspraken nodig om de woningmarkt weer op gang te krijgen en om vraag en aanbod beter op elkaar af te kunnen stemmen.

Het RAP Wonen 2016-2020 Stadsregio Amsterdam houdt grotendeels rekening met de aandachtspunten die de provincie voor deze RAP-periode heeft benoemd. In het RAP is de volgende ambitie opgenomen: 'de gemeenten in deze RAP-regio streven ernaar om te voldoen aan de grote woningbouwopgave en tegelijkertijd de kwaliteiten en verscheidenheid van de woningmarkt te behouden en te versterken en in te spelen op de woonvraag'. De regio (en de daarin gelegen gemeenten) geeft aan dat zij op bepaalde thema's bewust geen nadere invulling of afspraken heeft gemaakt in het RAP (te weten duurzaamheid en binnenstedelijke woningbouw-ontwikkeling). Op de door de provincie gevraagde onderwerpen Wonen-Welzijn-Zorg, Duurzaamheid, Bouwen op OV-Knooppunten en Zelfbouw zijn de gemeenten al actief aan de slag. In het RAP wordt aangegeven dat 'op schaal van de gemeente, deelregio, MRA of in andere samenwerkingsverbanden, gemeenten geen aanleiding zien om op deze beleidsterreinen in het RAP nadere afspraken over samenwerking te maken. Mede omdat er rond deze onderwerpen al in ruime mate sprake is van kennisuitwisseling, voorlichting, onderzoek en stimuleringsmaatregelen door andere

partijen (Provincie/Rijk, VNG)'. op deze twee speerpunten is het niet mogelijk om vanuit de regio een doorvertaling te maken naar het provinciale doelbereik. Op het speerpunt afstemmen en regionaal programmeren woningbouw zijn door de regio wel concrete doelen geformuleerd.

De analyse en het overzicht van de manier waarop de regio met haar twee RAP's invulling heeft gegeven aan de provinciale ambities en speerpunten is opgenomen in tabel 4.4 (in bijlage 3 zijn de acties in meer detail uitgewerkt).

Beoogde projecten in de regio

De regio Amstelland-Meerlanden, Amsterdam, Zaanstreek-Waterland beoogde in de RAP-periode 2011-2015 vier projecten met behulp van de provinciale UVR Woonvisie uit te voeren. Drie van die projecten zijn uiteindelijk niet uitgevoerd, wel zijn 11 andere projecten uitgevoerd. In het RAP voor de periode 2016-2019 stonden twee projecten specifiek benoemd. Beide projecten zijn uitgevoerd. Daarnaast zijn nog drie andere projecten uitgevoerd (het overzicht van projecten is in tabel 4.4 opgenomen).

Tabel 4.4 Uitwerking projecten naar speerpunt Amstelland-Meerlanden, Amsterdam, Zaanstreek-Waterland

PERIODE 1: 2010-2015			
AMBITIE	In 2020 beschikken inwoners van Noord-Holland over voldoende woningen met passende kwaliteit en in een aantrekkelijk woonmilieu		
SPEERPUNT	Verbeteren afstemming vraag-aanbod voor alle consumenten en specifiek doelgroepen met minder kans op vinden geschikte woning'	Verbeteren mate waarin voorzieningen in de woonomgeving aansluiten bij de vraag	Verbeteren van de duurzaamheid van het woningaanbod en de woonomgeving
SPEERPUNT/ AMBITIE REGIO	- Inzet om bruto 32.517 woningen in de periode 2010-2014 te realiseren - Streven om 9.755 woningen in de betaalbare sector te bouwen - Streven om 13.438 extra nultreden woningen te realiseren	Aangesloten wordt bij ontwikkelingsbeeld MRA, geen specifiek speerpunt benoemd.	Regio geeft aan dat duurzaamheid een thema is, maar dat individuele woongemeenten dit via hun woonvisie invullen
PROJECTEN Uvr	- Onderzoek naar woonwensen en verhuisbewegingen - Cijfers verhuisbewegingen - Regionale afstemming en stimulering woningbouwprojecten - Projectbegeleiding en -ondersteuning werkplan regionale woningmarkt 2014 SRA - Vestigingslocaties.nl	Geen projecten	- Haalbaarheidsonderzoek financiering duurzame woningrenovatie - VVE fabriek - Workshops energiebesparing - Funderingsherstel door 0-op-de-meter - Wijkaanpak duurzaamheid

	- Woonalliantie fabriek - Thuis technologie voor ouderen promotietour		
PERIODE 2: 2016 – 2020			
AMBITIE	In 2020 beschikken inwoners van Noord-Holland over voldoende woningen met passende kwaliteit en in een aantrekkelijk woonmilieu		
SPEERPUNT	Afstemmen en regionaal programmeren woningbouw	(Stimuleren) toekomstbestendig maken woningvoorraad (bestaand en nieuw)	Stimuleren binnenstedelijke woningbouwontwikkeling
SPEERPUNT/ AMBITIE REGIO	- In de periode 2016-2020 zijn 20.000 woningen naar voren gehaald - Gezonde en diverse woningmarkt: 'complete metropool'. - Geen afname aanbod sociale huurwoningen deelregio's Amstel-Meerlanden en Zaanstreek-Waterland. - Gelijkblijvende slaagkansen voor woningzoekenden met een inkomen tot de huurtoeslaggrens - Er wordt één etalage voor sociale huurwoningen voor woningzoekenden geboden - Samen met corporaties en marktpartijen is gewerkt aan oplossingen voor de grote huisvestingsopgave van vergunninghouders	Geen ambities geformuleerd	Nieuwe plekken voor woningbouw worden vooral in binnenstedelijk gebied gezocht. Transformatie en benutten (leegstaand) vastgoed hebben hierin een belangrijke rol gespeeld
PROJECTEN Uvr	- Wonen in Amstel/Meerlanden, nadere analyses o.b.v. WIMRA 2017 - Coaching traject SOM, herziening woonruimteverdeling - Stimuleren doorstroming senioren - Verkenning lokale beleidsruimte traject herziening woonruimteverdeling	Klimaat- en energiecoachproject met wijkaanpak	Geen projecten

4.5 Zuid-Kennemerland/IJmond

De regio Zuid Kennemerland-IJmond kende in beperkte mate een geschiedenis van samenwerking. De eis van de provincie om een RAP op te stellen heeft toenadering en samenwerking tussen de regio's Zuid-Kennemerland en IJmond gestimuleerd. De (grotendeels behaalde) doelstellingen van de regio Zuid Kennemerland/IJmond

sluiten aan op de speerpunten van de provinciale Woonvisie. In totaal heeft de regio Zuid-Kennemerland/IJmond in 2010-2020 circa 30 projecten aangevraagd..

Ambities, doelen en speerpunten RAP's

De regio Zuid-Kennemerland/IJmond heeft met als basis de lokale context en een provinciaal woningbehoefteonderzoek, verschillende inspanningen in het kader van het RAP 2012-2015 benoemd. In de tweede periode zijn op basis van de provinciale kaders en regionale input nieuwe inspanningen benoemd. Het overzicht van inspanningen in beide periodes is opgenomen in tabel 4.6 en bijlage 3.

Tabel 4.1: Uitwerking projecten naar speerpunt Zuid-Kennemerland/IJmond

PERIODE 1: 2010-2015			
AMBITIE	In 2020 beschikken inwoners van Noord-Holland over voldoende woningen met passende kwaliteit en in een aantrekkelijk woonmilieu		
SPEERPUNT	Verbeteren afstemming vraag-aanbod voor alle consumenten en specifiek doelgroepen met minder kans op vinden geschikte woning	Verbeteren mate waarin voorzieningen in de woonomgeving aansluiten bij de vraag	Verbeteren van de duurzaamheid van het woningaanbod en de woonomgeving
SPEERPUNT/ AMBITIE REGIO	- Realiseren ca. 7.300 woningen - Realiseren ca. 1.500 betaalbare huur, 550 betaalbare koop - Realiseren ca. 3.700 nultredenwoningen - Realiseren ca. 2.650 middeldure en 1.300 dure koop - Nieuwbouw is 35% eengezins, 65% meergezinswoning - Prestatieafspraken over verkleinen aandeel goedkope scheefheid - Inventarisatie manieren om aanbod voor inkomensgroepen boven >€33.614 te vergroten 250 plaatsen beschermd wonen en 50 plaatsen in verzorgingshuizen toevoegen - Afspraken met corporaties over ouderen	- Onderzoeken mogelijkheden binnenstedelijk bouwen - Kennisdeling wonen boven winkels - Voorzieningenniveau versterken door woningbouw	- GPR Gebouw of -stedenbouw gebruiken - Nieuwbouw voldoet aan WoonKeur - Gebruik maken van BouwTransparant - Informerende bewoners - Prestatieafspraken over verduurzamen huurwoningen
PROJECTEN UVR	Wonen in de regio Amsterdam: onderzoek naar woonwensen en (recente) verhuisbewegingen van inwoners van de regio Amsterdam, waaronder Zuid-Kennemerland en IJmond	- Pilotproject binnenstedelijke Zelfbouw - Pilot Wonen boven winkels	- KWK Bewustwordings-campagne Duurzaam Wonen bij huurders en particulieren - KWK Duurzaam Bouwloket - KWK Duurzaam Lerende Netwerken

	▪ Uitvoeren Plan van aanpak regionaal woonruimteverdeling Zuid Kennemerland en IJmond ▪ Actualisatie woningbehoefte ▪ Huisvestingsmonitor: Wonen in de IJmond en Zuid-Kennemerland in beeld ▪ Confrontatie woningbehoefte per gemeente ▪ Onderzoek samenhangend woonruimteverdeelsysteem Zuid-Kennemerland, Velsen & IJmond (1) en de gevolgen van de € 33.614 grens voor de woningbehoefte (2) ▪ Regionale kenniskring huisvesting statushouders ▪ Onderzoek wonen met zorg in de regio IJmond- Zuid-Kennemerland		▪ KWK Stimuleren duurzame investeringen
PERIODE 2: 2016 – 2020			
AMBITIE	In 2020 beschikken inwoners van Noord-Holland over voldoende woningen met passende kwaliteit en in een aantrekkelijk woonmilieu		
SPEERPUNT	Afstemmen en regionaal programmeren woningbouw	(Stimuleren van) toekomstbestendig maken woningvoorraad (bestaand en nieuw)	Stimuleren binnenstedelijke woningbouwontwikkeling
SPEERPUNT/ AMBITIE REGIO	▪ Voorraad sociale huurwoningen blijft op peil ▪ Meer aanbod in het middensegment ▪ Realiseren taakstelling statushouders ▪ Doorstroming stimuleren ▪ Opstellen regionale Woonzorgagenda ▪ Evaluatie regionale huisvestingsverordening ▪ Bouwen van 8.100 woningen 2016-2020 ▪ Actualisatie woningbehoefte ▪ Werken aan toevoegen plancapaciteit	▪ De regio organiseert regionale zelfbouw ▪ Eén regionale portal voor zelfbouwlocaties ▪ De regio organiseert regionale zelfbouwcafés	▪ Binnenstedelijk bouwen uitgangspunt ▪ 20% alle woningtoevoegingen door transformatie ▪ Locaties buiten Bestaand Stedelijk Gebied ladderproof ▪ Potentiële binnenstedelijke en transformatiecapaciteit in beeld
PROJECTEN UVR	▪ RAP Wonen Zuid-Kennemerland/IJmond 2016-2020 ▪ RAP Wonen Zuid-Kennemerland/IJmond 2016-2020; vormen van een woningmarktregio ▪ Pilot gebiedsarrangementen wonen en zorg in de regio IJmond en Zuid-Kennemerland ▪ Kennisvergroting & uitwisseling	▪ Energiecoaches ▪ Duurzaam Bouwloket ▪ Innovatieve huizenaanpak IJmond/Zuid-Kennemerland	Geen projecten

	wonen en zorg Zuid Kennemerland/IJmond ▪ Publiekscampagne 'Zo lang mogelijk comfortabel kunnen blijven wonen' ▪ Inventarisatie zorgvastgoed regio Zuid-Kennemerland/IJmond ▪ Bijeenkomsten bevordering woningbouw in de regio Zuid-Kennemerland/IJmond ▪ Woonwensenonderzoek MRA ▪ Huinvestingsmonitor Wonen in IJmond en Zuid-Kennemerland in beeld ▪ Regionale woonmonitor Zuid-Kennemerland/IJmond		
--	---	--	--

4.6 Gooi en Vechtstreek

De gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek kenden voor het opstellen van het RAP 2011 al een traditie van samenwerken in het Gewest Gooi en Vechtstreek. Door deze bestaande samenwerking was het vrij eenvoudig een bestuurlijk gedragen RAP in de regio vast te stellen. De twee RAP's van de regio laten een tweedeling zien in het type projecten. Het RAP 2011 richt zich vooral op verkennende, onderzoeksmatige projecten. De opbrengsten uit deze projecten zijn benut voor het opstellen van de RAP 2016 en voor het formuleren van de meer uitvoeringsgerichte projecten voor deze tweede fase. De meerwaarde van de uitvoeringsregeling Woonvisie behelst in de regio Gooi en Vechtstreek vooral de extra zeggenschap en daadkracht die de regionale organisatie krijgt met een financiële bijdrage. Afzonderlijke gemeenten en de gemeenteraden zijn eenvoudiger te overtuigen om bij te dragen aan een regionaal project als de regio-organisatie ook zelf financieel partner is.

Ambities, doelen en speerpunten RAP's

De regio Gooi en Vechtstreek heeft als basis voor het RAP 2011-2015 een wensbeeld geformuleerd, waaraan de regio in 2020 wil voldoen. De regio Gooi en Vechtstreek verbindt dit wensbeeld aan vier ambities, die concreet resulteren in drie strategieën om het wensbeeld en ambities te verwezenlijken:

1. Focus op mensen met minder kansen op de woningmarkt, met name jongeren, jonge gezinnen van 30-45 jaar, en mensen die wonen met zorg combineren.

2. Creëren van een gedifferentieerder woonaanbod door het stimuleren van dynamiek op de woningmarkt, zowel door innovatief bouwen en herstructureren, als door het optimaliseren van de mogelijkheden die de bestaande voorraad biedt.
3. Inzet van vernieuwende en creatieve instrumenten en ideeën.

Wat betreft de regionale invulling van het provinciale plan van aanpak wordt deze Rap-periode vooral ingezet op de primaire afspraken uit het provinciale Plan van Aanpak RAP en de kwalitatieve invulling hiervan. Cruciaal daarbij voor de Regio Gooi en Vechtstreek is de kernambitie uit de regionale woonvisie om een maatschappelijk en economisch vitale regio te willen zijn. Daarbij zijn diverse afspraken geformuleerd, deze zijn samengevat opgenomen in bijlage 3.

De regio Gooi en Vechtstreek heeft ook voor de periode 2016-2020 een gewenst toekomstbeeld, of missie geformuleerd, met een drietal sleutelambities. De missie is uitgewerkt aan de hand van 5 thema's:

1. De inclusieve regio – een woonregio voor iedereen
2. De bouwende regio – bouwopgave en transformatie
3. De vernieuwende regio – vernieuwing van de bestaande woningvoorraad
4. De zorgzame regio – wonen met zorg
5. De duurzame regio – naar een duurzame toekomst

In totaal heeft het Gewest Gooi en Vechtstreek van 2010-2020 voor 11 projecten subsidie aangevraagd. In tabel 4.6 zijn alle projecten die met middelen vanuit de UVR Woonvisie zijn uitgevoerd per speerpunt opgenomen. In aanvulling op de inhoudelijke projecten is voor de periode 2012-2015 subsidie verstrekt voor procesbegeleiding voor het uitvoeren van de RAP.

Tabel 4.6 Uitwerking projecten naar speerpunt Gooi en Vechtstreek

PERIODE 1: 2010-2015			
AMBITIE	In 2020 beschikken inwoners van Noord-Holland over voldoende woningen met passende kwaliteit en in een aantrekkelijk woonmilieu		
SPEERPUNT	Verbeteren afstemming vraag-aanbod voor alle consumenten en specifiek doelgroepen met minder kans op vinden geschikte woning	Verbeteren mate waarin voorzieningen in de woonomgeving aansluiten bij de vraag	Verbeteren van de duurzaamheid van het woningaanbod en de woonomgeving
SPEERPUNT/ AMBITIE	▪ Meer beweging en meer keuze op de woningmarkt ▪ Meer kansen voor mensen met	Geen speerpunten / ambities	Er is ruimte voor het zoeken naar en uitvoeren van vernieuwende oplossingen op

REGIO	- minder kans op een woning - Diversiteit aan woonmilieus behouden versterken met behoud groene karakter		het gebied van wonen
PROJECTEN Uvr	- Staat van de betaalbaarheid - Toegankelijkheid en zorggeschiktheid Woningvoorraad - Short stay Corporatiehotel	Geen projecten	- Energiebesparing particuliere woningvoorraad - Aanvulling Energiebesparing particuliere woningvoorraad; deel C.
PERIODE 2: 2016 – 2020			
AMBITIE	In 2020 beschikken inwoners van Noord-Holland over voldoende woningen met passende kwaliteit en in een aantrekkelijk woonmilieu		
SPEERPUNT	Afstemmen en regionaal programmeren woningbouw	(Stimuleren van) toekomstbestendig maken woningvoorraad (bestaand en nieuw)	Stimuleren binnenstedelijke woningbouwontwikkeling
SPEERPUNT/ AMBITIE REGIO	- Evenwichtige en diverse bevolkingsopbouw - Beschikbare en betaalbare woningvoorraad - Vraag en aanbod van wonen en zorg in balans	- Toekomstbestendige woningvoorraad - In 2030 of uiterlijk 2050 energieneutraal. Vanaf 2020 nieuwbouw gasloos, vanaf 2040 all electric wonen.	Geen speerpunten / ambities
PROJECTEN Uvr	- Regionale woonmonitor - Stimuleringsregeling middeldure huur – regionaal biedboek middenhuur – stap 1 starterkit - Regionale senioren wooncoach - Programmaregie Regionaal Actieprogramma Wonen/Woonvisie Regio Gooi en Vechtstreek - Regionale uitrol senioren wooncoach	Geen projecten	Geen projecten

4.7 Conclusies analyse RAP's

We constateren naar aanleiding van de analyses van de RAP's dat de speerpunten en doelen van de RAP's primair gericht zijn op het zorgen voor een regionaal evenwichtig woningbouwprogramma (kwalitatief en kwantitatief) en op het toekomstbestendig maken van de woningvoorraad (bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid). Op de provinciale speerpunten over voorzieningen in de woonomgeving, wonen boven winkels, binnenstedelijk bouwen en ook verduurzaming in termen van energiebesparing e.d. zijn door regio's minder afspraken gemaakt en doelstellingen geformuleerd. Daaruit voortvloeiend zijn op deze thema's ook minder projecten uitgevoerd. Deze speerpunten hadden dus duidelijk minder prioriteit in de RAP's en ook in de subsidieaanvragen. Daarmee is

door de regio's deels invulling gegeven aan de speerpunten en ambities die door de provincie zijn vastgelegd in de Woonvisie 2010-2020.

Verder is van belang te noemen dat het stimuleren om RAP's op te stellen onderdeel is van de provinciale rol als verbinder en kennismakelaar. De verbindende rol heeft gewerkt, het laten opstellen van RAP's, de processen daar naar toe en de processen en projecten die vanuit de RAP's zijn uitgewerkt hebben in bijna alle regio's geleid tot verbetering van de samenwerking of zelfs tot het starten van een samenwerking op het beleidsdomein wonen. De regio's geven aan dat de provinciale rol als kennismakelaar minder goed zichtbaar is. Meerwaarde van de verbeterde samenwerking binnen de regio's is vooral tot uiting gekomen in de – meer structurele – afstemming over woningbouwprogrammering in de regio, zowel kwantitatief als kwalitatief.

De RAP's hebben een beperktere rol gespeeld in de daarop volgende beleidspraktijk. De 'eigen' regionale woningbouwprogramma's en de reguliere overleggen met de provincie waren daarin eerder leidend. De RAP's zijn in veel gevallen ook en vooral opgesteld omdat de provincie dat vroeg en het een voorwaarde was om subsidie te krijgen uit het Woonfonds. De meerwaarde van de Uvr's (lees: de subsidie) en de voorwaarde om een RAP te maken, was om projecten regionaal uit te voeren die gemeenten individueel niet oppakken en om de regionale samenwerking te stimuleren. Mede om deze redenen verschilt de bijdrage van de Uvr's aan de gestelde provinciale doelen per RAP-regio. De vorm van de RAP's is per regio anders, waarbij de mate van koppeling van projecten aan de doelstellingen varieert. Zo zijn er doelstellingen waaraan geen project is gekoppeld of zijn projecten uitgevoerd die niet zijn verbonden aan een specifieke doelstelling. Daarnaast verschilt het aantal projecten per regio. In een aantal regio's, en met name Zuid-Kennemerland/IJmond zijn relatief veel projecten ondersteund vanuit de Uvr's, in andere regio's zoals de Kop van Noord-Holland en Stadsregio Amsterdam was het aantal projecten beperkt. De meeste projecten hadden betrekking op de aansluiting vraag-aanbod. Het opstellen van RAP's en regionale woningbouwprogramma's, en de thema's 'wonen en zorg' en 'levensloopbestendig maken van de voorraad' waren de belangrijkste onderwerpen van de met provinciale subsidie ondersteunde projecten. In het hiernavolgende hoofdstuk gaan we nader in op de resultaten en effecten van de projecten.

5. Langjarige effecten Uvr Woonvisie

In dit hoofdstuk gaat nader in op de uitgevoerde activiteiten, resultaten en effecten van de projecten die met subsidies vanuit de Uvr Woonvisie zijn uitgevoerd. We beschrijven aan de hand van 19 cases de werkwijze, het belang en de langjarige effecten van de Uvr Woonvisie voor de specifieke projecten. De uitwerking van de cases is gedaan aan de hand van deskresearch (analyse van projectaanvragen en projectverantwoordingen, zoals eindrapportages), gesprekken met regiocoördinatoren per regio en met specifiek bij de projecten betrokken medewerkers van gemeenten. Op basis van de analyses vanuit de casussen en de gesprekken met regiocoördinatoren is daarnaast in meer algemene per regio ingegaan op de resultaten en effecten die voor de RAP-regio's, mede met behulp van de Uvr Woonvisie, zijn bereikt.

De selectie van projectcasussen is gemaakt op basis van de volgende elementen:

- Een gelijke verdeling naar regio (voor iedere RAP-regio ten minste 2 projecten);
- Een gelijke verdeling over de speerpunten vanuit de provinciale Woonvisie, naar de verhoudingen op basis van de beschikte middelen (zo zijn op het speerpunt 'voorzieningen in de woonomgeving' geen projecten uitgevoerd en zijn er relatief veel projecten op het de speerpunt 'afstemming vraag/aanbod' uitgevoerd);
- Een gelijke verdeling naar het type project (onderzoeksgericht, procesgericht en uitvoeringsgericht);
- Tot slot zijn projecten uit zowel de eerste als de tweede RAP-fase geselecteerd.

5.1 Regio Kop van Noord-Holland

In de regio Kop van Noord-Holland zijn twee cases uitgewerkt: 'Investeren in levensloop bestendig maken woningen: inventarisatie' en 'Verduurzamen en levensloopbestendig maken van bestaande particuliere woningen regio Kop van Noord-Holland'. Beiden waren regionale projecten. De projecten worden positief beoordeeld in de zin dat inzicht is verkregen in de opgave en dat 10.000 inwoners zijn geïnformeerd en bewust gemaakt over de mogelijkheden van het levensloop bestendig maken en verduurzamen van hun woning. De inschatting is dat bij 1.050 woningen daadwerkelijk maatregelen zijn getroffen, dit is niet daadwerkelijk gemeten. De follow up in beleid en bij het lokale bedrijfsleven was beperkt, als gevolg van politieke prioriteiten, capaciteit en de aangetrokken economie. De totale subsidiebijdrage van de provincie aan de projecten was met 62.000 en 292.000 euro aanzienlijk. De administratieve lasten voor de gemeenten in de aanvraagfase

waren te overzien, mede omdat hierover kon worden afgestemd met de beleids- en subsidiemedewerkers van de provincie. De urenverantwoordingslast van het grote project beoordeelde men wel als bezwaarlijk.

Project 'Investeren in levensloop bestendig maken woningen: inventarisatie'

Aanvrager	Gemeente Schagen, namens de gehele regio
Datum	Oktober 2014 - augustus 2015
Verleend bedrag	€ 62.000 (80% van € 77.500)
Type project	Onderzoeksgericht
Speerpunt	Duurzaamheid en afstemmen vraag/aanbod

Doel:

Inzicht geven in de geschiktheid van de bestaande voorraad woningen per wijk/kern in relatie tot de huidige en toekomstige bewoners en het beleid van de zorgaanbieders waarbij bekend is dat bewoners langer zelfstandig thuis moeten kunnen blijven wonen (onder andere in verband met scheiding van wonen en zorg) en de vraag naar zorg gaat toenemen.

Beoogd resultaat:

- Inzicht in de aantallen woningen per kern/wijk in de regio Kop van Noord-Holland die niet levensloopgeschikt zijn.
- Inzicht in de doelgroepen per kern/wijk (wie woont waar; waar wonen de toekomstige ouderen)
- Inzicht in wat gemeenten kunnen doen om de voorraad geschikt te maken in de betreffende kern/wijk.
- Een kaartbeeld/factsheet per kern waarin bovenstaande zaken zijn opgenomen.
- De inventarisatie signaleert aandachtsgebieden (of hotspots) en biedt houvast bij het formuleren van de aanpak en implementatie.

Werkwijze:

Onderzoek, uitbesteed aan een gespecialiseerd bureau.

Beschrijving output en outcome project

De output was een onderzoeksrapport (begin 2016) dat conform het beoogde resultaat inzicht biedt in de opgave om per gemeente en wijk de woningvoorraad levensloopbestendig te maken. In *factsheets* is per dorp en/of wijk informatie gegeven over geschikte woningen, veranderingen in het zorgvastgoed, voorzieningen, woonmilieus en scenario's om woningen geschikt te maken. In het zogeheten Wereldcafé zijn de uitkomsten besproken met onder andere bestuurders en ambtenaren van de gemeenten in de Kop van Noord-Holland, corporaties uit de regio, zorgorganisaties, WMO adviesraden, huurdersverenigingen en

bewonersverenigingen. Tijdens de bijeenkomst is ook gesproken over langer thuis wonen: in hoeverre is een dorp/wijk geschikt om langer zelfstandig te blijven wonen? Wat betekent dat voor het huidige aanbod aan woonvormen en voorzieningen? Welke nieuwe initiatieven zijn wenselijk en hoe verbinden wij die met elkaar? De opbrengst van het *Wereldcafé* is verwerkt in het eindrapport.

Vervolgproces

Het vervolgproces betrof het opstellen van beleid per kern/wijk dat is ondergebracht in het regionaal-economisch stimuleringsprogramma *De Kop Werkt!* In het hoofdstuk algemene regionale opgaven is de uitwerking van het project *Levensloopbestendigheid bestaande woningvoorraad* opgenomen. Zie de beschrijving van dit project in de paragraaf hierna.

Belang van de subsidie bij het opzetten en uitvoeren van het project

Het betrof een substantieel regionaal onderzoek, dat zonder subsidie ofwel door gemeenten individueel was gedaan of niet. Door de provinciesubsidie is het project regionaal opgepakt en was de besluitvorming sneller rond. Het onderzoek leverde onderbouwing voor beleidskeuzes. Een andere meerwaarde van de provinciesubsidie voor dit onderzoek was dat het helpt om urgente vraagstukken scherp te krijgen en te agenderen, die anders politiek minder aandacht krijgen.

Langjarige effecten (outcome, aansluitend bij doelstellingen) van het project?

In Den Helder heeft het project geresulteerd in een subsidieregeling, niet bekend is hoeveel daar gebruik van is gemaakt en dus ook niet hoeveel woningen zijn aangepast. In Schagen is het mede vanwege gebrek aan capaciteit blijven liggen om met de resultaten aan de slag te gaan. Het onderzoek blijft bruikbaar; als er meer tijd en ruimte is gaat de gemeente er naar verwachting mee aan de slag.

Administratieve lasten / proces van subsidieaanvraag?

Geen bijzonderheden.

Project 'Verduurzamen en levensloopbestendig maken van bestaande particuliere woningen regio Kop van Noord-Holland'

Aanvrager	Gemeente Schagen, namens de regio
Datum	December 2015 - 2018
Type project	Uitvoering
Verleend bedrag	€ 292.253 (80% van € 370.617)
Speerpunt	Duurzaamheid en afstemmen vraag/aanbod

Uit de aanvraag

Doel:

1. Meer woningeigenaren nemen kennis van maatregelen die zij in hun huis kunnen treffen op het gebied van langer zelfstandig wonen en energiebesparing.
2. Creëren banen bij lokale/regionale bedrijven.
3. Voorbeeld voor bedrijfsleven en mogelijkheid ervaring op te doen met deze aanpak richting woningeigenaren (de markt), zodat ze dat daarna zelfstandig oppakken.
4. Regionale kennisdeling.

Werkwijze:

Mensen informeren en stimuleren om aan de slag te gaan met hun woning door organiseren bijeenkomsten, voorbeelden geven, leveren maatwerkadviezen, informatie via Duurzaam Bouwloket.

Beoogd resultaat:

- Achttien bijeenkomsten. In totaal worden ruim 6.300 woningeigenaren (per bijeenkomst gemiddeld 350 woningeigenaren) geïnformeerd over energiebesparing en langer zelfstandig wonen.
- Zes referentie/voorbeeldwoningen en opstellen maatwerkadviezen met de eigenaren. In totaal ruim 100 maatwerkadviezen en 35 langer zelfstandig wonen-aanvullingen.
- Eindresultaat inclusief spin-off (= 50 procent naar aanleiding van deze activiteiten maar niet te kwantificeren): 1.000 eigenaren nemen maatregelen op het gebied van langer zelfstandig wonen en /of energiebesparing.
- Beoogde totale omzet van 2,5-3 miljoen euro voor het bedrijfsleven.

Beschrijving output en outcome project

In totaal zijn ruim 10.000 woningeigenaren per brief door de gemeente op de hoogte gebracht van het nut van energiebesparende en langer zelfstandig wonen-maatregelen. Per wijk is door het Duurzaam Bouwloket een collectieve actie met het regionale/plaatselijke bedrijfsleven georganiseerd, waarbij 10 procent korting is aangeboden op de energiebesparende maatregelen. In totaal is bij 1.050 woningen voor ruim 1,5 miljoen euro aan maatregelen geïnvesteerd, wat lager is dan het beoogde doel van 2,5 à 3 miljoen euro. Door het project zijn naar schatting circa 15 arbeidsjaren gecreëerd (= eenmalige impuls, geen permanente werkgelegenheid). Doordat de economie (en de bouwsector) weer was aangetrokken hebben de bedrijven zelf geen actief vervolg gegeven zoals beoogd.

In 16 wijken zijn bijeenkomsten gehouden, 14 algemene informatieavonden, 12 avonden over langer zelfstandig wonen en 2 gecombineerde bijeenkomsten. Gemiddeld zijn per wijk veel 650 eigenaren uitgenodigd, 300 meer dan beoogd. Gemeenten kozen hiervoor om zo veel mogelijk mensen bij het project te

betrekken, ook het type woningen, geringe diversiteit liet dit toe. In totaal zijn ruim 10.000 woningeigenaren benaderd, ruim 60 procent meer dan beoogd. In totaal zijn verder rond 92 maatwerkadvisen opgesteld van de meest voorkomende woningen in een wijk. Tevens zijn voorbeelden geplaatst op de website van het Duurzaam Bouwloket en voor alle belangstellenden in te zien als voorbeeld dat de eigen woning zoveel als mogelijk benadert.

Belang van de subsidie bij het opzetten en uitvoeren van het project

Dit betrof een groot project waarvoor het heel belangrijk was dat de provincie financieel bijspong. Het zou zonder de subsidie niet zijn uitgevoerd, in elk geval niet op deze schaal. Het is lastig om dergelijke projecten rond te krijgen, je moet dan per gemeente een lastige discussie aangaan, wat erg veel tijd kost. Zonder subsidie zou het dus waarschijnlijk helemaal niet doorgaan of zou het door de bestaande menskracht moeten worden ingevuld en daardoor minder uitgebreid zijn gedaan.

Langjarige effecten (outcome, aansluitend bij doelstellingen) van het project?

Uit de enquête onder woningeigenaren bij aanvang van het project blijkt dat 70 procent van hen ook maatregelen treft. Op basis daarvan wordt ervan uitgegaan dat 10 procent van de benaderde woningeigenaren 1,4 maatregelen neemt binnen een periode van 1 tot 2 jaar na start van de wijkbenadering. Hiermee komt het projectresultaat op 1.048 verduurzaamde woningen (conform vooraf beoogd).

Bijzonderheden t.a.v. administratieve lasten of het proces van subsidieaanvraag?

Met name de urenverantwoording van dit grote project - veel verschillende afdelingen en personen, veel kleinere activiteiten - vergde veel inspanning. Hoewel hierover wel bij aanvang is geïnformeerd, bleek het toch veel tijd en moeite te kosten om dit achteraf te inventariseren.

Overige projecten Kop van Noord-Holland

De overige projecten in de Kop van Noord-Holland betroffen subsidies door het opstellen van de RAP's in 2013 en 2019 en voor het *Kwalitatief Woningbouwprogramma Kop* in 2019/begin 2020. In totaal was hiermee 55.000 euro aan subsidiegeld gemoeid, waarvoor externe adviseurs in de arm zijn genomen. De RAP's zijn in beperkte mate gebruikt in de regionale afstemming, het *Kwalitatief Woningbouwprogramma Kop* en het daarbij behoren beoordelingskader vormde de voornaamste onderlegger voor het regionale overleg over de woningprogrammering.

5.2 West-Friesland

De regio West-Friesland heeft in de eerste periode (2011-2015) voor twee projecten subsidiegelden ontvangen: 'Bewonersbenadering particulier bestaande bouw' en 'Opstellen RAP 2016-2020'. In totaal is er voor 370.680 euro aan subsidie verleend. In de tweede periode is voor slechts één project subsidie aangevraagd: het 'Kwalitatief woningbehoefteonderzoek West-Friesland', met een subsidie van 7.574 euro. In onderstaande analyse zijn alle drie de cases individueel uitgewerkt.

Uit de drie cases in de regio West-Friesland blijkt dat de meerwaarde van de uitvoeringsregeling vooral is gelegen in een verbeterde regionale samenwerking. Het gesprek tussen gemeenten werd op gang gebracht. Bovendien leverde het kwalitatief woningbehoefteonderzoek informatie op over de regionale woningmarkt en woningbehoefte. Langjarige effecten zijn echter niet direct te benoemen, omdat het lastig bleek om kwalitatieve resultaten om te zetten naar een kwantitatieve prognose (dus wat voor type woningen waar worden gerealiseerd). Dat geldt ook voor de andere twee projecten.

Sec de projecten waren zonder subsidiegelden waarschijnlijk ook uitgevoerd. Tegelijkertijd ging het niet om grote bedragen. Er zat wel duidelijk meerwaarde in de systematiek die zorgde voor dialoog en afstemming. De administratieve lasten voor de gemeenten in de aanvraagfase waren vooral gelegen in de tijd die het kostte om een aanvraag op te zetten, en dat had dan vooral te maken met capaciteit (naast de bestaande functie). Bovendien vergden het programmeren en stroomlijnen van het proces relatief veel inspanning. Tegelijkertijd werkte de afstemming via een regiocoördinator prettig en constructief voor betrokkenen.

Project: Bewonersbenadering particulier bestaande bouw gericht op verduurzaming en langer zelfstandig wonen (fase 1)

Aanvrager	Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (RUD NHN), namens de regio
Datum subsidie verleend	11 november 2014
Type project	Uitvoeringsgericht
Verleend bedrag	€ 343.080 (80% van totaal van € 433.500)
Speerpunt	Afstemmen vraag/aanbod

Doel: in dit project stonden twee hoofddoelen centraal: 1) het realiseren van minder energiegebruik/meer energiebesparing voor woningen in de particuliere bestaande bouw, en 2) meer woningen seniorgeschikt te maken.

Beoogd resultaat: zoveel mogelijk particuliere huiseigenaren bereiken via een gerichte aanpak via verschillende deelprojecten (afhankelijk van het type bestaande huisvesting). Beoogd resultaat per deelproject is om 1) alle particuliere eigenaren te informeren, 2) maatwerkadvisen toe te passen, 3) 10-15% van de eigenaren de informatieavond bezoekt, 4) informatie digitaal toegankelijk te maken en 5) collectieve inkoopacties te ondersteunen.

Werkwijze: het project bestaat uit het uitvoeren van 35 deelprojecten in West-Friesland waarbij de verschillende doelgroepen in 7 gemeenten intensief benaderd worden. bij 8 van de deelprojecten is de combinatie met de woonadviseur langer zelfstandig wonen gemaakt.

Deze casebeschrijving is alleen gebaseerd op documentanalyse.

Beschrijving output en outcome project

De resultaten van het project werden gemeten door per deelproject gegevens op te leveren over 1) het aantal bewoners die informatieavonden bezoekt, binnen een project vallen en/of zich opgeven voor maatwerkadvisen, 2) een overzicht van de gerealiseerde economische spinoff, en 3) een indicatie van de gerealiseerde energiebesparing of reductie van CO₂-uitstoot en het aantal bewoners dat de woning daadwerkelijk fysiek en/of digitaal aanpast op langer zelfstandig wonen. Als het gaat om:

- 1) Gemeten aantallen bewoners: van de 35 deelprojecten zijn er in totaal 31 uitgevoerd. Er zijn vooraf geen aantallen te bereiken bewoners vastgesteld, toch is met een bereik van circa 30% van alle huiseigenaren volgens de regio voldoende resultaat behaald. Het aantal bereikte woningen per gemeente is uitgewerkt in een projectenkaart die bij het eindrapport is opgenomen.

- 2) Economische spinoff: uit het eindrapport is voor alle projecten een inschatting gemaakt van de economische spinoff in euro's. Voor de negen aanpakken en 319 getroffen maatregelen komt de totale geschatte spinoff op 619.550 euro.
- 3) Indicatie gerealiseerde energiebesparing en aantal aangepaste woningen: in de eindrapportages wordt geen indicatie gegeven van de gerealiseerde energiebesparing of reductie van CO₂-uitstoot, maar wel een overzicht gegeven van het aantal adressen dat maatregelen neemt. Dit gaat om 260 adressen.

Belang van de subsidie bij het opzetten en uitvoeren van het project

Niet bekend op basis van beschikbare documenten.

Langjarige effecten (outcome, aansluitend bij doelstellingen) van het project?

In het eindrapport is terug te vinden dat zo'n 260 adressen (circa 2 procent van de huishoudens in West-Friesland) maatregelen nemen naar aanleiding van het uitgevoerde project. In dat geval komt het projectresultaat op 260 verduurzaamde woningen. Er wordt geen verdere uitsplitsing gemaakt naar type maatregelen en/of een indicatie gegeven van de energiebesparing.

Bijzonderheden t.a.v. administratieve lasten of het proces van subsidieaanvraag?

Niet bekend op basis van beschikbare documenten.

Project: Opstellen RAP 2016-2020 en herziening regionale woonvisie West-Friesland (proces, fase 1)

Aanvrager	Gemeente Hoorn, namens de regio
Datum subsidie verleend	26 april 2019
Type project	Procesgericht
Verleend bedrag	€ 27.000 (80% van de totale € 34.500)
Speerpunt	Alle

Doel: Het doel is te komen tot een door alle regiogemeenten, de provincie én stakeholders gedragen regionaal actieprogramma, dat de ambities en afspraken op het gebied van wonen beschrijft voor de periode 2016-2020. (RAP 2.0)

Beoogd resultaat: Het RAP bestaat uit doelen en uitvoeringsafspraken, bouwproductie per gemeente in de regio in aantallen en kwaliteiten, locaties, *ladderproof*.

Werkwijze: Als eerste is begonnen met een startoverleg, verwerkt in een startdocument. Vervolgens zijn de ambities en wensen opgehaald en vertaald in een plan van aanpak. Het verwerken van het plan van aanpak naar een eindproduct RAP 2.0 is de laatste stap en

valt onder deze subsidie aanvraag.

Beschrijving output en outcome project

Output was een update van het actieprogramma en de regionale woonvisie voor West-Friesland. Het actieprogramma was vrij breed opgezet, er waren veel actiepunten geformuleerd. Tegelijkertijd was de capaciteit in de regio (zeker in kleinere gemeenten) wat beperkt. Daardoor ontbrak soms de focus om met bepaalde punten aan de slag te gaan. Dat heeft er mede toe geleid dat er in de tweede periode slechts één project is aangevraagd. Tegelijkertijd zijn er wel redelijk wat doelstellingen uit het RAP gerealiseerd, die niet altijd via een project zijn gesubsidieerd. Dat kwam omdat het toch lastig bleek om bepaalde projecten regionaal op te pakken. Dat geldt bijvoorbeeld voor de starterslening, waarbij een doorstroommakelaar vanuit de woningcorporatie starters helpt om een woning te vinden. Die persoon werkt voor een woningcorporatie. Het is dan de vraag of het logisch is dat die persoon voor meerdere corporaties werkt en er via de provincie gelden gevraagd moeten worden. Dan stukt het toch om de aanvraag door te zetten.

Belang van de subsidie bij het opzetten en uitvoeren van het project

Niet van toepassing, de update van het RAP was een voorwaarde om subsidie aan te kunnen vragen voor projecten.

Langjarige effecten (outcome, aansluitend bij doelstellingen) van het project?

De vrij stevige rol van de provincie leidde er soms toe dat er een andere discussie gevoerd werd dan gewenst. Een voorbeeld hiervan is de provinciale prognose van woningaantallen. Gevoelsmatig konden partijen zich hier niet altijd in herkennen. Dat ging met name om het samenbrengen van twee werelden: de (theoretische) wereld van prognoses en de praktijk zoals die door bestuurders en ook raden wordt ervaren in de eigen gemeente. Doordat de cijfers zo centraal stonden in het proces leidde dat de discussie af van het doel: de woningvoorraad in balans brengen. Er viel meer uit het project te halen als minder focus had gelegen op programmering met aantallen per regio, maar juist inhoudelijk via projecten als (bijvoorbeeld) de Wooncoach, Duurzaam Bouwloket.

Bijzonderheden t.a.v. administratieve lasten of het proces van subsidieaanvraag?

Het programmeren en stroomlijnen van het proces vergde veel inspanning. Dat kwam mede door de regionale component. Daardoor was er minder tijd om inhoudelijk met dingen aan de slag te gaan. Het principe van een provinciale regiocoördinator werkte prettig en constructief voor betrokkenen: iemand die de

regio goed kent, er vaak komt, het gesprek weet te voeren. Daardoor wordt de afstand tot gemeenten onderling verkleint.

Project: Kwalitatief woningbehoefteonderzoek West-Friesland (onderzoek, fase 2)

Aanvrager	Gemeente Hoorn, namens de regio
Datum subsidie verleend	26 april 2019
Type project	Onderzoeksgericht
Verleend bedrag	€ 7.574 (50% van de totale € 14.065)
Speerpunt	Afstemmen vraag/aanbod

Doel: doel was inzicht te verkrijgen in de kwalitatieve woningbehoefte in de regio West-Friesland, als basis voor het vervolmaken van de regionale woningbouwprogrammering en als instrument om woningbouwinitiatieven te toetsen aan de regionale ambities en opgaven. Dit conform de provinciale woonvisie en bestaande RAP-afspraken tussen de regio West-Friesland en provincie Noord-Holland.

Beoogd resultaat: het hoofdresultaat bestaat uit 1) een analyse van de bestaande voorraad en de demografische ontwikkeling in de regio West-Friesland; 2) inzicht in woningbehoefte van inwoners (incl. mensen met een zorgbehoefte), ontwikkelaars en overheden, maar ook verhuisbewegingen, de passende woonvoorraad voor bevolking. De analyses moesten een handvat bieden voor de regio hoe om te gaan met het bestaande spanningsveld op korte en lange termijn, en hoe resultaten te vatten in regionale afspraken.

Werkwijze: deskresearch (analyse bestaande onderzoeken en beleid), een enquête onder inwoners van West-Friesland, gesprekken met nieuwkomers (om woonwensen en motieven in beeld te brengen) en marktpartijen. De resultaten zijn opgesteld in een rapportage.

Beschrijving output en outcome project

De woningbouwprogrammering voor de regio moest niet alleen kwantitatief, maar ook kwalitatief onderbouwd zijn. Doel was om tot afspraken te komen over het kwalitatieve segment: om elkaar als gemeenten niet te beconcurreren, dat er ook woningen voor verschillende doelgroepen gebouwd worden, etc. Daar zijn in de regio (zowel bestuurlijk als ambtelijk) meerdere gesprekken over gevoerd, was in eerste instantie lastig. Voor de kwalitatieve woningbehoefte (welk type woning zetten we waar neer?) is een bureau ingehuurd. Dat heeft veel informatie opgeleverd over de woningmarkt en woningbehoefte. Belangrijkste output: er zijn veel mensen geënquêteerd (wat al een tijd niet gedaan was), en mensen konden zich (meer dan voorheen) herkennen in de resultaten.

Belang van de subsidie bij het opzetten en uitvoeren van het project

Zonder subsidie van de provincie was het onderzoek waarschijnlijk ook uitgevoerd. Het ging ook niet om een heel groot bedrag. Uiteindelijk had de subsidieregeling wel beter benut kunnen worden, onder andere als het gaat om vergroting van de capaciteit of het aanbrengen van focus in de doelstellingen zoals geformuleerd in het RAP.

Langjarige effecten (outcome, aansluitend bij doelstellingen) van het project?

Is niet volledig bekend. Het was namelijk lastig om de kwalitatieve resultaten te bundelen in een prognose: dus wat voor type woningen waar worden gerealiseerd. Er zat wel duidelijk meerwaarde in de systematiek: het gesprek met elkaar voeren. Waardevol aan het maken van een programmering is gemeenten hierover met elkaar in gesprek gingen, dat dit gesprek op gang komt.

Bijzonderheden t.a.v. administratieve lasten of het proces van subsidieaanvraag?

Het proces om subsidie aan te vragen bleek soms ingewikkeld: het vergde tijd in de zin dat het soms lang duurde voordat er een reactie kwam op een aanvraag. Bovendien gaan subsidieaanvragen uit van een voorspelbaarheid die er eigenlijk niet is: het was lastig om detailplanningen te maken terwijl deze processen (zeker in regioverband) zich moeilijk laten voorspellen.

5.3 Regio Alkmaar

De regio Alkmaar heeft in totaal in de twee perioden voor negen projecten subsidiegelden ontvangen (met een totale subsidie van 1,3 miljoen euro). In onderstaande analyse zijn vier van deze projecten in cases individueel uitgewerkt. Rode lijn door alle projecten is de (sterke) relatie met de provinciale doelstelling tot aansluiting vraag en aanbod, en dan met name levensloopbestendigheid.

Uit de cases en de gesprekken blijkt dat het mede door de subsidiegelden uit de uitvoeringsregeling is gelukt om sneller tot goede regionale woningbouwafspraken te komen. Het RAP-document brengt wel een lastendruk met zich. Met behulp van de uitvoeringsregeling en het onderzoek naar de leefbaarheid en woningbouw in Egmond-Binnen zijn twee woningbouwprojecten opgezet. Dat was zonder het onderzoek niet gelukt en het onderzoek was waarschijnlijk niet opgestart zonder financiële hulp via de uitvoeringsregeling. Dat geldt ook voor een aantal andere onderzoeken. Vooral voor kleinere gemeenten was de subsidie bepalend in de beslissing om wel of niet mee te doen. Het is nog te vroeg om te beoordelen of de gestelde RAP-doelstellingen zijn behaald, omdat een aantal projecten nog loopt.

Project: Digitaal Levensloopbestendig (fase 1)

Aanvrager	Gemeente Bergen, namens de regio
Looptijd project	Juli 2013 – oktober 2015
Type project	Uitvoeringsgericht
Verleend bedrag	€ 260.352 (80% van de totale € 325.425)
Speerpunt	Afstemmen vraag/aanbod

Doel: Het project *Digitaal Levensloopbestendig* sluit aan bij de doelstelling in het RAP (aansluitend bij de Woonvisie) om het woonaanbod beter aan te laten sluiten bij de vraag. Bovendien sluit het aan bij de doelstelling tot levensloopgeschiktheid van woningen, door te investeren in digitale diensten en aanleg van glasvezel.

Beoogd resultaat: beoogd resultaat is een sluitende concrete businesscase en aanpak om digitale diensten in hun gemeente op te pakken.

Werkwijze: de activiteiten in dit project bestaan naast de gebruikelijke deskresearch en projectcoördinatie uit 1) het doorrekenen van businesscases, 2) oprichten van een info- en kenniscentrum en 3) opstellen van plannen voor de voorbeeldwijken en de regio.

Deze casebeschrijving is alleen gebaseerd op documentanalyse.

Beschrijving output en outcome project

Met behulp van de subsidie zijn een aantal projecten uitgevoerd (o.a. ontwikkeling bedrijvenportal, activiteiten met bibliotheek, inzet van een VR-bril: voornamelijk activiteiten), een infocentrum ingericht en een website gebouwd. Daarnaast zijn diverse evenementen georganiseerd. De regio geeft aan dat alle gestelde doelen zijn bereikt. Hoe deze doelen zijn bereikt, wordt niet (voldoende) SMART gemaakt. Een voorbeeld: het project heeft een bijdrage geleverd aan het bij elkaar komen van de thema's Wonen, welzijn en zorg. Er worden echter geen aantallen woningen genoemd waarbij de levensloopbestendigheid verhoogd is of maatregelen zijn geïmplementeerd.

Belang van de subsidie bij het opzetten en uitvoeren van het project

Niet bekend op basis van beschikbare documenten.

Langjarige effecten (outcome, aansluitend bij doelstellingen) van het project?

Uit de evaluatie bleek dat door meerdere partijen behoefte is aan een voortgang in de regio Alkmaar. Het is interessant om te onderzoeken wat de vervolgacties zijn geweest. Deze zijn op basis van de beschikbare documenten niet bekend.

Bijzonderheden t.a.v. administratieve lasten of het proces van subsidieaanvraag?
Niet bekend op basis van beschikbare documenten.

Project: Naar een regionaal Kwalitatief Woningbouw programma (fase 1)

Aanvrager	Gemeente Alkmaar, namens de regio
Datum subsidie verleend	4 juli 2013
Type project	Procesgericht
Verleend bedrag	€ 28.000 (80% van een totaal van € 35.000)
Speerpunt	Afstemmen vraag/aanbod

Doel: het PORA Wonen (wethouders Wonen Regio Alkmaar, 8 gemeenten) wilden ten tijde van de bouwcrisis de grote hoeveelheid bouwprojecten vlot trekken door die bouwprojecten voorrang te geven die het meeste kans van slagen hebben en het beste aansluiten bij de vraag.

Beoogd resultaat: beoogd resultaat was om helderheid te creëren over de verwevenheid van de woningmarkt, inzicht of bijsturing bestaande plannen wenselijk is en een afwegingsmatrix voor de plannen die in aanmerking komen voor regionale afstemming. Met deze resultaten kon duidelijk gemaakt worden welke bouwplannen met elkaar te maken hebben en welke niet. Het PORA kan dan regionaal, sub-regionaal en lokaal met marktpartijen afspraken gaan maken over bijstelling van de bouwplannen om te komen tot een Regionaal Kwalitatief Woningbouwprogramma.

Werkwijze: de 8 regiogemeenten en alle ontwikkelaars en bouwers en corporaties (SVNK) uit de regio Alkmaar hebben aan dit project meegewerkt. Er zijn verschillende analyses uitgevoerd: over concurrentie tussen gemeenten, woningbouwprogramma's, markttoetsen, analyses van verhuisbewegingen, etc. Er zijn diverse bijeenkomsten georganiseerd, zoals een werkconferentie.

Deze casebeschrijving is alleen gebaseerd op documentanalyse.

Beschrijving output en outcome project

Met het project is een 7-puntenplan opgesteld. Dat is niet (zoals in het startdocument benoemd) via een afwegingskader en matrix gebeurd, maar het vormt volgens de regio een leidraad om woningbouwprojecten af te zetten tegen de marktvraag en waar nodig tot bijstelling van het woningbouwprogramma te komen. In het eindrapport staat dat er 'werkenderwijs moet blijken hoe de beoordeling van projecten via deze leidraad uitpakt'. In de documenten wordt echter geen nadere toelichting gegeven op de outcome van het project.

Belang van de subsidie bij het opzetten en uitvoeren van het project

Niet bekend op basis van beschikbare documenten.

Langjarige effecten (outcome, aansluitend bij doelstellingen) van het project?

Niet bekend op basis van beschikbare documenten.

Bijzonderheden t.a.v. administratieve lasten of het proces van subsidieaanvraag?

Niet bekend op basis van beschikbare documenten.

Project: Onderzoek naar de leefbaarheid en woningbouw in Egmond-Binnen (fase 2)

Aanvrager	Gemeente Bergen, namens de regio
Datum subsidie verleend	4 juni 2019
Type project	Onderzoeksgericht
Verleend bedrag	€ 16.235 (50% van de totale € 32.470)
Speerpunt	Afstemmen vraag/aanbod

Doel: doel was om erachter te komen 'waar de starters waren gebleven'/waarom jongeren wegtrekken en de gevolgen daarvan op de leefbaarheid in Egmond-Binnen. Dit enerzijds door de problematiek te achterhalen en anderzijds oplossingsrichtingen in kaart te brengen: wat kunnen we doen om de leefbaarheid te verbeteren? De projectresultaten kunnen leiden tot aanpassingen van beleid, (her)programmeren van de woningbouwplannen of andere initiatieven om de leefbaarheid te verbeteren. Deze vraag speelde in meerdere gemeenten, dat heeft meegespeeld in de redenen waarom alle regiogemeenten akkoord zijn gegaan met een project in Egmond-Binnen.

Beoogd resultaat: een kwantitatief onderzoek naar de: leefbarometer, analyse demografie en verhuisbewegingen, jongerenonderzoek en voorzieningentoets.

Werkwijze: voor het kwantitatieve onderzoek is een extern bureau ingehuurd. Daarnaast zijn er een aantal sessies georganiseerd met drie kopgroepen (vereniging dorpsbelangen, comité nieuwbouw en stichting huurdersoverleg) en zijn bewoners betrokken.

Beschrijving output en outcome project

Doel was de oplevering van een rapport waarin via analyses over demografie, verhuisbewegingen, leefbaarheid en voorzieningen inzicht kon worden geboden in de leefbaarheidsproblematiek. Een antwoord op dit doel was aanvankelijk lastig, omdat de doelgroep (starters) niet gemakkelijk te traceren was. Met de subsidie van de provincie is een bewonersorganisatie opgezet, waarbij zowel bewoners als lokale bedrijven betrokken raakten. Via actieve bewoners(groepen) is het uiteindelijk redelijk goed gelukt om via hun achterban de weggetrokken starters te ondervragen. Er zijn een aantal sessies georganiseerd en er is een rapport uitgekomen.

Bijkomend resultaat van het onderzoek zijn twee concrete woningbouwinitiatieven: waaronder een in de lokale kerk. Bovendien is door het onderzoek het contact met inwoners verbeterd. Andere kernen zijn ook geïnteresseerd in een dergelijk onderzoek, maar dat is tot dusver nog niet van de grond gekomen (o.a. vanwege beperkte capaciteit binnen deze kernen).

Belang van de subsidie bij het opzetten en uitvoeren van het project

De subsidie was belangrijk en randvoorwaardelijk in dit project. Het ging om een (relatief prijzig) onderzoek in één gemeente. Doel was om het onderzoek als een soort pilot later ook te herhalen in de andere regiogemeenten. Dan stemmen gemeenten wat sneller in. Bovendien: als het onderzoek niet was uitgevoerd, waren er waarschijnlijk nu nog steeds geen woningbouwprojecten gepland.

Langjarige effecten (outcome, aansluitend bij doelstellingen) van het project?

Zie output en outcome project, pas recentelijk opgeleverd.

Bijzonderheden t.a.v. administratieve lasten of het proces van subsidieaanvraag?

Nauwelijks. Toetsing bij de provincie vooraf over haalbaarheid projecten werkt prettig. Soms zit er wel druk op om snel iets te gaan regelen of onderzoeken, het kan dan lang duren voordat de beslissing binnen is. Als er dan vast opdracht wordt gegeven, voordat goedkeuring is gegeven door de provincie, zorgt dat voor een spanningsveld.

Project: Kwalitatief woningmarktonderzoek & Procesbegeleiding regionale woningbouwafspraken en programmering (fase 2)

Aanvrager	Gemeente Castricum, namens de regio
Looptijd project	Juni – december 2018
Type project	Onderzoeksgericht, procesgericht
Verleend bedrag	€ 20.890 (50% van totale € 41.780)
Speerpunt	Afstemmen vraag/aanbod

Doel: om te komen tot een door alle regiogemeenten, de provincie én stakeholders gedragen regionale woningbouwafspraken en een regionale woningbouwprogrammering.

Beoogd resultaat: een regionaal woningbouwprogramma dat past binnen de provinciale uitgangspunten (PRV), past binnen de landelijke kaders (Ladder voor duurzame verstedelijking), uitgaat van de overeenkomsten binnen de regio, maar wel rekening houdt met de verschillen tussen en eigenheid van de gemeenten. De afspraken en de woningbouwprogrammering moet concreet zijn, met concrete acties en afspraken, zodat

we periodiek kunnen monitoren in hoeverre we in de pas lopen met ons eigen programma. Drie concrete producten: woningmarktonderzoek, woningbouwafspraken en woningbouwprogramma

Werkwijze: het project bestaat globaal uit twee onderdelen: 1) Kwalitatief woningmarktonderzoek regio Alkmaar. Analyse van bestaande onderzoeken en beschikbare onderzoeksgegevens. En 2) Regionale woningbouwafspraken en woningbouwprogrammering.

Beschrijving output project

De regionale woningbouwafspraken zijn begin 2019 gemaakt. De programmering duurde wat langer maar is inmiddels ook rond. De gemeenten binnen de regio zijn tevreden over de regionale woningbouwafspraken. Die zijn nodig om de woningbouw te versnellen en meer woningbouwprojecten van de grond te krijgen.

Er is geen concreet voorbeeld te noemen van een (versneld) woningbouwproject ten gevolge van dit project, mede omdat de regionale woningprogrammering nog vrij recent is. Wel kunnen er dankzij dit project nu wel weer bestemmingsplannen voor nieuwe woningbouwprojecten in procedure worden gebracht. Een voorwaarde van de PRV is namelijk dat nieuwe woningbouwontwikkelingen moeten passen in de regionale woningbouwafspraken en -programmering.

Belang van de subsidie bij het opzetten en uitvoeren van het project

Vooraf voor kleinere gemeenten scheelt een bijdrage vanuit subsidiegelden in de beslissing om wel of niet mee te doen. Voordeel is dat er een goed bureau ingeschakeld kon worden. Zonder externe begeleiding was het mogelijk niet gelukt. Voor dit onderzoek was in eerste instantie geen budget begroot, in de vorm van ambtelijke inzet. Bovendien kwamen gemeenten met behulp van de subsidie sneller tot goede woningbouwafspraken.

Langjarige effecten (outcome, aansluitend bij doelstellingen) van het project?

Door dit project hebben de regiogemeenten nu samen met de Woningmakers regelmatig overleg (bestuurlijk en ambtelijk) over de woningprogrammering en versnelling van de woningprogrammering. De komende jaren gaan zij in ieder geval door met deze werkwijze.

Bijzonderheden t.a.v. administratieve lasten of het proces van subsidieaanvraag?

Nauwelijks, zie ook toelichting bij voorgaande project: *Onderzoek naar de leefbaarheid en woningbouw in Egmond-Binnen*.

5.4 Regio Zuid-Kennemerland/IJmond

Met 30 projecten heeft de regio Zuid Kennemerland/IJmond het grootste aantal projectaanvragen. Uit de cases en gesprekken blijkt dat het opstellen van de RAP heeft bijgedragen aan de samenwerking tussen de verschillende gemeenten. Ook voor de regio Zuid-Kennemerland/IJmond geldt dat de uitvoeringsregeling bijdroeg aan het realiseren van projecten, die zonder subsidie niet of beperkt uitgevoerd zouden zijn. De cases Kenniskring statushouders en het onderzoek wonen en zorg zijn hier voorbeelden van. Doordat de regio vooral uit kleinere gemeenten bestaat, wordt het financieren van urencapaciteit als meerwaarde gezien. Mede door de onderzoeks- en beleidsmatige opzet van de projecten, zijn de langjarige effecten van de van de cases lastig meetbaar.

Project Regionale kenniskring statushouders

Aanvrager	Gemeente Beverwijk, namens de hele regio
Datum	December 2015 – april 2017
Type project	Proces
Verleend bedrag	€ 20.000 (50 procent van € 40.235)
Speerpunt	Afstemmen vraag/aanbod

Doel

Gemeenten delen kennis en stemmen het beleid en projecten af om statushouders snel en doeltreffend te kunnen huisvesten.

Beoogd resultaat

- Gemeenten realiseren een eenduidige regionale aanpassing van de huisvestingsverordening
- Gemeenten realiseren snel en op elkaar afgestemde projecten voor huisvesting statushouders

Werkwijze

Onder leiding van een extern bureau hebben de gemeenten samen met corporaties zes bijeenkomsten georganiseerd om kennis uit te wisselen over de wijze waarop statushouders gehuisvest kunnen worden. Per bijeenkomst is voor een thema en praktijkvoorbeeld gekozen. De bijeenkomsten zijn gehouden op voorbeeldlocaties.

Beschrijving output en outcome project

Binnen het project zijn zes bijeenkomsten van drie uur georganiseerd. De kennis is onder andere ingezet bij het realiseren van kleinschalige opvang, in het voorzien van goede woningtoewijzingsprocessen en bevordering van de inburgering van statushouders.

Ook hebben de deelnemende gemeenten de huisvestingsverordening aangepast zodat statushouders een urgente positie behouden voor een sociale huurwoning (dit was uit de wet gehaald door de tweede kamer).

Belang van de subsidie bij het opzetten en uitvoeren van het project

Zonder de subsidie was dit project niet uitgevoerd. De individuele gemeenten hadden de budgetten en het personeel niet beschikbaar.

Langjarige effecten (outcome, aansluitend bij doelstellingen) van het project?

De effecten van een kenniskring zijn lastig te meten. Partijen nemen ieder voor zich eruit hetgeen ze aanspreekt en implementeren dit in hun eigen beleid en acties. Niet alles is te herleiden naar de kenniskring. Tevens nam de instroom van asielzoekers weer iets af, waardoor de echte grote druk voor bijzondere ingrepen afnam. Als langetermijneffect kan worden benoemd dat er een stappenplan is opgesteld voor de toekomst. Wanneer er weer een extra grote instroom gaat ontstaan hebben de partijen proces en opties klaar liggen.

Bijzonderheden t.a.v. administratieve lasten of het proces van subsidieaanvraag?

Het project is met werkelijke kosten van € 40.235, € 20.000 hoger uitgevallen dan begroot (€ 26.080). De extra kosten zijn betaald door de regio.

Project Onderzoek Wonen en zorg

Aanvrager	Gemeente Velsen, namens de regio
Datum	September 2014 tot Februari 2015
Type project	Onderzoek
Verleend bedrag	€ 47.954 (80 procent van € 59.943)
Speerpunt	Afstemmen vraag/aanbod (levensloop bestendigheid)

Doel

De vraag en het aanbod van wonen met zorg in kaart brengen voor nu en in de toekomst. Analyse in hoeverre vraag en aanbod matchen en zo nee wat daar lokaal, maar ook door regionale samenwerking aan gedaan kan worden.

Beoogd resultaat

- Een overzicht van de vraag naar wonen met zorg nu en in de toekomst op gemeentelijk en regionaal niveau en het benodigde woningaanbod hiervoor in kaart. Hierdoor kan de match worden gemaakt en worden knelpunten geïdentificeerd. RIGO zal adviezen geven om deze knelpunten aan te pakken aan gemeenten, corporaties en zorginstellingen. Best practices identificeren en delen binnen de regio.

- Het project moest resulteren in een regionale woonzorgagenda die door alle partijen omarmd wordt. Met de uitvoering van deze woonzorgagenda kon dan na de afsluiting van dit project worden gestart.

Werkwijze

Door middel van bronnenonderzoek en enquêtes analyse vraag en aanbod. Daarbij tevens prognose voor de toekomst. Ter verdieping van het cijfermateriaal worden vijf bijeenkomsten georganiseerd voor verschillende doelgroepen en partijen.

Beschrijving output en outcome project

Een extern bureau maakte een overzicht van de vraag naar wonen en zorg nu en in de toekomst. Dit overzicht is verwerkt naar kaarten op buurtniveau. De verdiepende bijeenkomsten zijn nuttig geweest voor het aanscherpen en interpreteren van de verzamelde data. De Woonzorgagenda is in december 2016 vastgesteld in het portefeuillehouderoverleg.

Belang van de subsidie bij het opzetten en uitvoeren van het project

Door de geringe budgetten van de verschillende gemeenten heeft de subsidie er aan bijgedragen dat het project is uitgevoerd.

Langjarige effecten (outcome, aansluitend bij doelstellingen) van het project

- Het onderzoek droeg bij aan verschillende vervolgprojecten van het RAP 2.0.
- De bijeenkomsten stimuleerden de communicatie met de verschillende zorgaanbieders (terwijl van communicatie eerder amper sprake was).
- Het vormen van een jaarlijks geactualiseerde Woonzorgagenda.

Bijzonderheden administratieve lasten of het proces van subsidieaanvraag

Geen bijzonderheden.

Project Stimuleren duurzame investeringen bij particulieren

Aanvrager	Gemeente Velsen, namens de regio
Datum	April 2016 tot en met juni 2017
Type project	Uitvoering
Verleend bedrag	€128.000 (80 procent van € 160.000)
Speerpunt	Duurzaamheid

Doel

Het voorstel richt zich op een nieuwe aanpak voor individuele bewoners, wijken en initiatieven waar(bij) flinke energiebesparingssprongen te maken zijn zowel voor de sociale huursector alsook voor de particuliere huiseigenaren.

Beoogd resultaat:

1. Het bereiken van een versnelling in de verduurzaming van de gebouwde omgeving in Zuid-Kennemerland en IJmond regio, door middel van het stimuleren van particuliere woningeigenaren om energiebesparende maatregelen te nemen in hun woningen.
2. Het vergroten van de sociale cohesie en actief burgerschap in wijken, wat vervolgens als uitgangspunt kan worden gebruikt om burgerparticipatie en nieuwe wijkinitiatieven (op het onderwerp duurzaamheid) te ontlokken, onder andere op plaatsen waar dit momenteel nog moeilijk van de grond komt.
3. Het slim ontwerpen en uitvoeren van een programma dat ontwikkelde product efficiënter maakt, om deze goedkoper aan te kunnen bieden en verzelfstandigen, zodat een olievlekwerking kan worden gecreëerd.

Werkwijze:

Om deze doelstellingen te realiseren wordt de Opgewekte Woning Club (OWC) ontwikkeld door een privaat-particuliere coalitie tussen ontwerp bureau And The People, de gemeente Haarlem en ODIJmond. De OWC bestaat uit producten en biedt advies aan particulieren aan om hun woning te verduurzamen.

Beschrijving output en outcome project

Het project heeft plaatsgevonden in negen verschillende wijken in de regio Zuid Kennemerland en IJmond tussen april 2016 en juni 2017. 304 deelnemers namen in totaal 698 uur deel aan de georganiseerde activiteiten om een plan te maken ter verduurzaming van hun woning.

- 83 deelnemers hebben een persoonlijk plan gemaakt en zijn begeleid door een duurzaamheidsadviseur waarin voor gemiddeld € 9.415 aan energiebesparende maatregelen om twee labelstappen gemaakt.
- Van de 304 deelnemers heeft ten minste 38% (116) aangegeven in de enquête zelfstandig aan de slag te gaan met één of meerdere 'grote maatregelen' door informatie en uitwisseling tijdens de 2e en 3e bijeenkomst en/of aansluiting bij een georganiseerde buurtinkoop.

Langjarige effecten (outcome, aansluitend bij doelstellingen) van het project

In de eindrapportage van het project worden per doelstelling verschillende langjarige effecten genoemd als gevolg van het project.

- Er heeft een multiplier van de gemaakte investeringen plaatsgevonden door waardecreatie: Door verduurzamingsmaatregelen wordt er werkgelegenheid gecreëerd voor het MKB (naar verwachting €781.482,- investering tegenover €74.380,- aan kosten)

- De gemeenten binnen de regio hadden verschillende duurzaamheidsstrategieën wat voor onduidelijkheid bij burgers kon zorgen. Coördinatie en afstemming van partijen en activiteiten zorgen voor een eenduidig beleid richting burgers.
- In de buurten waar de OWC is georganiseerd heeft spin -off plaatsgevonden naar andere duurzame initiatieven en organisatie heeft geleid tot toegenomen sociale cohesie.
- Binnen het project zijn er verscheidene buurtbijeenkomsten gehouden over specifieke onderwerpen en er is een werkgroep ingesteld. Er is geen actieve monitoring over deze activiteiten uitgevoerd. Wel bleek dat eigenaarschap voor burgers te veel gevraagd is en dat de urgentie mist.
- De voorinvesteringen die in de aanloopfase van dit project zijn gedaan hebben tot innovatie op het gebied van product- & service-ontwikkeling geleid, maar (nog) niet tot markt verzelfstandiging.

Overige projecten Zuid-Kennemerland/IJmond

De overige 27 projectaanvragen voor de regio Zuid-Kennemerland/IJmond behandelen een grote diversiteit aan onderwerpen, maar met de nadruk op de thema's duurzaamheid en vraag/aanbod op de woningmarkt..

5.5 Regio Amstelland-Meerlanden, Amsterdam, Zaanstreek-Waterland

In de Stadsregio Amsterdam is vooral in de eerste periode gebruik gemaakt van de uitvoeringsregeling. Er zijn toen 12 projecten uitgevoerd, waarbij er voor 484.249 euro aan subsidie is verleend. In de tweede periode zijn slechts twee projecten aangevraagd (met een totaal verleend bedrag van 17.720 euro). Dat heeft te maken met de deelregionale samenwerking op MRA-niveau. Daarnaast was er niet altijd een match in de voor de regio relevante thema's met de Woonvisie, zoals het stimuleren van wonen boven winkels.

Binnen de Stadsregio oordelen gemeenten verschillend over de meerwaarde van de uitvoeringsregeling. Zeker in de kleinere gemeenten was een project zonder subsidie mogelijk niet doorgegaan, omdat de eigen capaciteit en financiële middelen niet altijd toereikend (genoeg) waren. Men geeft aan dat de beoogde doelen van de uitvoeringsregeling (regionale samenwerking stimuleren, afstemming over bouwprogramma's: de woonruimtetewerking) behaald zijn. Er zijn onderzoeken en samenwerkingsprojecten uitgevoerd die niet volledig door de gemeenten zelf betaald konden worden. Tegelijkertijd is het ook hier bij projecten

lastig om de concrete meerwaarde in beeld te brengen, bijvoorbeeld als het gaat om aantallen woningen die duurzaamheidsmaatregelen hebben getroffen.

De gemeenten hebben weinig administratieve lasten ervaren in de aanvraagfase. Goedkeuring door alle regiogemeenten was vrij gemakkelijk te regelen. Wel duurde de aanvraag van subsidie in de tweede periode lang: soms moest er meerdere keren achteraan gegaan worden. Bovendien ontbrak soms het overzicht over 'allerhande zaken': de hoeveelheid subsidie die nog over was, of bij wie de gemeente terecht kon voor (inhoudelijk thematische) vragen. Tot slot gaf men aan dat het prettig zou zijn om met andere deelregio's op te kunnen trekken in projecten. Zo is er voor de Gooi en Vechtstreek een betaalbaarheidsmonitor opgezet. Daar was binnen de Stadsregio (maar vooral MRA) ook behoefte aan. Het is dan gemakkelijker om zo'n traject gelijktijdig te laten uitvoeren.

Project: Regionale afstemming en stimulering woningbouwprojecten (fase 1)

Aanvrager	Gemeente Amsterdam, namens de regio
Looptijd project	Januari – november 2013
Type project	Procesgericht
Verleend bedrag	€ 90.000 (80% van totaal)
Speerpunt	Afstemmen vraag/aanbod

Doel: het doel van het traject is meerledig: a) verbetering afstemming vraag en aanbod op de regionale woningmarkt, b) organiseren van een gezamenlijke inzet en focus op een goed functionerende regionale woningmarkt door gemeenten, marktpartijen en corporaties, en c) het instellen van een bestuurlijk publiek/privaat platform dat periodiek bijeen komt om belangrijke ontwikkelingen op de (regionale) woningmarkt te bespreken, te inventariseren welke gevolgen die hebben voor de (beoogde) nieuwbouwproductie en te bezien of en welke (gezamenlijke) maatregelen nodig en mogelijk zijn. De aansluiting bij de provinciale woonvisie ligt vooral bij het speerpunt tot afstemming vraag en aanbod op de woningmarkt.

Beoogd resultaat: resultaat is regionale afstemming en stimulering van woningbouwprojecten (bestuurlijke afspraken/afstemming tussen gemeenten, corporaties en marktpartijen) en gezamenlijke activiteiten op basis van actuele ontwikkelingen op het gebied van de regionale woningmarkt (zoals lobby, kennisuitwisseling, onderzoek).

Werkwijze: In 2012 hebben gemeenten, corporaties en marktpartijen in een gezamenlijk proces 25 prioritaire projecten (start bouw vóór 2015) aangewezen. Dit is afgerond, focus ligt nu op vier hoofdonderdelen:

- Gezamenlijk bepalen op welke wijze via regionale afstemming van programmering en fasering succesvolle realisatie van de projecten met start bouw in de periode 2015 -

2020 dichterbij komt;

- Een viertal 'gebiedstafels' organiseren voor (deel)regionale afstemming en aanscherping van huidige woonbehoefte;
- Het organiseren van bijeenkomsten rondom een aantal inhoudelijke thema's, zoals betaalbaarheid, transparantie (in investeringsplannen van) publieke en private partijen, slim faseren en verkorten van doorlooptijden, organisch ontwikkelen. Met deze kennis moeten de kansen van de projecten worden vergroot.
- Monitoring van voortgang van de 25 gekozen projecten. Partijen hebben afgesproken om twee keer per jaar plenair bijeen te komen.

Deze casebeschrijving is alleen gebaseerd op documentanalyse.

Beschrijving output project

Voor dit specifieke project bleek het lastig om de vooraf aangegeven activiteiten ook daadwerkelijk volgens inhoud en planning uit te voeren. In dit project wordt de agenda (en dus de activiteiten en de planning) in hoge mate bepaald door de actualiteit. Zo hebben de zogenaamde prioritaire projecten, te starten vóór 2015, geen vervolg gekregen in de vorm van een nieuwe serie prioriteitsprojecten, te starten in de periode 2015-2020, zoals oorspronkelijk wél was beoogd. In plaats daarvan heeft het naar de regio aantrekken van beleggers in vrije sector huurwoningen in grote mate de agenda voor 2013 bepaald.

Daarbuiten zijn de meeste onderdelen van de werkwijze uitgewerkt zoals in het startdocument is opgeschreven: er hebben verschillende gebiedstafels plaatsgevonden, zijn er bijeenkomsten georganiseerd en het document 'Beleggers in Kaart' opgesteld. In de laatste bestuurlijke bijeenkomst is een voorstel gepresenteerd voor een gezamenlijke aanpak voor het aantrekken van beleggers. Voorgestelde acties waren o.a.: het opstellen van een investeringspropositie voor de Stadsregio Amsterdam, het vergroten en onderhouden van een netwerk (o.a. door organiseren van *meet&greet*s met beleggers en investeerders en presentatie op vastgoedbeurzen) en kennisuitwisseling door middel van workshops en dagdeelbijeenkomsten. Op basis van het voorstel zijn verdere acties uitgestippeld en verder opgepakt in 2014, zoals het presenteren van voor beleggers interessante projecten op de website www.vestigingslocaties.nl, de aanwezigheid op de Provada 2014 en het organiseren van enkele *meet&greet*s, o.a. met ontwikkelende aannemers.

Het is lastig om te constateren of dit project heeft geleid tot een verbeterde afstemming tussen vraag en aanbod. Het heeft volgens de regio wel een breed

gedragen gezamenlijk beeld opgeleverd van het functioneren van de regionale woningmarkt. Daarmee is de tweede doelstelling wel behaald.

Belang van de subsidie bij het opzetten en uitvoeren van het project
Niet bekend op basis van documentanalyse.

Langjarige effecten (outcome, aansluitend bij doelstellingen) van het project?
Na afloop is uitgesproken dat men graag in dezelfde samenstelling bijeen wenst te blijven komen om te praten over de ontwikkelingen op de regionale woningmarkt. Voor wat betreft de derde doelstelling is daarom het vooral interessant om te achterhalen of dit platform op dit moment, een aantal jaren na afloop van het traject, nog steeds actief is en in welke vorm. Dat lijkt niet het geval. Bovendien is niet bekend of en hoe het project op de lange termijn heeft geleid tot een verbeterde afstemming tussen vraag en aanbod.

Bijzonderheden t.a.v. administratieve lasten of het proces van subsidieaanvraag?
Niet bekend op basis van documentanalyse.

Project: Wijk aanpak Duurzaamheid OVER-gemeenten (fase 1)

Aanvrager	Stadsregio Amsterdam, t.b.v. OVER-gemeenten
Looptijd project	2015 – 2018
Type project	Uitvoeringsgericht
Verleend bedrag	€ 46.623 (63% van de totale € 70.820)
Speerpunt	Duurzaamheid

Doel: het stimuleren en ondersteunen van bewoners van bestaande woningen bij het treffen van energiebesparende maatregelen (verduurzaming bestaande woningen). Dit sluit aan bij speerpunt 3 uit de provinciale Woonvisie: verbeteren van de duurzaamheid van het woningaanbod en de woonomgeving en het woningaanbod.

Beoogd resultaat: Van maart-oktober 2015 zal er in Wormerland een wijk aanpak lopen voor particuliere woningeigenaren van de gemeente. Door de maatregelen worden particuliere woningeigenaren niet alleen bewuster van de mogelijkheden, maar kunnen zij ook door genomen maatregelen -kosten besparen op de energierekening en meer wooncomfort ondervinden. In Oostzaan vindt vervolgens een soortgelijk project plaats.

Werkwijze: de inwoners worden door middel van het aanbieden van een energiemarkt, een infraroodscan, een maatwerkadvies en informatieavonden geïnformeerd en gestimuleerd tot het nemen van energiebesparende maatregelen en duurzame energieopwekking voor hun woning. Daarnaast kunnen zij deel nemen aan een collectieve inkoopactie.

Deze casebeschrijving is alleen gebaseerd op documentanalyse.

Beschrijving output project

De beoogde resultaten zijn in het startdocument vrij SMART geformuleerd. Zo wordt voor de gemeenten Wormerland en Oostzaan het aantal maatwerkadviezen gespecificeerd (circa 10 – 12), net als het aantal informatiebijeenkomsten. In het eindrapport worden deze doelen vervolgens opnieuw benoemd, met aantal gehouden bijeenkomsten en maatwerkadviezen. Daarmee is het doel om bewoners te stimuleren en ondersteunen bij verduurzamen van bestaande woningen, behaald. Hoewel wordt aangegeven dat 'diverse woningeigenaren maatregelen hebben getroffen', wordt niet duidelijk om hoeveel woningen dit exact gaat.

Belang van de subsidie bij het opzetten en uitvoeren van het project

Niet bekend op basis van documentanalyse.

Langjarige effecten (outcome, aansluitend bij doelstellingen) van het project?

Om een inschatting te kunnen geven van de langjarige effecten is het belangrijk om te weten hoeveel woningeigenaren daadwerkelijk maatregelen hebben getroffen, en om wat voor type maatregelen dit gaat. Daar is, in elk geval op basis van de documentanalyse, geen informatie over te vinden. Daarom kan er weinig gezegd worden over de daadwerkelijke (lange termijn) outcome van projecten.

Bijzonderheden t.a.v. administratieve lasten of het proces van subsidieaanvraag?

Niet bekend op basis van documentanalyse.

Project: Projectbegeleiding en -ondersteuning bij die onderdelen van het werkplan Regionale woningmarkt 2014 van de SRA die betrekking hebben op de uitvoering van het RAP (fase 1)

Aanvrager	Stadsregio Amsterdam, namens de regio
Looptijd project	Feb – december 2014
Type project	Procesgericht
Verleend bedrag	€ 110.000 (80% van de totale € 137.500)
Speerpunt	Alle speerpunten uit het RAP

Doel: project sluit aan bij het speerpunt om vraag en aanbod op de woningmarkt beter af te stemmen. Het project bestaat uit drie onderdelen:

- *Onderdeel 1:* Continueren, faciliteren en ondersteunen van privaat/bestuurlijk platform van gemeenten, corporaties en marktpartijen met een gezamenlijke focus

op een goed functionerende woningmarkt en het uitvoeren van de uitvoeringsagenda voor 2014: de gezamenlijke aanpak voor het aantrekken van beleggers.

- *Onderdeel 2:* De verdere analyse van de resultaten van het regionale woonwensen-/verhuisbewegingenonderzoek 2013 en de verspreiding van deze kennis, onder andere door middel van diverse bijeenkomsten, gericht op divers publiek;
- *Onderdeel 3:* Inventariseren van de gemeentelijk opgaven het gebied van wonen, welzijn en zorg en de gemeentelijke activiteiten op dit gebied (waaronder nieuw- en verbouw van nultredenwoningen) en het formuleren van vervolgacties daar waar regionale samenwerking meerwaarde biedt bij de opgaven.

Beoogd resultaat:

- Met betrekking tot *onderdeel 1:* Uitvoering van de agenda Gezamenlijke aanpak voor het aantrekken van beleggers in markthuurwoningen; Versteving van de regionale publiek/private samenwerking en kennisuitwisseling (het platform) t.b.v. afstemming en stimulering van de woningproductie binnen de regio; Herijking gedeeld beeld inzake (dis) functioneren regionale woningmarkt en gevolgen voor de woningproductie in 2014; Verkenning thema's voor gezamenlijke aanpak in 2015 en in welke vorm (afspraken, onderzoek, kennisuitwisseling, etc). Men komt tot een gezamenlijke agenda 2015.
- Met betrekking tot *onderdeel 2:* De diverse regiogemeenten en hun belangrijke partners (corporaties en andere marktpartijen, maar ook zorgaanbieders) hebben hun kennis t.a.v. het functioneren van de regionale woningmarkt, hun rol daarin en de mogelijkheden die dit biedt voor de invulling van woningbouwlocaties en eventueel de herstructurering en transformatie van bestaande woningen en vastgoed belangrijk verdiept. In het bijzonder zijn zij op de hoogte van de marktpotentie van vrije sector huurwoningen en de huidige woonsituatie, positie, aspiraties en verhuiscapaciteit van senioren op de woningmarkt.
- Met betrekking tot *onderdeel 3:* opgaven en vervolgacties voor 2015 duidelijk maken.

Werkwijze: om bovenstaande doelen te bereiken worden diverse (platform)bijeenkomsten, 'gebiedstafels' en kennisbijeenkomsten georganiseerd.

Deze casebeschrijving is alleen gebaseerd op documentanalyse.

Beschrijving output project

In de eindrapportage is een tabel opgenomen waarin per activiteit staat aangegeven of deze volgens de planning is uitgevoerd. Dat is bij de meeste activiteiten het geval geweest. Ondanks dat de gestelde doelen deels behaald zijn (een inventarisatie van opgaven op het gebied van wonen, welzijn en zorg), is er geen helder en eenduidig beeld te geven van de meerwaarde van dit project.

Belang van de subsidie bij het opzetten en uitvoeren van het project
Niet bekend op basis van documentanalyse.

Langjarige effecten (outcome, aansluitend bij doelstellingen) van het project?
Niet bekend op basis van documentanalyse.

Bijzonderheden t.a.v. administratieve lasten of het proces van subsidieaanvraag?
Niet bekend op basis van documentanalyse.

Project: Wonen in Amstel/Meerlanden nadere analyses o.b.v. WIMRA 2017 (fase 2)

Aanvrager	Amstel/Meerlanden, namens de regio
Looptijd project	December 2018 – mei 2019
Type project	Onderzoeksgericht
Verleend bedrag	€ 8.135 (50% van de totale € 16.270)
Speerpunt	Afstemmen vraag/aanbod

Doel: Nader onderzoek woningbehoeften 6 gemeenten deelregio Amstelland-Meerlanden.

Beoogd resultaat: 1) rapportage, notitie, factsheets en eenmalige bespreking vaste onderdelen; 2) maatwerktabellen bij aanvullende ad hoc verzoeken.

Werkwijze: Onderzoek, analyses en rapportages door bureau RIGO.

Beschrijving output project

Dit project gaat om een aanvullend onderzoek op het WIMRA (woonenquête onder bewoners in de MRA) dat elke twee jaar wordt uitgevoerd, aangevuld met andere gegevens over de regio. Het is het eerste onderzoek van een soort van 'strippenkaart' met onderzoeken van vergelijkbare omvang (er is hierna nog een onderzoek uitgevoerd en er worden er mogelijk nog een/enkele meer (kleinere) gedaan met nieuwe cijfers waarin ook ontwikkelingen zichtbaar zijn). Het onderzoek is uitgevoerd door RIGO, die destijds is gevraagd om de data vanuit WIMRA nader te analyseren voor Amstel/Meerlanden, en naast een aantal andere landelijke/regionale gegevens te leggen.

Op basis van deze analyses zijn er twee bijeenkomsten geweest voor de portefeuillehouders Wonen. Deze cijfers leiden ook weer tot nieuwe discussies. Output is de dat de behoefte/het belang van inzicht hiermee is gegeven. Er is meer inzicht geboden in woningbouwbehoefte dan alleen op basis van WIMRA (dat is een te hoog schaalniveau).

Belang van de subsidie bij het opzetten en uitvoeren van het project

De mogelijkheid tot subsidie (het gaat in dit project niet om enorme bedragen, waardoor deze vraag niet een heel duidelijk of groots antwoord biedt) maakt het net gemakkelijker om te besluiten een gezamenlijk onderzoek te laten uitvoeren.

Langjarige effecten (outcome, aansluitend bij doelstellingen) van het project?

Doelstelling van de provincie is om met de woningbouwproductie af te stemmen op de woningbehoefte en dat is precies waar dit project een rol in heeft gespeeld. Dat er gezamenlijk met alle portefeuillehouders een gesprek is geweest om te bepalen wat er uit deze onderzoeken is gekomen, wat er wordt gebouwd en hoe dit aansluit op elkaar. En hoe zich dit verhoudt tot activiteiten van de gehele MRA.

Bijzonderheden t.a.v. administratieve lasten of het proces van subsidieaanvraag?

Het was het eerste project dat er binnen deze RAP-regio was aangevraagd. Het bleek soms wat zoeken als het gaat om in te vullen formulieren en te benaderen contactpersonen (had deels ook te maken met wisseling in functies destijds). Daarna kon de manier van aanvragen gebruikt worden als voorbeeld. Akkoordprocedure met andere gemeenten ging vrij soepel.

5.6 Gooi en Vechtstreek

Uit de cases Regionale seniorenwooncoach, Short stay corporatiehotel en Regionaal biedboek middenhuur komt naar voren dat de meerwaarde van de uitvoeringsregeling vooral zit in de extra zeggenschap en daadkracht die de regionale organisatie krijgt met een financiële bijdrage. Afzonderlijke gemeenten en de gemeenteraden zijn eenvoudiger te overtuigen om bij te dragen aan een regionaal project als de regio-organisatie ook zelf financieel partner is. Op basis van deze casussen is te stellen dat de doelstellingen van de projecten van de regio Gooi en Vechtstreek grotendeels zijn behaald en daarmee ook de doelstellingen van de provinciale woonvisie bediend zijn. Daarnaast vindt binnen projecten in de regio kruisbestuiving plaats tussen verschillende gemeenten en worden succesvolle projecten zelfs verkend in andere provincies, wat de maatschappelijke meerwaarde vergroot.

Project Regionale seniorenwooncoach

Aanvrager	Regio Gooi en Vechtstreek
Datum	3 ^e kwartaal 2015 – april 2017
Type project	Onderzoek, proces
Verleend bedrag	€ 154.800 (50 procent van € 309.600)
Speerpunt	Afstemmen vraag/aanbod (levensloopbestendigheid)

Doel:

1. Bewoners informeren en ondersteunen om prettig en veilig langer zelfstandig te kunnen wonen in de huidige woning, of via een vervolgstap in hun wooncarrière
2. Secundair doel is een optimaal gebruik van de (sociale huur)woningvoorraad. Daarbij is de doorstroming van met name oudere bewoners uit een voor hen te grote (eengezins)woning belangrijk.

Beoogd resultaat:

- Per jaar krijgen minimaal 200 huishoudens uit de doelgroep een bezoek van een wooncoach. Daarnaast is minstens in elk van de zeven gemeenten in de regio op een collectieve (buurt)bijeenkomst informatie over de senioren wooncoach gegeven.
- Het project ondersteunt lokale initiatieven met informatie en helpt de kwaliteit van de gevoerde gesprekken te borgen.
- Het project monitort de resultaten zowel qua aantal gevoerde gesprekken als qua uitkomsten in termen van gerealiseerde woningaanpassingen, verhuizingen en ingezette hulptrajecten

Werkwijze:

Het project zorgt er voor dat de wooncoach op pad kan met informatie over doorstroommogelijkheden. Daarnaast zorgt het project (desgewenst) voor een opleiding voor de wooncoach en de benodigde statistieken over senioren en woonsituaties om het werk beter uit te voeren. Het project wordt gemonitord.

Beschrijving output en outcome project

Voor de realisatie van het project is een pilot gedraaid door een corporatie (de Alliantie) in een gemeente (Huizen) en vervolgens ook een pilot in Hilversum met drie corporaties om ervaring op te doen met onderlinge samenwerking. Hierbij zijn 1.546 huishoudens aangeschreven met een aanbod voor een gesprek met de senioren wooncoach. Gemiddeld heeft ruim 18% van de 65+ers gebruik gemaakt van het aanbod voor een informatief huisbezoek. Tot nu toe heeft dit geleid tot een verhuizing op 2% van de bezochte adressen.

De 'toolkit' van de seniorencoach is gevuld met:

- a. standaard uitnodiging en informatiemateriaal voor huurders
- b. projectboek met voor senioren geschikte woningen in de omgeving
- c. monitoringtool voor wooncoaches
- d. evaluatierapportage concept voor managementinformatie

Belang van de subsidie bij het opzetten en uitvoeren van het project

Doordat de regio (met behulp van de subsidie) een financiële bijdrage leverde, werden afzonderlijke gemeenten en corporaties gestimuleerd om financieel, of met kennis bij te dragen. Ook zorgde de subsidie er mede voor dat de regio zeggenschap kreeg over het vormen van de planning en werkafspraken.

Langjarige effecten (outcome, aansluitend bij doelstellingen) van het project?

Een verhuizing naar aanleiding van de seniorenwooncoach kan ook op langere termijn tot een daadwerkelijke verhuizing leiden. Dit wordt door de regio gemonitord. Ook andere regio's hebben interesse in de seniorenwooncoach. Regio Zuid Kennemerland en IJmond onderzoekt haar eigen versie van dit project.

Bijzonderheden t.a.v. administratieve lasten of het proces van subsidieaanvraag?

Gedurende het traject bleek dat er buiten de pilots ook vanuit andere gemeenten interesse was in de wooncoach. Door een gezamenlijke, bestuurlijke vraag vanuit de gemeenten en gezamenlijk, bestuurlijk antwoord van de woningcorporaties is op 4 april 2019 het project: regionale uitrol senioren wooncoach ingediend. Het (oorspronkelijke) project is daarmee feitelijk in tweeën geknipt: de ontwikkelingsfase /formatfase is afgerond en de regionale uitrol gestart.

Project Short stay corporatiehotel 'In Between Places'

Aanvrager	Gooi en Vechtstreek
Datum	3 ^e kwartaal 2015 – April 2017
Type project	Uitvoering
Verleend bedrag	€ 272.955 (5 procent van € 4.885.265,-)
Speerpunt	Afstemmen vraag/aanbod

Doel:

Met dit project biedt de regio aanvulling op het aanbod voor doelgroepen van beleid die tussen wal (aanbodstelsel) en schip (urgentieregeling) vallen. in een traject waarin zij daarna mogelijk weer op eigen kracht hun weg op de woningmarkt kunnen vervolgen.

Beoogd resultaat:

- Short-stay wordt ingezet als instrument om de toegankelijkheid van de woningmarkt in de regio te verbeteren voor a) (her)intreders die (tijdelijk) geen of nauwelijks kans maken zelf in hun huisvestingsbehoefte te voorzien en b) voor huishoudens met een tijdelijke woonbehoefte in de regio op grond van bijvoorbeeld studie of werk.
- Gewenst resultaat is dat bewoners van de short-stay na uiterlijk één jaar zelfstandig hun weg op de woningmarkt in (of buiten) de regio hebben gevonden.

Werkwijze:

Dudok Wonen heeft in Hilversum een getransformeerd winkelpand turn-key van een

ontwikkelaar afgenomen. De woningcorporatie verhuurt van de in totaal 45 eenheden, minimaal 20 eenheden (9 appartementen en 11 studio's) met een tijdelijk overeenkomst (maximaal 1 jaar) aan een- of tweepersoons huishoudens die op dat moment geen of nauwelijks kans maken zelf in hun huisvestingsbehoefte te voorzien. De overige eenheden van de locatie worden onder campuscontract verhuurd aan huishoudens/jongeren die tijdelijk een woning nodig hebben in verband met opleiding, stage of werk. Naast de locatie wil Dudok wonen binnen haar (regionale) bezit 15 meerpersoonshuishoudens (i.e. huishoudens met kinderen) dezelfde mogelijkheid bieden hun tijdelijke woonprobleem op te lossen.

Beschrijving output en outcome project

Het doel een aanvulling op het aanbod te realiseren voor doelgroepen van beleid met weinig kansen op de woningmarkt is gehaald. De regio kent lange wachttijden voor een sociale woning. Voor huishoudens die door persoonlijke omstandigheden in de knel komen en een acuut woonprobleem hebben, maar niet in aanmerking komen voor urgentie, en/of bijvoorbeeld voor mensen die voor scholing of stage dringend op zoek zijn naar woonruimte in Hilversum/de regio biedt In Between Places als gerealiseerde short stay woonvoorziening een tijdelijke oplossing. Voor de 22 appartementen waren bij de eerste oplevering ruim 300 aanmeldingen.

In maart 2017 kwam er voor de eerste huurders van de short stay een einde aan de huurperiode van één jaar. Het merendeel van de huurders is er inmiddels in geslaagd om zelf andere woonruimte te vinden; zelfstandige of bijvoorbeeld kamers. Na de eerste verhuurperiode is strenger op de toelating geselecteerd in de zin dat (kandidaat) huurders een reëel kans op uit- en doorstroom moeten hebben en dat zij niet zodanige onderliggende (GGZ) problematiek hebben dat die eerst moet worden geadresseerd.

Belang van de subsidie bij het opzetten en uitvoeren van het project

Als regionale organisatie wordt er niet gebouwd, maar kan er wel behoefte zijn aan regionale sturing of ondersteuning. In het geval van het corporatiehotel had woningcorporatie Dudok het contact met de eigenaar van het leegstaande winkelpand al gelegd en de transformatie-ideeën al uitgewerkt. Doordat de regio Gooi en Vechtstreek (via de subsidie) financieel kon bijdragen, had kon zij Dudok Wonen overtuigen de meer ongewisse exploitatie van een short-stay formule te verkennen, had zij meer zeggenschap binnen het project (bijvoorbeeld over de regionale functie ervan) en kon kennisdeling gestimuleerd worden.

Langjarige effecten (outcome, aansluitend bij doelstellingen) van het project?

Het project bleek een succes in het opvangen van huishoudens met een tijdelijke woonvraag. De oorspronkelijke problemen ten aanzien van uit en doorstroom zijn opgelost. Inmiddels onderzoekt Dudok Wonen of een tweede versie van het corporatiehotel in een andere regio kan worden gerealiseerd.

Bijzonderheden t.a.v. administratieve lasten of het proces van subsidieaanvraag?

Geen bijzonderheden.

Project Stimuleringsregeling middeldure huur – regionaal biedboek middenhuur- stap 1 starterskit

Aanvrager	Regio Gooi en Vechtstreek
Datum	Februari-Juli 2019
Type project	Uitvoering
Verleend bedrag	€ 17.250 (50 procent van €34.500)
Speerpunt	Afstemmen vraag/aanbod

Doel

Het ontwikkelen van een door stakeholders gedragen starterkit middenhuur heeft tot doel de vergroting van kennis en expertise over middenhuur, ook in relatie tot samenstellende randvoorwaarden als kwaliteitsdefinities, parkeernormering en grondprijzen en het gezamenlijk beantwoorden van knelpunten en spanningsvelden daartussen. Deze starterkit vormt tevens het vertrekpunt voor het biedboek middenhuur.

Beoogd resultaat

Het concrete resultaat van de eerste fase van dit project is een (bestuurlijk) gedragen en zo mogelijk regionaal afgestemde starterkit middenhuur, tevens vertrekpunt voor het biedboek middenhuur.

Werkwijze

Voor deze fase is externe expertise ingehuurd voor het in samenwerking met gemeenten ontwikkelen van de starterskit.

Beschrijving output en outcome project

Door het project is kennis en expertise over middenhuur zowel ambtelijk als bestuurlijk vergroot. Daarnaast hebben meerdere gemeenten met behulp van de regionale modelverordening middenhuur een lokale middenhuur (of doelgroepen)verordening opgesteld. Stap 3 van de stimuleringsregeling biedboek (het daadwerkelijke regionale biedboek) is niet gerealiseerd.

Belang van de subsidie bij het opzetten en uitvoeren van het project

In de regio Gooi en Vechtstreek was er een bestuurlijke wens om tot een groter aanbod van middenhuur te komen, maar de gemeenten hadden hier nog geen concreet beleid voor of een plan van aanpak. Door de provinciale bijdrage kon de regio het gesprek met de regiogemeenten aan om te komen tot een gezamenlijk plan van aanpak.

Langjarige effecten (outcome, aansluitend bij doelstellingen) van het project?

Hoewel een regionaal afgestemd biedboek middenhuur niet is opgeleverd, hebben vijf van de zeven participerende gemeenten inmiddels een verordening vastgesteld voor middenhuur.

Bijzonderheden t.a.v. administratieve lasten of het proces van subsidieaanvraag?

Stap 3 van de stimuleringsregeling middenhuur; het biedboek wordt niet uitgevoerd.

Overige projecten Gooi en Vechtstreek

De regio Gooi en Vechtstreek kende naast deze drie projecten ook een aantal andere projectaanvragen. Deze projectaanvragen focusten zich vooral op vraag/aanbod (staat van de betaalbaarheid, regionale woonmonitor) en energiebesparing (Energiebesparing particuliere voorraad en de aanvulling hierop). Ook is er in totaal €620.000 aangevraagd voor programmaregie van de RAP.

5.7 Conclusies werking, doelbereik en doeltreffendheid Uvr Woonvisie

In dit hoofdstuk zijn per casus een aantal vragen beantwoord over de werking van de subsidieregeling, de resultaten en langjarige effecten van projecten. Op basis daarvan trekken we in deze paragraaf enkele conclusies over de werking van de regeling, het doelbereik en de doeltreffendheid van de Uvr Woonvisie.

Output

Een veelheid aan activiteiten is vanuit de projecten en met ondersteuning vanuit de Uvr Woonvisie uitgevoerd. Zo zijn bewonersavonden, werksessies en kennissessies met ambtenaren georganiseerd, is onderzoek gedaan, is procesmatig regie gehouden op uitvoering van de RAP's, zijn pilots gedraaid om concrete fysieke ingrepen in woningen mogelijk te maken en is op allerlei manieren informatie verspreid en communicatie georganiseerd op de verschillende thema's die de provincie en de RAP-regio's belangrijk vinden.

Belang van de subsidie bij het opzetten en uitvoeren van het project

Uit de gesprekken met regio's en gemeenten blijkt dat de projecten zonder de subsidie niet, later of in meer beperkte vorm en alleen lokaal (en dus niet in samenwerking met de andere gemeenten) zouden zijn uitgevoerd. Het beeld is daarmee dus wisselend, maar vooral van belang is dat de provinciale middelen van nut waren om regionale samenwerking tussen gemeenten mogelijk te maken. Daarnaast is de provinciale bijdrage van nut geweest om kleinere gemeenten te overtuigen in te stemmen met het uitvoeren van projecten. Daarnaast is het door de inbreng van provinciale middelen gelukt om bepaalde projecten professioneler op te pakken, zo werd het bijvoorbeeld mogelijk een extern bureau in te huren om procesbegeleiding te verzorgen of onderzoek te doen naar de kwantitatieve en kwalitatieve woningbouwbehoefte in de regio.

Outcome (langjarige effecten, aansluitend bij doelstellingen)

De outcome is niet van alle projecten scherp in beeld. Dat heeft onder andere te maken met het type project, zo is het effect van procesmatige en communicatiegerichte projecten vaak lastig meetbaar. Daarin speelt mee dat de resultaten niet of beperkt door gemeenten worden gemeten, zo is het best mogelijk om het aantal woningen dat duurzaamheidsmaatregelen heeft genomen of levensloopbestendiger is gemaakt te tellen, maar niet alle gemeenten hebben dat gedaan. Ook speelt mee dat de doelstellingen van de provincie en de regio's beperkt SMART zijn geformuleerd, mede daardoor is in de eindrapportages de noodzaak om heel concreet een beschrijving van outcome en (beoogde) langjarige effecten van projecten te geven beperkt.

Meer in het algemeen komt uit de analyses en gesprekken met regio's duidelijk naar voren dat de meerwaarde van de uitvoeringsregeling en ook het proces om RAP's op te stellen is gelegen in een verbeterde regionale samenwerking. In diverse regio's is het gesprek tussen gemeenten op het beleidsdomein Wonen op gang gebracht. Dat was zonder de inspanningen van de provincie niet of in mindere mate

gedaan. Een concreet resultaat van deze samenwerking is dat in enkele regio's kwantitatieve en kwalitatieve woningbouwafspraken zijn gemaakt. Een langjarig effect van de Uvr Woonvisie is dus dat beleid op het gebied van wonen op regionale schaal verder is uitgewerkt en geconcretiseerd, wat dat precies op gaat leveren is nu nog niet duidelijk. Daar staat tegenover dat we tegelijkertijd constateren dat follow-up van (onderzoeks)projecten en implementatie van resultaten achterblijft. Dat heeft in bepaalde gevallen te maken met politieke prioriteit, die voor er bepaalde thema's weinig (zoals het levensloopbestendig maken van woningen) en in andere gevallen komt dat doordat er te weinig ambtelijke capaciteit is om met de uitkomsten aan de slag te gaan.

Al met al is het lastig om 'hard' aannemelijk te maken hoe groot de bijdrage van de Uvr's is aan de Woonvisie-doelen (*doeltreffendheid*). Dat komt in de eerste plaats doordat doelen niet SMART zijn gemaakt, in de tweede plaats omdat de effecten van de projecten niet zijn gemeten of (nog) niet zijn vast te stellen.

Administratieve lasten en het proces van subsidieaanvraag

In het algemeen zijn de ervaringen van de regio's en gemeenten positief. Met de aanvragen is wel administratieve last gemoeid, maar als er eenmaal ervaring mee is opgedaan gaat het soepel, mede doordat de provincie zowel vanuit beleid als vergunningverlening meedenkt om tot een goede aanvraag te komen. Ook het feit dat ambtelijke inzet als cofinanciering kan worden opgevoerd ervaart men als positief, omdat projecten daarmee eerder financieel en politiek rond komen. Een aantal regio's heeft kritiek op de urenverantwoordingslast achteraf en op het feit dat de termijn een aantal keren werden overschreden. Verder zou men qua schaal naar meer maatwerk willen. Op bepaalde thema's kan bij wijze van spreken op de schaal van Noord-Holland Noord of MRA-schaal worden samengewerkt, andere thema's vragen om een lagere regionale schaal en weer andere vraagstukken kunnen het best gemeentelijk worden opgepakt.

Wij constateren dus geen algemene rode draad dat bepaalde aspecten grote knelpunten vormen. In het algemeen is men positief over de positieve en constructieve samenwerking met de provincie en de ondersteuning bij de aanvragen en de uitvoering. In een aantal gevallen is door de provincie de reactietermijn overschreden of bleek de urenverantwoording veel moeite te kosten. Door enkele gemeenten wordt kritiek geleverd op de hoeveelheid informatie die moet worden aangeleverd bij de aanvraag en dat alle gemeenten formeel de aanvraag moeten ondersteunen, hierin spelen wettelijke eisen echter een rol. Het aanvraagproces en de daarbij geldende termijnen zorgen verder soms voor een

spanningsveld: in een aantal gevallen is er druk om snel met een onderzoek te starten en werd vast goedkeuring gegeven, terwijl er nog geen beslissing was genomen vanuit de provincie. Dat wordt gezien als een risico. Op deze aspecten is het al met al vooral van belang om aan regio's en gemeenten helderheid te verschaffen. Bijvoorbeeld over het nog beschikbare subsidiebedrag voor de regio, maar ook over de administratieve aspecten: wat wordt precies van aanvragers verwacht?

Uiteraard zou daarnaast een aantal regio's graag weer naar 80 procent cofinanciering door de provincie willen gaan, maar zien de meesten dat niet als een zwaarwegend punt. Wij zien vanuit de analyse van beschikte middelen ook geen directe relatie tussen het subsidiepercentage en het aantal projectaanvragen (er zijn niet ineens veel meer projecten aangevraagd). Tot slot zou een aantal geïnterviewden graag willen dat de provincie meehelpt om de gemeentelijke capaciteitsproblemen op te lossen, zoals in de versnellingsregeling.

Bijlage 1. Begeleiding en bronnen

Begeleidingscommissie

- Vertegenwoordiging Wonen – Ruimtelijke Ontwikkeling
- Onderzoeker Beleid – Sector Onderzoek & Informatie

Geraadpleegde documenten en websites

- Amsterdam (2011), *Oplegger - Bij Actieprogramma 2011-2014 voor de regionale woningmarkt t.b.v. het Provinciale Regionale Actieprogramma traject.*
- Companen (2011), *Regio Alkmaar, Regionaal Actie Programma - Op weg naar afspraken over de woningproductie in de regio.*
- Decisio (2019), *Evaluatie Uitvoeringsregeling Woonvisie 2011 en 2016: Projectvoorstel.*
- Noord-Holland (20xx), *Notitie - Provincie als Woningmarktregisseur.*
- Noord-Holland (2010), *Provinciale Woonvisie. Goed Wonen in Noord-Holland.*
- Noord-Holland (2014), *Evaluatie Regionale Actieprogramma's Wonen.*
- Noord-Holland (2015), *Nieuwe doelenboom wonen.*
- Noord-Holland (2017), *Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk bouwen & versnellen woningbouw 2018-2020.*
- Noord-Holland (2019), *CVDR - Uitvoeringsregeling Woonvisie Noord-Holland 2016.*
- Gooi en Vechtstreek, *Blaricum Gooise Meren Hilversum Huizen Laren Weesp Wijdmeren (2017), Regionaal Actieprogramma Wonen 2016-2020.*
- Kop van Noord-Holland (2011), *Regionaal Actie Programma (Definitief concept) - Op weg naar afspraken over de woningproductie in de regio.*
- Randstedelijke Rekenkamer (2019), *Provincie Noord-Holland - Bouwen aan regie - Onderzoek naar de provinciale rol op het gebied van wonen.*
- Regio Amsterdam (2017), *Oplegger – Regionaal Actieprogramma Wonen 2016-2020.*
- Regio Gooi en Vechtstreek (2012), *Regionaal actieprogramma wonen 2011-2015.*
- RIGO (2017), *Regionaal Actieprogramma Wonen 2017-2020.*
- Stec Groep (2017), *RAP Regio Alkmaar.*
- Stec Groep (2017), *Uitvoeringsagenda regionale woonvisie - RAP West-Friesland 2017-2021.*
- West-Friesland (2011), *Regionaal Actieprogramma Wonen Noord-Holland 2011-2015.*

- Wim Vos (2016), *De Regio Zuid-Kennemerland/IJmond Geeft Thuis, Regionaal Actieprogramma Wonen 2016-2020*.
- Zuid-Kennemerland/IJmond (2012), *Regionaal Actieprogramma Wonen 2012-2015*.

Geïnterviewde organisaties

- Gemeente Alkmaar
- Gemeente Amsterdam
- Gemeente Beverwijk
- Gemeente Den Helder
- Gemeente Diemen
- Gemeente Hoorn
- Gemeente Schagen
- Gemeente Zaanstad
- Gemeente Haarlem, regiocoördinator Zuid-Kennemerland/IJmond
- Provincie Noord-Holland, accountmanager Noord-Holland Noord
- Provincie Noord-Holland, accountmanager Stadsregio Amsterdam
- Provincie Noord-Holland, beleidsmedewerker subsidies
- Regiocoördinator Gooi en Vechtstreek
- SED-Gemeenten

Bijlage 2. Gespreksleidraad

Gespreksleidraad evaluatie Uitvoeringsregeling Woonvisie

Achtergrond en doel van de evaluatie

De provincie Noord-Holland ondersteunt sinds 2011 met de uitvoeringsregelingen Woonvisie 2011 en 2016 regio's en gemeenten met het opstellen van Regionale Actieprogramma's en onderzoeks-, proces- en uitvoeringsgerichte concrete acties die daaruit volgen. Doel is om regionaal tot onderlinge afstemming over het woonbeleid te komen en ervoor te zorgen dat in 2020 de inwoners van Noord-Holland over voldoende woningen met passende kwaliteit beschikken, in een aantrekkelijk woonmilieu. De Woonvisie kent een looptijd tot 2020, dan loopt ook de huidige uitvoeringsregeling af. Momenteel is de provincie bezig met het opzetten van de Woonagenda en bijhorend instrumentarium. Om de ervaringen uit de huidige periode tijdig te kunnen vertalen naar nieuw beleid en daarvoor de nodige maatregelen te kunnen treffen, wil de provincie in de komende maanden de Uvr Woonvisie evalueren.

Opdracht aan Decisio en Atrivé

De provincie Noord-Holland heeft aan Decisio en Atrivé opdracht verstrekt om het evaluatieonderzoek uit te voeren. De focus ligt op de doeltreffendheid van de twee Uvr's Woonvisie 2011 en 2016. Oftewel: hebben de Uvr's bijgedragen aan het realiseren / uitvoeren van afspraken die in de RAP's zijn gemaakt? En in het verlengde daarvan: is daarmee een bijdrage geleverd aan de drie speerpunten van de provincie⁵? Bijkomende vragen zijn of de regelingen aansluiten bij de behoefte van de regio's en gemeenten en hoe de administratieve lasten van de Uvr worden ervaren. In de evaluatie worden een 15-tal gerealiseerde projecten nader bekeken om de langjarige effecten van het beleid in beeld te brengen.

Onderdelen van de evaluatie

Het onderzoek bestaat uit bureaustudie van de beleidsdocumenten, projectinformatie en beschikbare cijfers. Daarnaast worden gesprekken gevoerd met zowel betrokkenen van de provincie als de regio's en gemeenten.

⁵ 'Verbeteren afstemming vraag-aanbod voor alle consumenten en specifiek doelgroepen met minder kans op vinden geschikte woning', 'Verbeteren mate waarin voorzieningen in de woonomgeving aansluiten bij de vraag' en 'Verbeteren van de duurzaamheid van het woningaanbod en de woonomgeving'

Gespreksonderwerpen

In het gesprek met u gaan we graag in op in elk geval de volgende onderwerpen:

- Doeltreffendheid van de Uitvoeringsregeling Woonvisie, o.a. aan de hand van de volgende aspecten:
 - Ambities, doelstellingen, rolinvulling en instrumentkeuze van de provincie op het beleidsterrein wonen. Hoe kijkt u daar in algemene zin tegenaan?
 - Totstandkoming en rol van de RAP's in het regionale woonbeleid.
 - De meerwaarde van de Uvr Woonvisie voor het uitvoeren van de RAP in algemene zin en meer specifiek aan de hand van de uitgevoerde projecten.
 - 'What if not': wat zou er met de projecten zijn gebeurd zonder steun vanuit de Uvr?
 - Resultaten (output) en bredere effecten (outcome) van de projecten.
- Administratieve lasten en praktische uitvoerbaarheid van de Uvr:
 - Zijn de opzet, criteria en uitvoering van de regeling in uw visie werkbaar en inhoudelijk zo ingericht dat u relevante projecten in kan passen?
 - Ervaren administratieve lasten (proces van aanvraag tot vaststelling van subsidie).
 - Eventuele andere belemmeringen in het gebruik van de regeling.
- Aanbevelingen over inhoudelijke en praktische opzet bij eventuele volgende uitvoeringsregelingen:
 - Heeft u tips of ziet u kansen om de effectiviteit van de uitvoeringsregeling (verder) te vergroten?
 - Welke andere goede en minder goede aspecten/ervaringen heeft u met de uitvoeringsregeling?

Bijlage 3. Aanvullende informatie RAP's

Thema's RAP Kop van Noord-Holland 2017-2020

RAP 2011-2016

Het RAP van de Kop van Noord-Holland uit 2011 bevat:

- Woningvraag en -aanbod in de regio (en per gemeente afzonderlijk) tot 2020.
- Daarvan afgeleide reële woningbouwplanning tot 2015 en - iets globaler - 2020.
- Regionale productieafspraken over ontwikkeling van locaties, gewenste kwantiteiten en kwaliteiten en nadere fasering⁶.

Op verschillende plekken staan uitgangspunten, doelen en thema's die belangrijk worden gevonden. Uit de tekst blijkt dat de Kop daarbij aansluit bij de provinciale doelen en afspraken. Genoemde punten zijn:

- Vraaggerichte uitwerking in woonproducten, doelgroepen en locatietypen.
- Afspraken tussen gemeenten over die uitwerking en programmering.
- Betaalbaarheid van woningen.
- Duurzaamheid.
- Voorzieningen.
- Kwaliteiten van woongebieden om te zorgen voor een duurzame woondifferentiatie in de regio.
- Primair bouwen binnen bestaand gebied (alleen daarbuiten als noodzaak is aangetoond).

RAP 2017-2020

In het RAP van de Kop van Noord-Holland 2017-2020 worden de afspraken uit de eerste RAP bestendigd en wordt aangesloten op het *Regionaal convenant woningbouw regio kop van Noord-Holland* en het *Kwalitatief regionaal Woningbouwprogramma Kop*. De 'RAP 2.0' brengt samenhang aan in de bestaande afspraken en verwijst daarbij naar actuele doelstellingen. Daarbij worden de actuele onderdelen die door de provincie in de PRV zijn meegegeven aangehouden:

1. Vraaggestuurd bouwen

- a. Het convenant Kwalitatief woningbouwprogramma Kop van Noord-Holland (KwK) wordt als afweginginstrument bestendigd voor bouwplannen en regionale afstemming hierover.

⁶ Companen (september 2011), *Kop van Noord-Holland, Regionaal Actieprogramma (definitief concept)*.

- b. Conform het afwegingskader van het KwK wordt gestuurd op realisatie van de kwalitatief beste plannen, binnen de gestelde kwantitatieve afspraken.
- c. De gemeenten geven aan gezamenlijk inzicht te willen krijgen in de behoefte aan vrijesectorhuur en in het bijzonder het middenhuursegment. Als opvolging van dit inzicht wordt nagegaan in hoeverre ontwikkelaars en beleggers geïnteresseerd zijn in dit segment te investeren.
- d. De gemeenten experimenteren met tijdelijke woningen (b.v. voor 10 of 20 jaar) in combinatie met nieuwe woonvormen als tiny houses en duurzaamheidsdoelstellingen als circulair bouwen en slopen. In het geval van de reguliere woningvraag vallen deze doelstellingen binnen de afspraken van het KwK. Met woonexperimenten kunnen we invulling geven aan de tijdelijke (lokale) woningbehoefte als gevolg van groei op de korte termijn en krimp op de langere termijn.
- e. In 2017 wordt gestart met de voorbereiding voor nieuwe afspraken in de regio over woningbouwprogrammering voor de periode na 2020.

2. Binnenstedelijk bouwen en transformatie

- a. Vanuit duurzaam ruimtegebruik heeft binnenstedelijk bouwen en transformatie voorrang, conform de systematiek van de ladder voor duurzame verstedelijking.
- b. Door toepassing van kwantitatieve en kwalitatieve programmering in het KwK en het hanteren van de systematiek van het afwegingskader krijgen binnenstedelijke woningbouwplannen voorrang.
- c. Indien er een plan buiten Bestaand Stedelijk gebied is, dan geldt daarvoor de wettelijke regelgeving en is het plan in beginsel altijd onderwerp van bespreking in het regionaal bestuurlijk overleg.

3. Betaalbaarheid en sociale woningbouw

- a. Alle regiogemeenten hebben reeds meerjarige prestatieafspraken gemaakt met woningcorporaties; in regioverband zijn geen aanvullende afspraken over de sociale huursector nodig.
- b. Financierbaarheid wordt bij starters en jongeren nog weleens als probleem genoemd: we willen weten wat de omvang van het probleem is en welke blokkades op grond van het inkomen er zijn voor een aantrekken van een hypotheek of betrekken van vrijesector huurwoning. We willen hierover de ervaringen en kennis binnen de regiogemeenten verkennen en uitwisselen, zowel in de koopmarkt als in de markt voor vrijesectorhuur.

4. Wonen, zorg, welzijn voorzieningen

- a. In het RAP 1.0 (2010-2015) is het onderzoek 'Levensloopbestendig wonen' uitgevoerd en is een voorzet gedaan voor een aanpak in de bestaande voorraad ("opplussen en toolbox"). De uitvoering hiervan vindt in de periode van RAP 2.0 plaats.

- b. Uitvoering wordt gegeven aan de opgaven uit het Regionaal Ambitiedocument Kop van Noord-Holland; waarbij voor dit RAP opgave 7 – ‘Creëren aantrekkelijke vestigingsmilieus’ – van bijzonder belang is.
- c. De wijkaanpakken investeren in levensloopbestendig wonen in samenhang met duurzaamheid (de synergie ‘toekomstbestendig wonen’).
- d. Kennis en informatie wordt binnen de regiogemeenten uitgewisseld over directe bemiddeling van bijzondere doelgroepen. De mogelijkheden van een regionaal bemiddelingspunt dat behulpzaam is bij een vlotte uitstroom uit de maatschappelijk opvang worden verkend.

5. Duurzaam bouwen

- a. Tot 2018 loopt een regionale en gemeentelijke meerjarenaanpak “verduurzaming bestaande koopwoningen” waarin wordt getracht een versnelling teweeg te brengen.
- b. Bij nieuwbouwplannen streven de gemeenten, naar het realiseren van “Nul op de Meter”(NOM)-woningen.
- c. Aan de hand van een regionale Warmtekansenkaart (medio 2017 gereed) wordt een warmtetransitieplan op gemeentelijk niveau gemaakt en wordt gestart in enkele kansrijke wijken met een (gezamenlijke) projectaanpak voor de transitie naar een aardgasloze wijk.

- 6. **Zelfbouw.** Zelfbouw in de vorm van particulier opdrachtgeverschap is volop aanwezig in de woningbouwplannen van gemeenten en het gebruik hiervan verloopt goed.

Thema’s RAP West-Friesland

- 1. De gemeenten gaan uit van een kwantitatieve woningbouwopgave zoals geprognostiseerd in de *Verstedelijkingsafspraken 2010-2020*. Dat betekent voor de periode 2010-2014 een opgave van 5.200 woningen en voor de periode 2015-2019 3.700 woningen. De woningbouwtaakstelling per gemeente is gebaseerd op het aantal inwoners en aantal woningen per gemeente.
 - a. 3.120 plus 2.220 (periode 2010-2014 en 2015-2019; 60 procent) van deze woningen wordt gerealiseerd in de betaalbare voorraad (zowel koop/huur).
 - b. 1.720 plus 1.220 (periode 2010-2014 en 2015-2019; een derde) van deze woningen wordt gerealiseerd in de vorm van nultreden woningen, dan wel woningen die in de toekomst op relatief eenvoudige wijze als zodanig geschikt te maken zijn. Doel is om daarnaast een derde van de bestaande voorraad huurwoningen op te plussen naar woningen die geschikt zijn voor bewoning door senioren.
- 2. De regio brengt in 2011-2012 de vervangingsbehoefte nader in beeld;

3. De regio ontwikkelt in 2012 een systeem voor een jaarlijkse verdeling van de niet-benutte ruimte in de regionale bouwcapaciteit;
4. De regio zet zich in voor het optimaal benutten van ontwikkelingskansen rond OV-knooppunten;
5. Verzoeken voor bouwen buiten BBG zijn regionaal afgestemd. Nut en noodzaak worden per locatie onderbouwd aan de hand van het provinciale toetsingskader;
6. Energiebesparing in de woningbouw: duurzaamheidsprestatie in de nieuwbouw volgens het instrument GPR-Gebouw (met de onderdelen: Energie, Gezondheid, Milieu, Gebruikskwaliteit en Toekomstwaarde), ten aanzien van de bestaande voorraad is de ambitie om in 2020 gemiddeld 30 procent aan energiebesparing te realiseren ten opzichte van 1990;
7. Ten aanzien van de instandhouding of uitbreiding van voorzieningen neemt de regio in 2012 een besluit over de wenselijkheid van een onderzoek naar de situatie op het punt van spreiding van regionale voorzieningen
8. Ruimte te bieden voor (specifieke) woonwensen en flexibel om te gaan met woningbouwopgaven door het stimuleren van (Collectief) Particulier Opdrachtgeverschap ((C)PO). Daartoe is in 2011 een CPO-startconferentie georganiseerd in samenwerking met het Expertteam Eigenbouw. Doel is bovendien om marktpartijen te stimuleren om meer vraaggericht en consumentgericht te bouwen.

Acties RAP regio Alkmaar

2011-2015

1. De gemeenten binnen de regio Alkmaar gaan uit van een woningbouwopgave van 14.260 woningen tot 2020:
 - a. 6.000 (circa 50 procent) van deze woningen worden ingevuld als (grondgebonden) eengezinswoningen, 5.100 (circa 40 procent) als appartement. Er is sprake van overplanning aan appartementen en een tekort aan (grondgebonden) nultredenwoningen (o.b.v. onderzoek ABF). Afspraak is om het programma bij te stellen met een reductie van het aantal appartementen en verhoging van de kwaliteit.
 - b. 4.850 (35 procent) van deze woningen worden gerealiseerd in de prijs categorie betaalbaar.
2. Het PORA stelt een woningmarktmonitor op om de planning en de realisatie periodiek te kunnen bespreken. De meest actuele bevolkingsontwikkeling en -prognose wordt vergeleken met de geplande bouwproductie.

2016-2019

1. Inzetten op een flexibel, licht en gericht RAP.
2. Inzetten op een woningaanbod dat aansluit bij de vraag.
3. Kiezen voor plannen die een ruimtelijke versterking van onze regio betekenen.
4. Ladder voor duurzame verstedelijking.
5. Duurzaam bouwen.
6. Versterking van woningmarktsegmenten waar we tekort van hebben.
7. Zodanig bouwen dat niet meer dan het gemeentelijke aandeel in de prognose wordt benut.
8. Monitoren ontwikkelingen in nieuwbouw, bestaande voorraad en huishoudensontwikkeling.

Afspraken RAP Gooi en Vechtstreek

Primaire afspraken

1. De regio zet in op het realiseren van 3.340 woningen in de periode 2010 t/m 2014.
2. De regio zet in op het realiseren 33% van de nieuwbouwpoging tot 2015 in het betaalbare segment. Bij een programma van ruim 3300 woningen betekent dat meer dan 1100 woningen in het sociale huur of koopsegment.
3. De regio zet in op het realiseren van 55% nulreden woningen in de nieuwbouwproductie tot 2015. Bij een programma van ruim 3300 woningen betekent dat meer dan 1800 nulreden-woningen.
4. De regio zet in op het verbeteren van de duurzaamheid van de woningvoorraad.
5. Bij vernieuwing en herstructurering houden de gemeenten rekening met de regionale en lokale vraag op het gebied van zorg en welzijn.
6. Het Gewest beheert een eigen site www.gewestgooienvechtstreekincijfers.nl met 750 gegevens, verdeeld over verschillende maatschappelijke thema's.

Maatwerkafspraken

7. De regio zet in op het verbeteren van de afstemming tussen vraag en aanbod door de haalbaarheid en business case van een corporatiehotel in beeld te brengen.
8. De regio zet in op het verbeteren van de afstemming tussen vraag en aanbod en het beter inzetten van de bestaande voorraad door leegstaande panden in de regio her te bestemmen.
9. De regio zet in op het verbeteren van de afstemming tussen vraag en aanbod en het beter inzetten van de bestaande voorraad door zelfstandig wonende senioren tijdig voor te lichten over mogelijkheden via kleine woningaanpassingen langer zelfstandig te kunnen blijven wonen. Tegelijk zet

de regio in op het bevorderen van de doorstroming door senioren te ondersteunen bij het vervullen van hun verhuishwens.

10. De regio zet in op een voortvarende uitvoering van het RAP en het bestendigen van de regionale samenwerking door een procesleider Regionaal Actieprogramma Gooi en Vechtstreek aan te stellen.

Afspraken Zuid-Kennemerland / IJmond

RAP 2011-2015

- Het kwantitatieve en kwalitatieve bouwprogramma
- Duurzaamheid
- Voorzieningenniveau
- CPO
- Wonen boven winkels
- Herstructurering
- Betaalbaarheid
- Huishoudens tot anderhalf keer modaal
- Wonen, Welzijn en Zorg
- Bijzondere doelgroepen

RAP 2016-2020

- Vraaggestuurd bouwen (zowel kwalitatief als kwantitatief)
- Binnenstedelijk bouwen en transformeren
- Betaalbaarheid/Sociale woningbouw (huur en koop)
- Wonen, zorg, welzijn en voorzieningen
- Duurzaam Bouwen
- Collectieve Zelfbouw
- Demografische prognoses en cijfers over de woningbouwbehoeften
- Inzicht in potentiële locaties binnen bestaand stedelijk gebied, waaronder de bestaande woningbouwvoorraad
- OV-knooppunten
- Huisvesting statushouders (door de regio toegevoegd)
- Interregionale samenwerking (door de regio toegevoegd)

Bijlage 4. Overzicht projecten

Subsidieaanvrager	RAP	Projectnaam
Gewest Gooi en Vechtstreek	Fase 1	Staat van de betaalbaarheid Toegankelijkheid en zorggeschiktheid Woningvoorraad Procesbegeleiding uitvoering RAP 2012-2015 Energiebesparing particuliere woningvoorraad Aanvulling Energiebesparing particuliere woningvoorraad; Deel C Short-stay Coöperatiehotel
	Fase 2	Regionale senioren wooncoach Regionale woonmonitor Programmaregie Regionaal Actieprogramma Wonen/Woonvisie Regio Gooi en Vechtstreek Stimuleringsregeling middeldure huur - regionaal biedboek middenhuur - stap 1 starerkit
Stadsregio Amsterdam	Fase 1	Haalbaarheidsonderzoek financiering duurzamen woningrenovatie via bewonerscoöperatie Wonen in de Stadsregio Amsterdam: onderzoek naar woonwensen en (recente) verhuisbewegingen van inwoners van de Stadsregio Amsterdam Cijfers verhuisbewegingen Stadsregio Amsterdam 2012 Regionale afstemming en stimulering woningbouwprojecten Projectbegeleiding en -ondersteuning bij die onderdelen van het werkplan Regionale woningmarkt 2014 van de SRA die betrekking hebben op de uitvoering van het RAP" Vestigingslocaties.nl Woonalliantie fabriek VvE Cafe en Consult Workshops Energiebesparing Funderingsherstel door 0-op-de-meter Wijkaanpak Duurzaamheid Thuis technology voor ouderen promotietour
	Fase 2	Wonen in Amstel/Meerlanden nadere analyses o.b.v. WIMRA 2017 Coaching traject SOM herziening woonruimteverdeling
Zuid- Kennemerland / IJmond	Fase 1	wonen in de regio Amsterdam: onderzoek naar woonwensen en (recente) verhuisbewegingen van inwoners van de regio Amsterdam, waaronder Zuid-Kennemerland en IJmond onderzoek samenhangend woonruimteverdeelsysteem Zuid-Kennemerland, Velsen & IJmond (1) en de gevolgen van de € 33.614 grens voor de woningbehoefte (2) Uitvoeren Plan van aanpak regional woonruimteverdeling Zuid Kennemerland en IJmond Pilot Wonen boven winkels Pilotproject binnenstedelijke Zelfbouw Confrontatie woningbehoefte per gemeente Onderzoek wonen met zorg in de regio IJmond- Zuid-Kennemerland KWK Duurzaam Bouwloket KWK Duurzaam Lerende Netwerken KWK Stimuleren duurzame investeringen

Subsidieaanvrager	RAP	Projectnaam
Zuid- Kennemerland / IJmond		RAP Wonen Zuid-Kennemerland/IJmond 2016-2010 Kwartiermaken in Kwartieren. Bewustwordingscampagne Duurzaam Wonen bij huurders en particulieren Verduurzaming woningvoorraad en energielastenbeheersing regio IJmond/Zuid-Kennemerland RAP Wonen Zuid-Kennemerland/IJmond 2016-2010 Onderzoek actualisatie woningbehoefte Huisvestingsmonitor: Wonen in de IJmond en Zuid-Kennemerland in beeld Regionale kenniskring huisvesting statushouders
	Fase 2	Pilot gebiedsarrangementen wonen en zorg in de regio IJmond & Zuid-Kennemerland Programma manager RAP Huisvestingsmonitor Wonen in IJmond en Zuid-Kennemerland in beeld Woonwensonderzoek MRA Kennisvergroting & uitwisseling wonen en zorg Zuid Kennemerland/IJmond Innovatieve huizenaanpak IJmond/Zuid-Kennemerland RAP-bijeenkomsten Regionale Woonmonitor Zuid-Kennemerland / IJmond Publiekscampagne 'Zo lang mogelijk comfortabel kunnen blijven wonen'
Regio Alkmaar	Fase 1	Naar een Regionaal Kwalitatief Woningbouw programma Digitaal Levensloop bestendig Investeren in levensloop bestendig wonen, fase 1 Regionaal Actieplan Domotica Investeren in levensloop bestendig wonen, fase 2 GeWoon Domotica, zo 2016 Verduurzamen en levensloopbestendig maken van bestaande particuliere koopwoningen (regio Alkmaar)
	Fase 2	Project Kwalitatief woningmarktonderzoek & Procesbegeleiding regionale woningbouwafspraken en programmering Onderzoek naar de leefbaarheid en woningbouw in Egmond-Binnen
Regio West Friesland	Fase 1	Bewonersbenadering particulier bestaande bouw gericht op verduurzaming en langer zelfstandig wonen Opstellen RAP 2016-2020 en herziening regionale woonvisie regio West-Friesland
	Fase 2	Kwalitatief woningbehoefteonderzoek West-Friesland
Regio Kop van Noord-Holland	Fase 1	Kwalitatief Woningbouwprogramma Kop van Noord-Holland Investeren in levensloopbestendige woningen in de kop van Noord-Holland
	Fase 2	Verduurzamen en levensloopbestendig maken van bestaande particuliere koopwoningen (regio Kop van Noord-Holland) Nieuw KWK 2020-2030 Kop van Noord-Holland